
ПОЛИТИКИН
ЗАБАВН
БРОЈ
1398
13.10.1978.● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОД
А 8 ДИН.

Ripley Веровали или не!

ХОТЕЛ КОЈИ ЈЕ УСЛУЖИВАО МУШКАРЦЕ ПРЕ ЖЕНА

ХОТЕЛ „СЕНТ ЛУИС" У ЊУ ОРЛЕАНСУ РЕКЛАМИРАО ЈЕ 1842. ГОДИНЕ ДА СЕ МУШКАРЦИМА ОБЕД СЕРВИРА ОД 3 ДО 5 ЧАСОВА ПОСЛЕ ПОДНЕ, А ДА ДАМЕ МОГУ ДА РУЧАЈУ ТЕК ПОСЛЕ 5.

ГЕБХАРД ФОН БЛИХЕР

(1742 - 1819)

ЧИЈЕ ЈЕ УЧЕШЋЕ БИЛО ПРЕСУДНО ЗА ИСХОД БИТКЕ КОД ВАТЕРЛОА, БИО ЈЕ РОДОМ НЕМАЦ КОЈИ ЈЕ У 14. ГОДИНИ СТУПИО У ШВЕДСКУ АРМИЈУ. ГОДИНЕ 1815, ЗА ВРЕМЕ СЕДМОГОДИШЊЕГ РАТА, ЗАРОБЉАВАЈУ ГА ПРУСИ, ОН СТУПА У ЊИХОВЕ РЕДОВЕ И ПОСТАЈЕ ФЕЛДМАРШАЛ.

ЖЕНЕ ВОДОНОШЕ

У КАСЕРЕСУ, У ШПАНИЈИ, НОСЕ НА ГЛАВИ ЋУПОВЕ ПОЛОЖЕНЕ ПОСТРАНЦЕ.

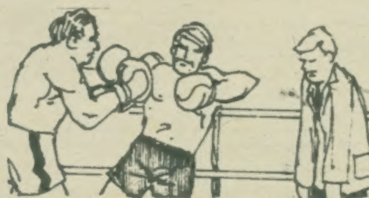
JECTE ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● ватра може да се запали и комадом леда у облику сочива које ће сабирати сунчеве зраке попут оног стакленог.

● на једној малој реци у источној Пољској даброви су изградили брану дугачку 180 метара. То је једна од највећих дабровских брана у Европи, а на њеној „изградњи" радила је група од свега 25 даброва. Највећа дабровска брана на свету налази се, иначе, у америчкој савезној држави Монтани и дугачка је — око 700 метара.

● најдужи боксерски меч одржан је 1893. године у Њу Орлеансу између Бовера и Барка. Борба је трајала читавих 110 рунди и завршена је нерешеним резултатом. Прекинуо ју је судија јер је публика већ била заморена, мада су боксери били још у пуној форми.

● Огист Реноар је насликао своја последња дела четкицом коју је везивао за прсте јер је овај велики сликар пред крај живота оболео од тешког артритиса.

● познати сликар Пабло Пикасо написао је 1941. године и једно надреалистичко позоришно дело под насловом „Жеља ухваћена за реп". Ову трагичну фарсу у пет чинова Пикасо је написао за само четири дана а режију је поверио Алберу Камију. Између осталих, у представи су играли и Симон де Бовоар и Жан Пол Сартр.

● почетком овог века чикашки пекари морали су на сваку векну хлеба да утискују њену тежину и име произвођача.

● готово све врсте драгог камења у боји, када се здробе, постају обичан беличасти прах.

● прва телеграфска линија успостављена је између Вашингтона и Балтимора 1848. године.

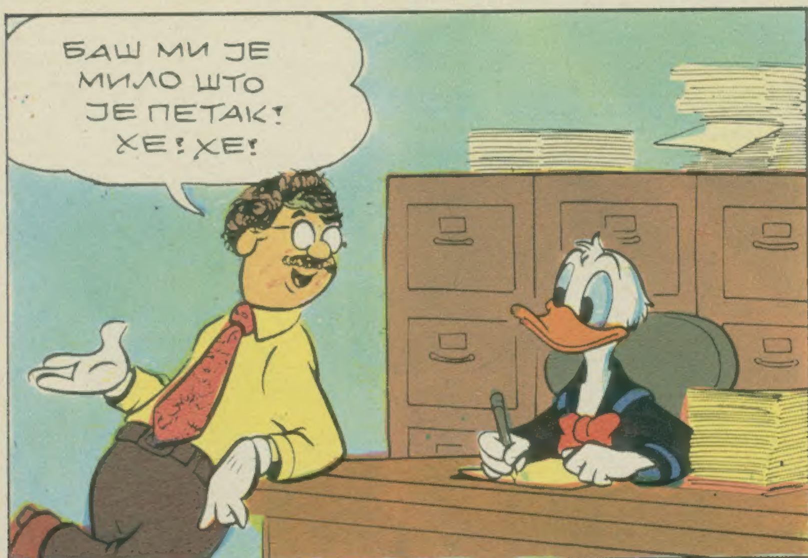
● прва такмичења голубова летача на велике раздаљине одржана су у Лондону 1871. године.

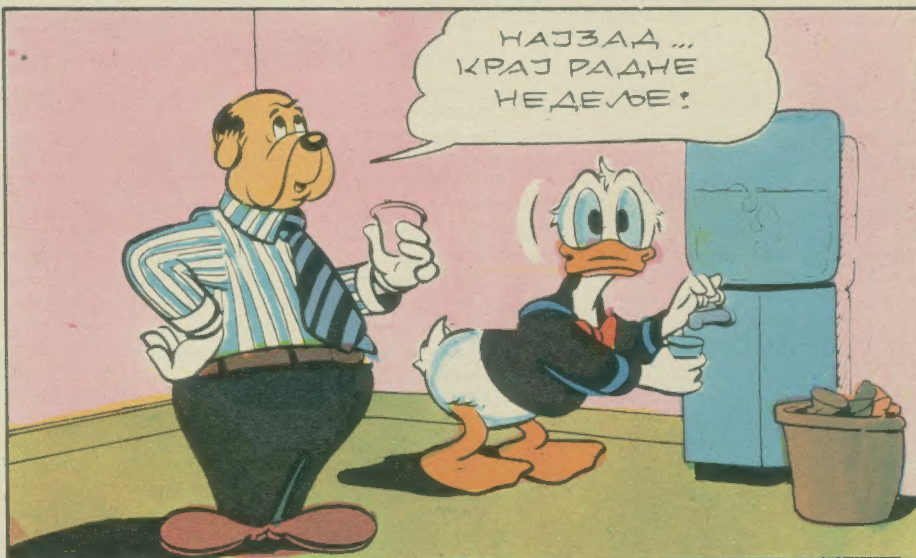
Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

ФРАНЦУСКЕ ДВОРСКЕ СПЛЕТКЕ

АФЕРА СА ОТРОВИМА

ВИСОКА ДАМА ИЗ СВИТЕ ЛУЈА XIV НИКАДА НИЈЕ ОДГОВАРАЛА ЗА СТРАШНЕ ЗЛОЧИНЕ КОЈЕ ЈЕ ПОЧИНИЛА. НЕКИ СУ, ИПАК, СПАЉЕНИ, ПОГУБЉЕНИ ИЛИ ИСТРУНУЛИ ПО ЗАТВОРИМА — УГЛАВНОМ ЗАТО ШТО СУ У МУКАМА ПРИЗНАЛИ ДА СУ ЈОЈ ПОМАГАЛИ ИЛИ САМО ЗНАЛИ ШТА ЈЕ ЧИНИЛА!

Разлог због којег је Луј XIV наредио да му се топлог 13. јула 1709. године наложи камин, био је заиста јак: требало је уништити доказни материјал о једној нечувеној афери. У присуству нарочитог изасланика тадашње француске полиције Николе Годиона и своје драгане госпође од Ментнона, Луј је својеручно бацао у пламен једну по једну свеску. Нестајао је сваки траг великом скандалу који је, непуне три деценије раније, случајно изишао на видело — додуше невеликог броја људи.

Када се све претворило у прах и пепео, Луј XIV је одахнуо. Да је само знао како је заборавио на једну једину свеску! И то ону у којој се налазила копија ЦЕЛОГ записника са дуготрајних, тајних суђења вођених 1680. године... Копија је припадала ондашњем генерал-пуковнику француске полиције Ла Ренију који је умро мало пре спаљивања документације. Тако је за историју сачувано сведочанство о по злу чувеној „Афери са отровима“.

Војвотниња од Фонтанжа умрла је напрасно ...

ЛОМАЧА РАСПЛАМСАЛА СКАНДАЛ

Све је почело 1679. године, када је Луј XIV основао једно нарочито тело названо „Шамар ардант“ — у ствари инквизиторски суд — које је имало да се обрачуна са алхемичарима, врачевима, вештицама и, уопште, свима који су се бавили делатностима увредљивим за цркву и забрањеним по тадашњим законима. А било их је, изгледа, много.

Такви су „лови на вештице“ били уобичајена ствар у католичком свету између 15. и 18. века, па би и овај процес можда пао у заборав као неважан детаљ из владавине Краља Сунца, да се ствари наједном нису измениле: неки оптужени почели су да помињу имена од којих су инквизитори задрхтали, а сам краљ — остао запањен. Наиме, неки Лесаж, иначе интимни пријатељ главнооптужене, чувене париске врачаре Катерине Вуазен, изјавио је да су њене клијенткиње биле и две даме из пратње маркизе од Монтеспана, милоснице Луја XIV!

И не знајући, он је сачувао доказе: Ла Рени

Краљ који је, када је основао инквизиторски суд, желео свим срцем да се обрачуна са црном магијом — сада је био згранут. Зар једна дворска дама, па још изабраница његовог срца да буде умешана у овако мрачну и срамну аферу? Иако је помињање њеног имена могло да буде само махинација оптуженог, Луј XIV је наредио да се све у вези с њом бележи у посебне свеске (то су оне које је касније спалио).

После те Лесажове изјаве испитивана је и Катерина Вуазен. Међутим, она је рекла да познаје само једну од поменутих пратиља, пошто јој је некада давно гледала у длан, али то је било све. И у најстрашнијим мукама на које је била стављена не би ли јој се извукла истина, врачара је остала при свом, тврдећи да госпођу од Монтеспана никада није видела нити од ње примила неки налог.

Фебруара 1680. године Катерина Вуазен је осуђена на смрт. Спаљена је на ломачи подигнутој на париском тргу Грев. Али, уместо да се тиме афера око маркизиног имена оконча, она је тек почињала да се распламсава! Јер, врачарина кћер Марија Маргерита, испитивана јула исте године, пред истим судом, открила је страшну истину. Њена мајка, испричала је, само неколико дана пре него што ће је ухапсити, ишла је у Сен Жермен где се налазио краљ, у намери да му лично уручи некакву своју молбу — у којој се налазио отров. Истовремено су друга два завереника, прерушена у трговце, молила да их прими војвоткиња од Фонтанжа, како би јој показали неке тканине — такође натопљене отровом! Војвоткиња је после тога умрла.

Госпођа од Монтеспана и Луј XIV у време афере

МАРКИЗИНИ ЗЛОЧИНИ

Да ствар буде јаснија, госпођица од Фонтанжа била је тада у великој милости код краља. Врачарина кћер је још „признала“ да јој је мајка за обављени задатак требало да добије 100 хиљада сребрњака од наручиоца — госпође од Монтеспана... Ту је високу даму врачара добро познавала, пошто јој је годинама справљала „љубавни прах“ и водила је извесном свештенику Гибуру, на такозване црне мисли!

Гибур је пронађен и изведен пред суд. Потврдио је све што је испричала врачарина кћер и додао нове појединости: одиста је одржао више црних миса по наруџбини госпође од Монтеспана. То је чинио на њеном трбуху као олтару (лице јој, додуше, никада није видео јер је носила непрозирни, црни вео). Читао је молитве наопако — како би умилостивио сатану, који је сматран за супротност богу, и молио да се испуни жеља госпође од Монтеспана да постане краљева милосница. Сатани је сваки пут приношена и жртва: крв новорођене, угушене бебе!

Ове ужасне ствари потврдила је још једна оптужена „вештица“ — Филастра која је и сама присуствовала Гибуровим мисама. Она је додала и то да је госпођа од Монтеспана од ње тражила „неко средство од којег ће краљ и Фонтанжова умрети а да изгледа природно“.

После ових језивих открића Луј XIV је одлучио да напрасно укине инквизиторски суд. Што се оптужених тиче, они су погубљени или иструнули у тамницама, најстроже изоловани и чувани како се тајна не би прочула.

Госпођа од Монтеспана уопште није саслушавана. Не зато да би се заташкао скандал у вези са краљевим именом, него због тога што је она била мајка Лујеве деце коју је он законски признао. Из истог разлога она није ни протерана са двора, мада је краљ од тада прекинуо све везе са њом... Умрла је 1707. године, нервно поремећена. Кажу да је последње године живота провела у непрестаним молитвама кајући се за своја злодела, а сву имовину завештала је цркви.

Међутим, остаје ипак да се објасни шта је у свему овоме утврђено као историјска истина, то јест, како су историчари, на основу оног случајно неспаљеног Ла Ренијевог записника и других докумената, разјаснили стварно учешће госпође од Монтеспана у целој ствари!

ШТА ЈЕ НЕПОБИТНО?

Међу архивским материјалима из шездесетих и седамдесетих година 17. века, пронађени су и записници суђења које је неких дванаест година претходило „Афери са отровима". Двојица тада оптужених за црну магију, од којих је један био исти онај Лесаж, тврдила су да им је госпођа од Монтеспана у више наврата наручивала „љубавни прах који би јој помогао да заузме место тадашње краљеве велике љубави Лујзе од Лавалијера.

Ово је важно стога што потврђује да је госпођа од Монтеспана имала посла са „врачевима". Јер, у време када је она била обична — чак безначајна — дворска дама, нико је не би оптуживао без разлога! „Љубавни прах" који су јој справљали она је кришом стављала краљу у јело (па се тиме доцније разјаснило зашто је у то време, а и годинама у којима је био с њом, Луј XIV патио од несносних мука у стомаку)!

Историчари су, такође, потврдили и да је охола маркиза заиста наручивала црне мисе и жртвовала новорођенчад. Једино што јој се може скинути „са душе" је покушај убиства краља и Фонтанжове. Наиме, 1680. године она уопште није знала, то је извесно, да је краљ имао било какве везе са младом војвоткињом. Она је, по свему судећи, заиста умрла природном смрћу, од воде у плућима, како је написао ондашњи лекар...

М. К.

»Вештица« Вуазен спаљена је на ломачи

ПУТОВАЊЕ У ПАКАО

Када је Џим Хонејкат понудио својим пријатељима да њихово двоје деце поведе на Нијагару, није ни слутио како ће то да се заврши.

Шеснаестог јула 1960. године освануло је дивно сунчано јутро, као створено за пловидбу реком. Тако је бар помислио Џим Хонејкат кад је својим пријатељима Вудвордовима предложио да њихову децу, седмогодишњег Роџера и две године старију Дајану, поведе на „крстарење" Нијагаром. Његов моторни чамац није био баш велики, али је њих троје могло сасвим удобно да се смести у њега.

Чим су се укрцали, Џим је рекао деци да обуку наранџасте кабанице да им водене капи које су прштале на све стране не би покvасиле одела. Затим је сео за кормило и усмерио чамац ка средини реке: намеравао је да отплови до Гоат острва, одморе се тамо сат-два и врате назад. Знао је да при том мора добро да отвори очи, да их водена стихија не повуче даље од острва и однесе право на Нијагарине водопаде које Индијанци и данас називају „Водом која грми".

Отискујући се често на реку, Џим је добро познавао њене ћуди и баш зато је мислио да ће излет на острво протећи у најбољем реду. Међутим, варао се.

Елиса је сломљена

Очију уперених у врх острва које је постајало све ближе, Џим није приметио да је ток воде бржи него обично. Кад је тога постао свестан, покушао је да наглим окретањем крме промени правац кретања. Али, већ је било касно. Захваћен струјом, чамац је пловио право према водопадима.

Осећајући како му хладни жмарци клизе низ кичму, Џим је готово легао на ручицу крме, али слаба машина није имала довољно снаге да елису окрене у другом правцу. Река је била моћнија.

Одједном, кроз грмљавину воде све ближих слапова, зачуо се необичан звук, нешто налик на крцкање. Џим је претрнуо погађајући шта се догодило: сломила се елиса!

Бледих, унезверених лица, деца су укочено гледала у њега очекујући да нешто учини. А он је био потпуно немоћан, свестан једино да ће се за неколико секунди наћи на ивици водопада и да ће то бити крај.

У једном тренутку све бржа матица окренула је чамац тако да је он сада пловио с крмом напред. Очију разрогачених од страха, Роџер и Дајана су се грчевито приприли уз његове ивице. Џим, настојећи да обузда панику која га је све више обузимала, покушавао је веслима да, што је могуће више, смањи брзину којом се чамац кретао. Међутим, то му није полазило за руком.

Пад у бездан

Већ су стигли до саме ивице водопада кад је чамац налетео на стену и преврнуо се. И Џим и деца нашли су се истог тренутка у запенушалој, хладној води. Као неким чудом, Дајана је, батргајући се и борећи се са водом, успела некако да се домогне обале. Ту су јој неки излетници помогли да се извуче напоље. Роџера и Џима струја је носила даље.

Није прошло више од неколико секунди кад су њихова тела стигла до ивице водопада. Роџер је, пре него што је уопште дошао к себи, прелетео преко ње и суновратио се доле. Педесет метара ниже дочекало га је 800 хиљада галона ускомешале, узвареле воде и оштри, шиљати врхови подводних стена. За дечака који је у бездан падао брзином од око 120 километара на час, није било никакве наде. Бар тако је изгледало.

Па ипак, Роџер је за само неколико сантиметара промашио шиљак стене и закачио се за њега једним крајем своје кабанице. Захваљујући томе могао је да се одржи на површини.

Џим није имао среће

У међувремену, са обале су приметили да нешто наранџасто плута по води. Двогледом је утврђено да је то дечак, па се чамац са спасиоцима одмах упутио ка њему. Десетак минута касније, Роџер је већ био на сигурном. Лекари болнице у коју је одмах пребачен, утврдили су да није претрпео никакве озбиљније повреде осим психичког шока. Тако је Роџер постао прво људско биће које је успело да преживи пад низ Нијагарине водопаде. Ту срећу није имао и пријатељ његових родитеља Џим Хонејкат.

Како је седмогодишњи дечак успео да преживи овај, иначе смртоносни, пад питали су се многи. Стручњаци који су се позабавили овим случајем дошли су до закључка да га је спасла — његова тежина! Наиме, лако дечје тело вода је понела преко ивице водопада и готово „спустила" доле. У односу на огромну успенушалу водену масу, Роџер није био ништа друго до ораховa љуска, исувише слаба да би била разбијена.

О. В.

ДВА МУЗЕЈА ИВЕ АНДРИЋА

Четвртог августа 1914. године, недељу дана после историјских хитаца Гаврила Пирнципа на аустроугарског престолонаследника Франца Фердинанда, у Сплиту је ухапшен двадесет двогодишњи припадник „Младе Босне", студент филозофије на Краковском универзитету — Иво Андрић. После тамновања у сплитском затвору, овај тихи, замишљени и туберкулозни младић пребачен је прво у шибенску, затим у мариборску казнионицу, а у марту 1915. интерниран је у Овчарево код Зенице.

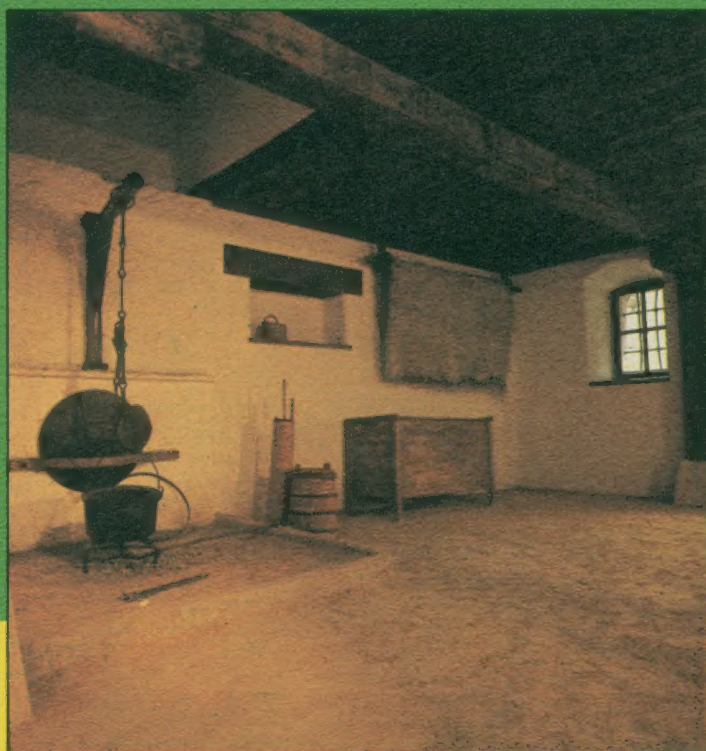
Међу затворским зидовима Андрић пише поетску прозу »Ex Ponto« која излази у Загребу 1918. године. Већ тим својим првим делом, изузетним по снази, стилу и лепоти, Андрић је наговестио једног од највећих писаца у историји наше књижевности. Исте године појављује се и часопис „Књижевни југ", а Андрић је један од његових оснивача и редактора.

У свој дневник, који је 1914. године запленила сарајевска полиција, овај студент, поводом Јукићевог атентата на Цуваја исписује: „Како је лепо да се затежу крајњи конци дела у буне. Како радосно слутим дане великих дела. И диже се и гори хајдучка крв. Без чедности, доброте и жртава пролази мој живот. Али волим добре. Нека живе они који умиру по тротоарима онесвешћени од срџбе и барута, болни од срамоте заједничке. Нека живе они који повучени, ћутљиви у мрачним собама, спремају буну и смишљају увек нове варке. А ја то нисам."

Ово је један од ретких тренутака кад Иво Андрић говори о себи и свом животу: био је увек повучен, поштујући изнад свега мудро ћутање и смиреност.

Текст: **И. Лончар**
Снимио: **Љ. Патрногић**

КУЋА ЗА НОБЕЛОВЦА — Иво Андрић је рођен 9. октобра 1892. године у селу Доцу, недалеко од Травника, некадашњег везирског града чија је „конзулска времена" овековечио у роману „Травничка хроника". И као што је рекао да „човек целог живота остаје дужан свом завичају", тако су се захвални Травничани одужили Андрићу подизањем његовог меморијалног музеја — Родне куће Иве Андрића. Пошто права родна кућа овог великана не постоји, ова је изграђена у босанском стилу и у њој су изложени преводи Андрићевих дела, факсимили рукописа, фотографије и исечци из новина на разним језицима.

БОСОНОГО ДЕТИЊСТВО. — У оваквим собама, у Травнику, Сарајеву и Вишеграду, Андрић је провео детињство. Отац Антун, школски подворник, умро је кад је Иво био дечак, и мајка Катарина одлази у Сарајево. О њеном сину јединцу, нежном и увек болешљивом, старање преузимају очева сестра и теча који живе у Вишеграду. Тако је Андрић дошао у други значајни град свог живота и дела — Вишеград — са величанственом ћупријом на Дрини.

ОСТАЛИ СУ ЗНАКОВИ

У ПРОЛЕТЕРСКИХ БРИГАДА 2а — Од 1941. године Андрић је најзад стално настањен у Београду, а од новембра 1958. у стану своје супруге Милице Бабић у Улици пролетерских бригада 2а, сада Андрићев венац 8. У овој радној соби и за овим столом настале су многе приповетке и већи део „Знакова поред пута“, које је писао све до смрти, марта 1975. Годину дана касније овај стан преуређен је у Спомен-музеј Иве Андрића.

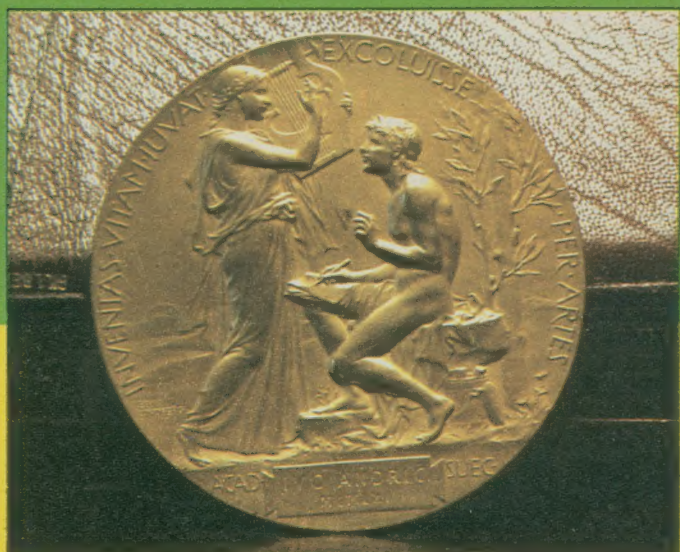
ЈЕДИНЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ — Двадесет шестог октобра 1961. све светске новинске агенције пренеле су вест из Стокхолма да је те године Нобелову награду за књижевност добио југословенски писац Иво Андрић. На свечаној седници Шведске краљевске академије, 10. децембра 1961, њему су додељене и Нобелова медаља, од чистог злата, и специјална диплома, до данас једине у нашој земљи. Тако су крунисани живот и велико дело, од родног Травника, преко Вишеграда, Сарајева, Загреба, Беча и Кракова, где се школовао, и Рима, Букурешта, Трста, Марсеја, Мадрида, Брисела, Женеве и Берлина, где је био у дипломатској служби. Мање је познато да је Андрић доктор наука: 1924. године у Грацу је одбранио докторску тезу „Развој културног живота у Босни за турске управе“.

СА БУВЉЕ ПИЈАЦЕ — У РОМАН — Михаило Мићо Латас, доцније чувени Омер-паша Латас, једна је од најзанимљивијих личности Турског царства у 19. веку. Неколико деценија је Андрић радио на роману о њему, али га је смрт прекинула у остваривању те идеје. Дело о Омер-паши Латасу је једно од последњих које је написао, али је непотпуно и недовршено. Ову фигурину Омер-паше, пореклом Личанина, Андрић је изузетно волео и увек је заузимала нарочито место у његовој радној соби. Писац је купио на једној бечкој бувљој пијаци.

ЛЕГИЈА ЧАСТИ ЗА ВЕЛИКОГ СТВАРАОЦА — Међу многим одликовањима која је добио, и као дипломата и као писац, налази се и овај Орден Легије части који се чува у витрини Спомен-музеја.

ТИЦИЈАН НА ТОП-ЛИСТИ

НЕИЗВЕСНА СУДБИНА 10 ХИЉАДА УМЕТНИЧКИХ ДЕЛА

СПИСАК НА СТОЛУ НАЧЕЛНИКА ОДЕЉЕЊА СКОТЛАНД ЈАРДА ЗА КРАЂЕ УМЕТНИЧКИХ ДЕЛА ОТКРИВА ДА ЈЕ МЕЂУНАРОДНИ КРИМИНАЛ РАЗВИО НОВИ ВЕЛИКИ ПОСАО

На листама несталих може се наћи све — од акварела мало познатих уметника до једног од чувених аутопортрета још чувенијег Рембранта. Вредности платна несталих последњих година крећу се од неколико десетина милиона до неколико милијарди старих динара.

КРАЂЕ ПО ПОРУЏБИНИ

Савремени крадљивци слика схватили су свој занат озбиљно и сасвим у духу времена — ништа не раде неплански. Ниједан посао не почиње се ако се претходно не нађе клијент. А како је ваљда и овде, као и у сваком пословном свету, конкуренција велика — и квалитет лоповских услуга се побољшао. Не мали број крадљиваца почиње пословни дијалог питањем:

— Имате ли на уму неку одређену слику?

Питање је, кажу за то задужени полицијски стручњаци, најчешће упућено неком милионеру који за своју љубав према лепој уметности не жали да да лепу пару — а ни да се упусти у авантуру која је далеко од тога да буде легална.

Када се једном жеља наручиоца утврди — крадљивци ступају у акцију. Реч је најчешће о добро организованој међународној мрежи.

А када се све полуге овог изгледа добро организованог система покрену — одабрана слика ретко успева да остане на зиду коме припада...

Један Миле и један Коро нестали су из Музеја лепих уметности у Монтреалу — кроз стаклени отвор на крову. Слике још нису нађене.

Са зидова једног четрнаестовековног дворца у граду Антибу у јужној Француској ишчезло је десет Пикасових слика и једна литографија. Овога пута посао по изврщиоце (и наручиоце) није ишао најбоље. Полиција је успела да пронађе драгоцени плен. Вредност украденог па враћеног уметничког блага процењена је на — милијарду и по старих динара.

Чувар Тафт музеја у америчком граду Синсинатију, у Охају, није успео да изиђе накрај с двојицом крадљиваца. Они су зато успели да однесу све Рембрантове слике. Слике су, истина, враћене већ недељу дана касније, али тек пошто је за њих исплаћен откуп од 90 милиона (старих) динара.

Готово да нема земље у којој лопови не успевају да нађу рупу у систему обезбеђења галерија, па тако ниједно дело, ма колико познато и вредно било — није сасвим сигурно.

МОНА ЛИЗА ИСПОД МАНТИЛА

Управа Лувра ни данас не може да заборави дан када је један молер, Италијан по имену Винченцо Перуђа, ишетао из славног париског здања — са „Мона Лизом" испод свог радничког мантила. Вест о крађи која се одиграла 21. августа 1911. године толико је узбудила јавност да су Парижани готово заборавили на све извеснију претњу рата са Немачком.

Француске листове преплавиле су понуде са баснословним наградама за сваког ко успе да врати чувену „Ђоконду". Неки од њих нису се устезали да у својим коментарима изнесу тврдњу да је реч о неслаңој шали којој је циљ да покаже колико је понос нације — Лувр — рањив.

О шали, несланој или не, ипак се није радило. Леонардово ремек-дело прешло је државну границу и, скривено испод лажног дна Перуђиног кофера, доспело у Италију.

Винченцо је доспео пред суд. Сиромашни молер није извукао ни динара из највеће „уметничке" крађе свих времена. Уместо пара, добио је седам месеци затвора. Можда мало, да је порота могла да претпостави колико ће још њих поћи Винченцовим стопама. Истина, нешто касније, али зато много вештије.

СУМЊИВО УЖИВАЊЕ

Лопови су се, дакле, организовали, па је то на крају морала да учини и полиција. Године 1968. Скотланд Јард уврстио је у свој састав и Одељење за крађе уметничких дела — читаву војску стручњака и детектива.

Да сви ти новозапослени нису седели скрштених руку говори и чињеница да је само за првих шест година рада ново одељење у многобројним акцијама широм света успело да поврати уметничка блага у вредности од преко 43 милијарде и 200 милиона старих динара.

Оних десет хиљада слика које још нису нађене уписане су на компјутерску листу на столу начелника одељења Била О' Харе:

— Ниједно од тих платна не може се јавно изложити, али их зато неки богаташ можда сматра уносним улагањем. Можда и није реч само о новцу. Има и оних којима је, поред уживања у делу неког од старих мајстора, још веће уживање то што знају да задовољство припада — само њима.

Више од 4 хиљаде слика са листе тражених припада класи старих мајстора. Много већи проблем представљају дела мање познатих уметника, јер она далеко лакше заобилазе закон.

Те слике прелазе из руке у руку по неколико пута, пењу се пирамидом од добављача преко ситног трговца уметничким делима до купца или неке продајне галерије.

Судбина познатих слика много је тужнија. Оне ретко поново доспевају до неке продајне галерије. Прогута их мрак галерија пребогатих приватних колекционара.

То се, на пример, догодило са једним портретом славног сликара Албрехта Дирера. Од оног дана када га је неко однео из музеја у немачком граду Готи, портрет више никада није угледао светло неке свима доступне галерије. Све што одељење за то задужено може да каже јесте да се слика „вероватно налази негде у Америци".

Не зна се ни шта је са радом ништа мање познатог италијанског ренесансног уметника Каравађа који је пре неколико година престао да краси проповедаоницу једне цркве у Палерму.

Врло је могуће да га сада уместо верника и туриста, с времена на време, гледа неки бескрупулозни милионер који се без жаљења опростио од поприличног дела свог богатства у име уживања за које се у најмању руку може рећи — да је врло сумњиве врсте.

М. И.

ДЕСЕТ НАЈТРАЖЕНИЈИХ РЕМЕК-ДЕЛА

У ово време, које је за све измислило топ-листе, није можда ни чудно да и уметничке слике добију своју. Тужно је то што се на овој налазе само она дела — за која нико не зна где су:

1. **Тицијанова „Богородица и дете између два свеца", украдена из цркве у Пијеве ди Кадере у северној Италији, 1971. године.**
2. **Рембрантов „Аутопортрет", украден у Риму.**
3. **Короова „Девојка која размишља поред фонтане", украдена у Монтреалу**
4. **Милеов „Портрет госпође Миле", нестао у истој монтреалској крађи.**
5. **Сер Винстон Черчилов „Сент Жан Фера", украден у Њујорку.**
6. **Ван Дајков „Портрет једне даме високог рода", украден у Риму, 1971. године.**
7. **Реноарова „Девојка у башти", украдена у Риму.**
8. **Рубенсово „Распеће", украдено у Риму.**
9. **Тицијанов „Портрет папе Павла III", украден у Риму.**
10. **Ренијева „Јудита и Холфернус", украдена у Риму.**

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

ЗА ВРЕМЕ ПЕТЕ ОФАНЗИВЕ

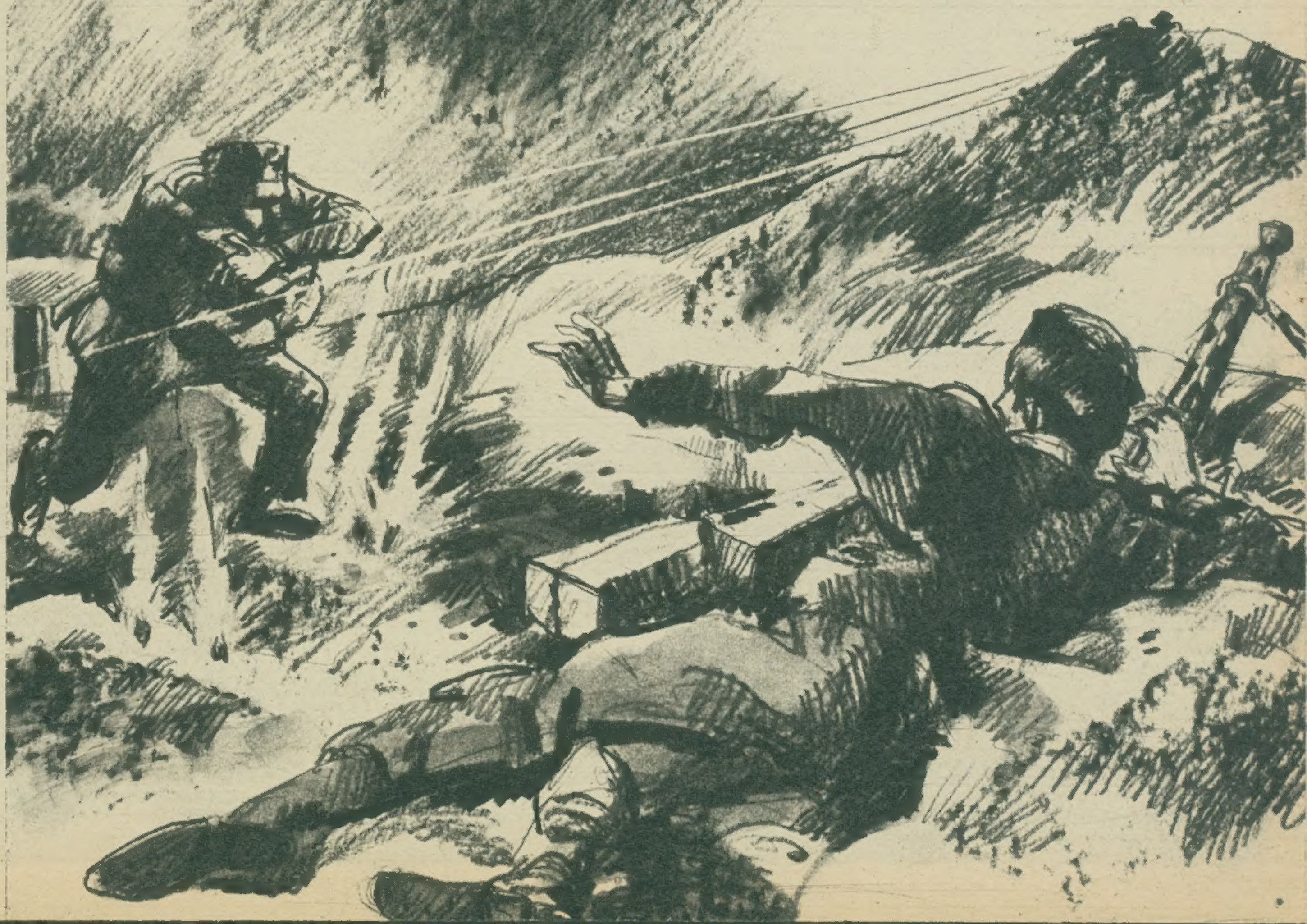
АНТЕ РАШТЕГОРАЦ СА СВОЈИМ „ШАРЦЕМ“ БРОЈ 2978 КОЈИ СЕ ДАНАС НАЛАЗИ У ВОЈНОМ МУЗЕЈУ НА КАЛЕМЕГДАНУ. „ПРЕПОЗНАО БИХ ГА МЕЂУ ХИЉАДАМА“, КАЖЕ НЕКАДАШЊИ ПУШКОМИТРАЉЕЗАЦ.

ХЕРОЈ ИЗ ЗЛОСЕЛА

Народни херој Анте Раштегорац рођен је у кући сиромашног сељака из Злосела код Купреса. Школовање је започео у родном селу а наставио га у Травнику и Сарајеву где је и дошао у везу с напредним омладинцима и радницима. Са 17 година постао је члан СКОЈ-а. У партизане је ступио октобра 1941. године а само шест месеци касније постао је борац I пролетерске бригаде. Већ у првим борбама показао је изузетну храброст па му је у децембру 1942. године „додељен“ пушкомитраљез. У августу следеће године Анте је, као неустрашив борац, упућен у Пратећи батаљон Врховног штаба а затим у јединицу КНОЈ. За пет година ратовања овај изузетни човек и јунак прешао је пут од борца до начелника штаба. Данас живи и ради у Београду.

Чим би дошао тренутак да се мења положај, Пантелија Сопић би под једну мишку зграбио »шарца« а под другу рањеног пушкомитраљесца Анту и потрчао у нов заклон.

У пролеће 1943. године, пред сам почетак пете офанзиве, пушкомитраљесцу I пролетерске бригаде, осамнаестогодишњем Анти Раштегорцу, додељен је нов помоћник, бивши жандармеријски поднаредник Пантелија Сопић. Био је то крупан, плећат човек, висок преко два метра. У односу на голобрадог пушкомитраљесца, тешког једва 55 килограма, био је прави див.

Упознали су се у предаху између две борбе. Анте је морао да подигне главу да би погледао у лик човека пред собом. Истог тренутка сусрео се, како му се учинило, са помало презривим погледом новог помоћника. После подужег, обостраног одмеравања, из горостаса је провалило:

— Па зар ја, који сам био професионални жандар, да будем помоћник једном балавцу?

Међу окупљеним борцима подиже се бура смеха: очигледно, Пантелија није имао „длаке на језику“. То што је „балавац“ био већ прекаљени борац коме је због великог јунаштва управо и поверен „шарац“ њему није сметало да каже шта мисли. Међутим, наређење је наређење, па је Пантелија морао да се помири са судбином.

НЕРАЗДВОЈНА ТРОЈКА

Свој задатак нови помоћник савесно је обављао. Усрдно је чистио цев, гланцао је, пажљиво је преносио тамо где треба. Оружје никад из вида није испуштао. Што се односа с Антом тиче и ту је, бар привидно, све било у реду. Извршавао је наређења, помагао, па ипак није могао а да, с времена на време, не напомене да своје мишљење није променио. Тако би, рецимо, за време борби, док би Анти додавао реденике, промрмљао полугласно:

— Е, мој Пантелија, шта те снађе у 38 година!

На то би се Анте само осмехнуо. „Проћи ће га то једног дана“ мислио је. И био је у праву.

За време једне борбе, пушкомитраљесца је окрзнуо метак. Рана није била тешка али је доста крварила. Пантелија је, видевши је, пребледео као крпа. У први мах се потпуно смео а онда се, својом тешком шаком, пљеснуо по челу и почео самог себе да грди:

— Ма освести се, човече, и помози овом детету да ти не умре ту на рукама!

— Не умире се од огреботине, Пантелија! — покушао је да га умири Анте али овај није обраћао пажњу на његове речи. Журно је претурао по ранцу тражећи нешто чиме би превио младића. Све време грдио је гласно Немце:

— Е, дабогда проклети били! Где нађосте у ово дете да пуцате, та оно тек треба да живи!? Ма, пашћете ви мени шака, а онда ћете видети ко је Пантелија Сопић! Згњечићу вас као гњиде, ево овако! — и при том начини покрет као да заиста гњечи ваши.

Анте није могао да се уздржи а да се не насмеши: пријатељство између њега и мргодног Пантелије коначно је било склопљено. Од тог тренутка њих троје, пушкомитраљезац, његов помоћник и „шарац“ постали су нераздвојни.

ИЗМЕЂУ ДВЕ ВАТРЕ

Мада није био тешко рањен, Анте није могао не само да носи оружје, већ ни да га припреми за дејствовање. То је на себе примио Пантелија. Чим би дошао тренутак да мењају положај, бивши жандар би под једну мишку зграбио „шарца“ а под другу Анту и тако стигао до новог заклона. За трен ока расклопио би ногаре, наместио цев, припремио сандуке с муницијом и свог друга „посадио“ иза кундака.

Није било ничег што овај доброћудни грмаљ не би урадио ако је у питању био живот кркког пушкомитраљесца или је постојала могућност да „шарац“ падне непријатељу у руке.

Тако је 10. јуна, за време пете офанзиве, приликом пробоја немачких ровова на Балиновцу, свој живот ставио на коцку. Наиме, када је I пролетерска бригада одбацила Немце и кренула за њима, Анте и Пантелија су се у једном тренутку нашли између два брда на чијим су врховима била постављена митраљеска гнезда. Иза њих, у непосредној близини остали су освојени ровови.

Немци су бесомучно тукли место на којем су двојица бораца обезбеђивали пролаз осталим јединицама.

Анте и Пантелија им нису остајали дужни.

Анте је имао утисак као да су му руке одсечене кад му је Пантелија саопштио:

— Готово је, немамо више муниције!

— Шта ћемо сад — готово је завапио пушкомитраљезац.

— Идем ја до немачких бункера, тамо сигурно има муниције! — рекао је његов помоћник.

— Да се ниси помакао! — наредио му је Анте. **— Нем ци ће те покосити пре него што начиниш два корака.**

НИ КОРАК ДАЉЕ!

★★★★★★★★★★★★★

Међутим, Пантелија га није слушао. Полако је почео да пузи назад према рововима. Анти се учинило да је прошла читава вечност пре него што је видео да је овај нестао у вратима једног бункера. Само неколико тренутака касније, поново се појавио. У рукама је носио повећи сандук.

— Ни корака даље! — повикао је Анте. **— Убиће те!**

Али, Пантелија ни овог пута није хтео да послуша. Не испуштајући из руку сандук, потрчао је ка месту где је лежао Анте. И већ је изгледало да ће све добро да се заврши, кад су Немци открили тачан положај партизанског митраљеза и отпочели урнебесну ватру. Свим силама настојали су да ликвидирају човека који је пуцао из њега.

У једном тренутку Анте је мало подигао главу да би боље оценио положај немачког митраљеза са своје леве стране. Немац га је опазио и сручио цео рафал у његовом правцу. Инстинктивно, младић се тргао и чврст приљубио уз земљу. Рафал намењен њему, по пола је пресекао Пантелију коме је још само три корака требало до заклона у којем је лежао Анте.

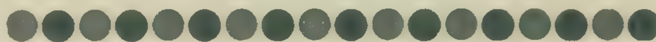
Без речи, див се срушио на земљу. Из уста му је потекао црвени млаз крви.

— Убише те, Пантелија, друже! — јекну Анте.

О. Вукадиновић

НЕБЕСКО ПИЈАНСТВО

ПИЛОТ МАЛОГ АВИОНА БИО ЈЕ ЗАЧУЂУЈУЋЕ ДОБРО РАСПОЛОЖЕН. С ВРЕМЕНА НА ВРЕМЕ ПРСНУО БИ У СМЕХ ИЛИ ИЗ СВЕГ ГЛАСА ЗАПЕВАО НЕКУ ОД ПОПУЛАРНИХ МЕЛОДИЈА. АЛИ ОДЈЕДНОМ, НА ВИСИНИ ОД ОСАМ ХИЉАДА МЕТАРА, МЛИТАВО СЕ СКЉОКАО НА ТАБЛУ СА ИНСТРУМЕНТИМА . . .

Зубни лекар Расел Лаба тада није могао да зна шта му се дешава. Због недостатка кисеоника био је поприлично „пијан“ — отприлике као да је за неких шест чашица вискија премашио границу дозвољеног.

Надлетао је канадске прерије на путу од града Винипега до Калгарија, растојање које би у нормалним условима савладао за око четири и по сата. Ништа тог 27. априла прошле године није наговештавало да ће се овај лет разликовати од других — временске прилике биле су одличне, а Лаба искусан пилот.

Грешку, и то озбиљну, Лаба је ипак направио: заборавио је да замени боце са кисеоником. Да ствари буду још горе, грејач у летелици се покварио па се температура спустила на минус 19 степени.

Ћутљиви двомоторац

Радар на аеродрому у Калгарију ухватио је „цесну“ удаљену неких 160 километара према истоку. Летелица се налазила на неуобичајено великој висини, али разлога за узбуну још није било.

Главни контролор лета Паркер Кари приступио је свом рутинском задатку — покушао је да успостави везу са авионом у намери да пилоту да упутства за слетање. Његови позиви остајали су без одговора.

Тада је Кари почео да брине. У том тренутку саобраћај је био жив, па то баш није био згодан час да му се неки од авиона загуби.

Покушао је још једном.

— С — три — један — нула! С — три — један — нула! Чујете ли ме?

Учинило му се да уместо одговора чује неки удаљен гргутав звук, али није могао да буде сигуран.

— С — три — један — нула! Одговорите, молим вас. Понављам, одговорите, молим вас!

И опет, само тишина.

Један поглед на радар и Кари је схватио озбиљност ситуације — у непосредној близини ћутљиве „цесне“ налазила су се још четири авиона: два ДЦ-9 „Ер Канаде“, један мањи чартер и један путнички авион компаније „Тајм ер“.

Времена за губљење више није било. Ма шта да се десило, једно је морао да избегне — судар.

И док је о свему томе размишљао кроз главу су му пролетали и могући разлози за чудно понашање „цесниног“ пилота. Један од њих изгледао му је највероватнији — пилот је жртва недостатка кисеоника. Стање врло слично правом пијанству и по оном познатом осећању свемоћи и добростања које, по правилу, обузима човека.

Кари се није преварио. У том тренутку, хиљадама километара изнад земље, ваздухом је крстарио човек чије се стање у жаргону називало „небеским пијанством“.

Здраво, Ел!

А онда је искусном контролору на памет пала једна идеја. Изгледи да ће се његова замисао срећно завршити били су минимални, али то је једино што му је преостајало.

Успоставио је радио-везу са капетаном ДЦ-ове „деветке“, Дејвидом Мороуом. Овај је одмах изменио курс и преко интерфона обавестио својих четрдесет и седморо путника о ономе што се дешава:

— Мало ћемо каснити, али се надам да ћете имати разумевања.

Да су га сви путници заиста имали показао је аплауз којим су пропратили капетанову изјаву.

Неколико тренутака касније Мороу је спазио „цесну“. Сада се налазила на неких 6000 метара и понашала се чудно. Мали авион се пропињао, окретао преко страна, правио полу-лупинге.

Пилот млазног авиона приближио се „цесни“ колико је могао. Изнад себе је угледао други ДЦ-9. Лаба стварно није био препуштен себи.

Сада је и Мороу покушао да успостави везу:

— С — три — један — нула, пробуди се! У опасности си! Пробуди се!

Лаби, онако ошамућеном, учинило се да чује глас свог суседа:

— Ћао, Ел — рекао је с прилично муке.

То исто чуо је Кари у контролном торњу. Сада је био потпуно сигуран да је његова претпоставка тачна и да је онај гргутави звук што га је чуо заиста долазио због недостатка кисеоника.

Ни капетан Мороу се више није двоумио. Удаљеност на којој се налазио допуштала му је да прилично јасно види искривљен осмех који није силазио са лица Расела Лабе.

Пилоту другог ДЦ-9 понестајало је горива тако да је био приморан да се врати у Калгари. У необичној акцији спасавања учествовао је сада само Мороу.

Он је поново позвао „цесну“:

— Ситуација је озбиљна. Прати ме док се не спустим на 2500 метара.

Кроз етар му је у одговор стигао раздраган осмех Лабе и неколико реченица:

— Сјајно се осећам! Налазим се на 6000 метара и то је дивно!

Лаба је био у стању да прича, али не и да схвати оно што му се говори. Мороу је зато покушао последње што је још могао — као да заиста слеће, избацио је точкове и спустио флапове на крилима надајући се да ће тако поновљена порука лакше продрети кроз ошамућену главу „цесниног“ пилота.

Отрежњење

Чудној егзибицији капетана Мороуа придружили су се убрзо и мали чартер и авион „Тајм ера“. Њихови пилоти поновили су исту припремну процедуру за слетање — на 6000 метара висине.

Пуних двадесет минута трајала је мучна неизвесност, а онда је Расел Лаба ипак схватио: нежно је спустио нос „цесне“ и лагано почео да се спушта. Са сваким метром висине ваздух је постајао гушћи, а количина кисеоника се повећавала. Лаба се трезнио.

Операцију је сада преузео пилот чартер авиона Дин Диксон. Он је опрезно наводио „цесну“ све док њени точкови нису додирнули писту аеродрома у Драмхелеру.

За Расела Лабу све се срећно завршило. Прошао је са промрзлинама по телу и неколико дана провеедених у болници.

— Мало тога могу да се сетим. Знам само да није било контролора у Калгарију и оних других пилота ја данас не бих био жив.

То што се Расел Лаба не сећа свега можда је и добро. Врло је вероватно да би му се само од оних полу-лупинга што их је извео дигла коса на глави.

М. И.

ДРЕВНИ ГРАДОВИ
ЈЕРУСАЛИМ

ЗИД ЗА ПЛАКАЊЕ

На периферији овог града, старог око 3 хиљаде година, кривудају уске уличице оријенталне трговачке чаршије, док се у центру уздижу суперлуксузне пословне четврти. Прошлост се ипак види на сваком кораку, забележена је на историјским споменицима од којих је Капија Дамаск један од најстаријих и најлепших.

Храм на Стени налази се у југоисточном делу Јерусалима и један је од ретких који током векова није био порушен. Најстарији његови делови потичу из 1. века пре н. е. У његовој непосредној близини налази се чувена Ел Акса џамија, грађена на мермерним стубовима, искићена шареним витражима, резбаријама и мозаицима, коју помно чува полиција не дозвољавајући да се разгледа док траје молитва. Почетком ове деценије неки фанатик је покушао да је запали.

На глиненим плочицама, из 701. године пре нове ере, асирски цар Сенахериб је забележио да је опустошио Јудеју, али да није успео да освоји и престоницу овог царства — Јерусалим. Тај његов неуспех Библија приказује као чудо: „анђео је сишао с неба, пришуњао се непријатељском логору и усмртио 180.000 асирских војника."

Научници који у Библији откривају трагове историјских догађаја дуго су одгонетали шта се, заправо, крије иза тог чуда. Решење загонетке изгледа да им је пружио грчки историчар Херодот у чијем је делима забележено: „Сенахерибова војска се улогорила испод зидина Јерусалима ишчекујући погодан тренутак да нападне град. Али после неколико дана чекања, асирски војни логор напали су пољски мишеви и толико изгризли тетиве лукова, као и све дрвене и кожне делове наоружања, да су се беспомоћни војници морали повући. Сенахериб је прекинуо опсаду Јерусалима, а његову војску ускоро је десетковала страшна епидемија."

У прилог претпоставке да су мишеви онеспособили толику војску и пренели неку заразу говори и огромна гробница, у непосредној близини Јерусалима, у којој је, почетком овог века, енглески археолог Стрејчи открио око 2.000 мушких скелета.

Претпоставља се да је Јерусалим основан око 1200. године пре н.е. али је најсјајније своје раздобље доживео две стотине година касније, за време владавине царева Саула, Давида и Соломона. То златно раздобље нагло се прекида 932. године када се издваја десет северних племена Израелског царства, па се оно распада на две противничке државе: Израел и Јудеју. Ускоро, јудејска држава позива у помоћ Асирију, у борбу против братских израелских племена. Асирци одлучују да услише њихову молбу, али у исто време и да покоре Јудеју и опустоше Јерусалим. То им је готово и пошло за руком, за време владавине цара Сенахериба. Јерусалим је сачувао независност још 115 година, до 586. године пре нове ере, када га је Набукодоносор потпуно разорио.

Стално је мењао владаре, цареве и краљеве, био је разаран до темеља, да би опет поново изграђиван и проширивн. У њему је био Александар Македонски, Помпеј га гради, римски цар Тит потпуно разара, Арапи га затим изграђују и називају Ел Кудс — што значи Свети, крсташи га руше до темеља, а Турци почетком 16. века праве од њега јако утврђење. Крајем 19. века у Јерусалим долазе Јевреји из многих европских земаља, па се град све више шири и изграђује... да би га у децембру 1917. године преузели Британци и у њему остали све до 1948. године.

Око Јерусалима, који је данас у рукама Израела, праве се стратегијски планови како да се освоји или сачува, поруши или отме неки древни споменик. У њему живе изразити контрасти древног оријента и модерних здања са клима-уређајима. У овој вековној меки ходочасника, трговаца, ратника и авантуриста водичи на 5—6 језика крчме од јутра до сутра древну прошлост овог града — пут Голготе, Соломонов храм, Цркву на стени, Гетсимански врт, Зид плача, чаробну Ел Акса џамију, сав сјај и беду записане на сваком кораку, здању, зиду.

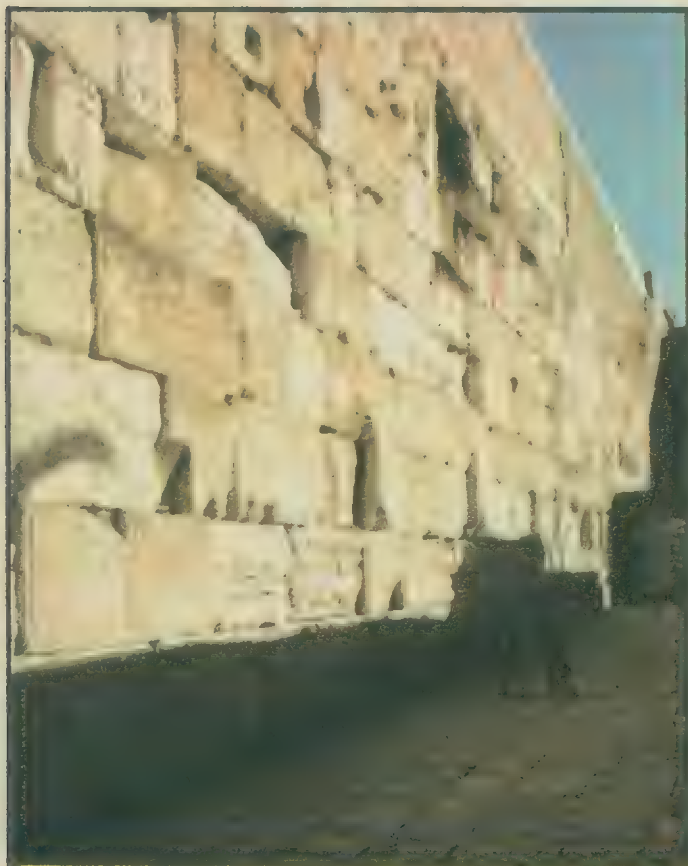
Б. Ј.

Према предању, у Цркви светог гроба сахрањен је Исус Христос. Ово је место где он, наводно, лежи. Црква је искићена натписима из Библије, мозаицима на стубовима и надвратницима. А шеталиште које је окружује врви од верника који су дошли да се поклоне том светом месту, сударајући се на сваком кораку о туристе са фото-апаратима и камерама.

По Гетсиманском врту, према Библији — светом месту, Христос се шетао са својим апостолима и држао проповеди. У овом врту се налазе многе ретке и старе биљке, па се претпоставља да ова маслина, на слици, има неколико хиљада година.

Од Соломоновог храма остао је само западни зид, назван Зид плача. Ту, ослањајући се обема рукама о ужарен камен, религиозни Јевреји из целог света поверавају зиду своје јаде, оборене главе и у тишини се моле, скрушено, занесено, њишући се полако. А да би зид „запамтио“ све њихове недаће, верници их записују на цедуљице које брижљиво утискују у пукотине. Сутрадан, те „инвентаре недаћа“ разноси ветар ...

По миту, на овом месту, на брду Мориах, Аврам је хтео да жртвује свог сина Исака, али је ипак одустао. У знак захвалности Соломон је у 10. веку пре . эве ере ту подигао храм који је 70. године порушио римски цар Тит.

ГНЕВНИЦИ ИЗ ГУСТИХ ОРАХА

ПОЗНАТА ВРАЊАНСКА ПЕСМА »МОРЕ, ВРЋАЈ КОЊА, АБДУЛ ЋЕРИМ-АГО« ОПИСУЈЕ ИСТИНИТ ДОГАЂАЈ, СЕНТИМЕНТАЛАН И БУРАН. О ЊЕМУ СЕ И ДАНАС ПРИЧА У НАРОДУ ТОГ КРАЈА.

Дугачка је Грделичка клисура, читавих 33 километра. Некад је туда пролазио Царски друм, данас ауто-пут Ниш — Скопље. Турци су зазирали од ње. Да би колико-толико мирно путовали, подигли су у клисури десетак ханова, а на самом изласку, на оној страни према Лесковцу, у месту Грделици, још двадесетак. Тако су сваки час застајали, одмарали се и прикупљали храброст да наставе даље. Суре литице силно су их плашиле. Очекивали су да ће из сваког грма или стене праснути пушка.

Било је то време пред први српски устанак 1804, време комешања и немира српског народа коме су Османлије и њихов јарам дозлогрдили.

Ипак, један Турчин није осећао страх при кретању кроз клисуру. Звао се Абдул Ћерим-ага и важио за најбогатијег у Врању и околини. Нису га красиле лепе особине, нити је ичим добрим задужио било кога, па, опет, бар једном недељно, обрео би се у клисури у пратњи буљука до зуба наоружаних сејмена.

ОБЕСТАН И РАЗУЗДАН

Абдул-ага је био лудо смео. Страх није осећао због тога што је по природи био силник. Обестан и разуздан, често је викао на оружану пратњу док је она са зебњом у срцу бацала поглед на околне висове.

— Сејмени, бре, каура ли се бојите!?

Истина, Абдул-ага није малтретирао и убијао људе из политичких разлога, већ су сва његова злостављања била последица теревенки. Беспослен, а богат, стално је ишао у лов у предео Грделичке клисуре, завршавајући „излет" шенлучењем, пијанкама и напаствовањем српских жена. Нарочито су страдали ханови дуж пута у којима је ноћивао са својим људима. Иснако скромне унутрашњости, ова стара преноћишта са кафаном готово су остајала без инвентара после његове „посете"!

Ханове нису држали само Турци, већ и Срби. Један је аги запао за око. Налазио се на улазу у клисуру, тамо где се Малинка река улива у Јужну Мораву и где је оближњи потес био подораховим стаблима, због чега се и називао — Густи ораси.

ДУШО МОЈА

Силника није привлачио сам хан, него власница, лепа Стамена. Рођена у оближњем засеоку Бољевици, она је после мужевљеве смрти распродала земљу и кућу, сишла на Царски друм и подигла хан. Навраћали су ту свакојаки људи, али се тридесетогодишња лепотица храбро носила с њима. Умела је да среди пијане и смири силеџије, али није могла да одоли Абдул-аги.

За дивно чудо, ага овом приликом није применио силу. Љубав између њега и Стамене развила се напречац, спонтано.

Дани су пролазили, али недеља није а да врањански богаташ не наврати у Стаменин хан. Орила се песма, окретали на ражњу јагањци, ширио севдах...

Народ је са презрењем гледао на ову везу. Стамена није много марила за проклетство које су сељаци свакодневно бацали на њу. Ни Турци нису одобравали Абдул-агину љубав са каурком. Како и би кад се он заљубио у Стамену до ушију. Иронично су је прозвали „џанум" што на турском значи — душо моја!

Пријатељи су наговарали агу да се мане Српкиње, али ништа није вредело.

— Или она, или ниједна друга! — љутито би их прострелио погледом чим би му је поменули.

ПИШМАН ЋЕ ДА СТАНЕШ!

Незадовољство српског народа турском влашћу било је све веће. Устанак је био на помолу. Ни у врањанском крају није било друкчије. И ту је било све више оних који су сматрали да се са Турцима ваља разрачунати оружјем. Томе је посебно допринело Абдул-агино понашање који као да је изгубио разум: љубавни састанци са Стаменом и бучне оргије били су све чешћи, а пљачкање села бесомучније.

И пала је одлука: смакнути агу! Ствар су узели у своје руке младићи из Густих ораха. Утаначен је и дан ликвидације. Договорено је да нападачи сачекају Абдул Ћерим-агу у заседи у ораховој шуми кад се буде враћао путем из лова у Стаменин хан.

Вест је доспела до Стамениних ушију. Чим је сазнала шта се припрема човеку кога је одиста много волела, излетела је из хана и потрчала у клисуру. Подне је било прошло, летња жега је јењавала, али је још било спарно. Ипак, Стамена је трчала, саплитала се, устајала...

Агу је пресрела негде на средини клисуре и упозорила на опасност. Саслушао ју је и са презривим изразом лица наставио даље. Стамена га је молила да се врати, али све је било узалуд. Не знајући шта ће, обујмила је рукама врат његовог коња и завапила:

— Море, врћај коња, Абдул Ћерим-аго, пишман ће да станеш!

Ага није „стао пишман" (није се покајао), јер није ни стигао да то учини: плотуни из пушака из шуме орахових стабала угасили су његов живот.

Срби из грделичког краја тешко су платили агину смрт. Турске репресалије против народа биле су такве, да су многе породице потражиле спас у редовима Карађорђевих устаника. Тих дана по околним селима чуо се само плач и кукњава жена и деце. Куће су паљене, људи убијани. На удару Османлија прво су се нашла орахова стабла: сва су посечена! Стамена је преживела одмазду, али њен хан није. Запаљен је. Није изгорео до темеља. После 1813. пао је у руке неким Грцима који су га обновили. Поново је страдао у току првог светског рата, овог пута од Бугара. Темељи и зидови држали су се све до нашег времена, када је преко њега прешао ауто-пут Ниш—Скопље.

Стамени се изгубио сваки траг одмах после Абдул-агине смрти. О њој и њеној песми остала је — песма. Текст је срочио народ, а мелодију Роми, трубачи. Данас се редовно пева при весељу и на свадбама као врањанска песма, мада се догађај који помиње није збио у Врању.

М. Тодоровић

ЕЛЕКТРОНСКИ ПАЦИЈЕНТ

После вишегодишњег рада амерички кардиолози су, у сарадњи са електроничарима, конструисали вештачког „пацијента" на коме, после притискања одређених дугмади, могу да изазову и контролишу симптоме низа срчаних обољења. Електронским уређајима, уграђеним у лутку величине човека, симулирају се рад срца, куцање била, дисање, висина крвног притиска, па чак и тонови при удисању и издисању ваздуха.

Вештачки пацијент, који је намењен за обуку студената, никада се не замара и по жељи наставника или слушалаца увек је спреман да им неограничено време приказује симптоме обољења које се проучава. Самим тим, стварни болесници су ослобођени напора и непријатности, када их студенти прегледају и на њима уче.

ЧУДА ЉУДСКИХ РУКУ

ТОРЊЕВИ, СВЕ ВИШИ

Почетак индустријске производње гвожђа и челика отворио је и нову еру у грађевинарству. Када је 1889. године свечано отворен Ајфелов торањ у Паризу, изгледало је као да се више од 320 метара, које је досегло ово чудо од челичне конструкције, неће моћи. Од тога доба, међутим, торњеви су наставили да стреме све више, а некадашњи див преворио се у патуљка у поређењу са радио-торњевима двадесетог века.

Нова грађевинска техника у којој је најважнија примена армираног бетона (бетон ојачан челичним шипкама) примењена је и код градње чувеног штутгартског радио-торња (слика горе и лево). Торањ је цилиндричног облика, а његови бетонски зидови зачуђујеће су танки: свега око 80 сантиметара, док се на висини од 135 метара њихова дебљина још више смањује — ту износи свега 15 сантиметара. Упркос невероватно танким зидовима, витка кула на своме врху носи ресторан, неколико радњи и видиковац.

По читавом свету могу се данас видети радио-куле чије високе конструкције држи армирани бетон. Московски торањ (слика десно) висок је нешто преко 380 метара, а на свом врху носи још и 150 метара дугачку телевизијску антену. Посетиоци који пожеле да ту нешто поједу могу то да ураде 300 метара над земљом у ресторану који се окреће пружајући диван поглед на град и његову околину.

А шта рећи за телевизијски торањ у Северној Дакоти у САД? Његова челична конструкција висока је преко 620 метара. Много, заиста. Ипак, данас више нико не верује да ће се ту и стати...

АЛПИНИСТИ ПРОТИВ ЈА

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

ТРИНАЕСТОДНЕВНА БИТКА СА СТЕНАМА ХАВАЈСКИХ ПЛАНИНА — ДА БИ СЕ ПОСТАВИЛА РАДИО-СТАНИЦА КОЈА »ПОКРИВА« ЦЕО ПАЦИФИК — БИЛА ЈЕ ВИШЕ НЕГО ЖЕСТОКА.

У лето 1942. године Американци су код Мидвеја поразили Јапанце. Врховни командант морнарице САД је тада у Перл Харбору сазвао инжењерце и радио-техничаре.

— Сад се пред нама отворио читав Пацифик — рекао је. — **Сад га читавог можемо освојити. Да бисмо то постигли потребна ми је радио-станица преко које ћу моћи да говорим са свим бродовима, чак са подморницом у Токијском заливу удаљеном 4500 миља. Саградићете такву станицу! Рок: три месеца!**

Радио-техничари су израчунали да само помоћу антене подигнуте на најмање 700 метара висине могу да се одржавају везе на тако великим раздаљинама.

— За челичну кулу те висине било би нам и у време мира потребно бар годину дана! — закључили су грађевинци. — **Не преостаје нам друго, него да разапнемо жице између врхова две хавајске планине! Најпогоднија су, два врха над долином Хаику, двадесетак километара од Хонолулуа, удаљена један од другог 2.500 метара. Само, ко ће уз 700 метара високе, готово окомите и глатке литице, изнети цементне блокове који ће држати челичну ужад? До сад се још ниједан човек није успентрао на те врхове?**

Наређење да осигура допрему цемента на врхове добио је командант пионира Реј Котерман.

ПРВИ ДАН: 70 МЕТАРА

Котерман је у џунгли под јужним врхом окупио вод алпинаца.

— Има ли добровољаца који ће се попети уз овај зид и на врху монтирати ужад за извлачење материјала? — запитао је. — **Погледајте, момци, на овом 700 метара високом зиду нема баш никаквог ослонца, али неко мора да се успуже уз њега. Та проклета станица мора бити готова за три месеца!**

— Доста приче, шефе! — рече Бил Адамс и иступи из врсте са Луисом Отом. — **Нас двојица идемо горе!**

Два добровољца мачетама прокрчише пут до литице.

— Гадно! — рече Адамс ударивши песницом о стену. — **Усправна као зид, а трошна као пешчар!**

— Шта је, то је! — слеже раменима Ото. — **Идемо паралелно, да не тресемо камење, један на другог! Напред!**

Забили су нокте у литицу и почели да се пењу. Испод прстију и ципела крунио се зид. Одмицали су сантиметар по сантиметар. Кад су били на 30 метара висине Ото изгуби ослонац и суноврати се одскачући од литице. Адамс се грчевито закачи прстима за једну избочину заустављајући дах.

Пола сата касније Ото, с венцем челичних клинова и чекићем о појасу и конопцем о рамену, поново нападе литицу. Низ леви образ му се сливао танки млаз крви. Успентрао се до Адамсових ногу и забио један клин у трошну стену.

— Ослони се на то, Биле! — викну.

— У последњи час! — задихано промуца Адамс кад се ослонио на клин. — **Још секунд и руке не би издржале!**

— Сад је шали крај! — промрмља Ото. — **Сад почиње прави успон. Само, прво да саградимо базу!**

База је било удубљење од педесетак сантиметара које је Ото за један сат ископао чекићем.

Ото се испружи колико је могао и над главом закуца један клин. Адамс направи омчу на конопцу и вештим замахом је набаци на клин, па затеже коноп да би видео држи ли.

— Браво, каубоју! — рече Ото, извуче се уз конопац до клина, узе од друга чекић и други клин, па га над главом заби у вулкански песак литице. — **Сад иди ти напред!**

Читав дан су, наизменце забијајући клинове, пузли према далеком врху. За сваку операцију било им је потребно по пола сата. До сумрака су превалили 70 метара, а онда су се спустили на земљу потпуно исцрпљени.

— Сутра ћу потражити друге добровољце! — рече им Реј Котерман.

— Ни говора, шефе! — рече Адамс и опружи се по земљи. — **Кроз који дан нас двојица ћемо бити на врху!**

ОТО НЕ ОДГОВАРА

Петог дана у подне били су 270 метара од подножја. Одједном попусти клин под Адамсом и он се сручи на Отова рамена. И под Отом испаде клин. Обојица су полетели наниже, инстинктивно су се грчевито зграбили за уже. Треснули су телима о стену, али су остали живи.

Сваког јутра су помоћу танког конопца довлачили из подножја нешто хране, нове клинове и нове дебеле конопце и настављали опасну авантуру. Деветог дана били су 450 метара над долином.

Десетог дана спустила се магла, тако густа да нису могли да виде један другога.

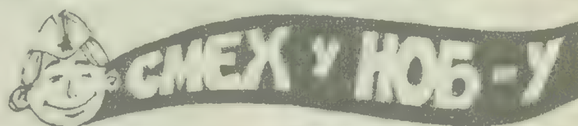
— Шта мислиш, колико има до врха, Биле? — запита једанаестог дана Ото.

— Не видим ни прст пред носом! — рече Адамс. — **Алпинисти слепци, ето шта смо сад! Проклета магла!**

Тринаестог дана после подне Ото који је био изнад Адамса узвикну:

— Еј, момче, овде је некакво грмље!

— Какво грмље? — изненади се Адамс. — **Онда мора да смо близу врха!**

Одлична пропаганда

У јуну 1943. године Друга личка бригада стигла је до Книна. Непријатељски авиони често су надлетали ту територију и избацивали летке.

— Ова немачка пропаганда је одлична! — примети борац Проко Почуча у разговору са неким друговима.

Борци се на то згледаше и један га љутито упита:

— Како то, друже Проко, сматраш да је немачка пропаганда одлична?

— Па, за пушење! — одговори Проко завијајући дуван у летак.

Ото је ћутао.

— Луис! — узнемири се Адамс. — Где си, Луисе? Одговори, дођавола!

НЕ РАТУЈЕ СЕ САМО ПУШКОМ

Ото није одговарао. Адам са обузе паника. Испружи руке, дохвати неки грм, запе из све снаге и извуче се колико је могао, па испружи једну руку.

Магла је била густа као тесто. Адамса обузе паника. Испружи руке, напипа неку грану, стеже је, запе из све снаге и извуче се увис колико је могао, па испружи једну руку.

Ужасну се. Пред руком је била празнина. Био је на врху. Узалуд је дозивао друга. Онда се сетио да је Ото био везан за други крај конопца. Полако је вукао конопац. На његовом крају морао је бити Ото.

Конопац се затеже и Адамс пузећи пође уз њега. Одједном зачу тихо стењање:

— Биле! Овде сам, Биле! Помози!

Глас је долазио одоздо, из приличне даљине. Адамсу сину: Ото није знао колико је мали плато на врху, у магли је неопрезно закорачио напред и суновратио се на другу страну.

Одједном је дунуо ветар. За минут-два магла се разишла. Адамс се наже над ивицу три метра широког платоа и у једном грму, двадесетак метара под собом, угледа Ота.

— **Здраво, момче!** — осмехну се Ото кад га је угледао и покуша да му махне руком. — **Чекај још мало и ето ме горе на доручак!**

Кад се Ото мало опоравио од шока викну:

— Помози, Биле! Извлачи ме!

Десетак минута касније лежали су исцрпени, изгладнели, исцепани, крвавих руку и лица на врху планине.

— **Никад нисам био тако срећан, Луисе!** — рече Адамс.

Спавали су као заклани неколико сати. Затим су помоћу танке сајле извукли на врх део по део чекрка и монтирали га. Помоћу чекрка извукли су челично уже и учврстили га. Онда су се полако спустили у долину.

— **Шефе, сад тражи друге добровољце!** — рече Адамс Реју Котерману. — **Ми смо своје обавили! Материјал нека вуку други!**

— **Сад нису потребни добровољци, момци!** — рече Котерман. — **Сад бих и ја могао да се попнем горе. Урадили сте добар посао!**

— **Не ратује се само пушком!** — закључи Ото.

Команда морнарице је на време добила радио-станицу.

А. Р.

Играње као лек

Извините, да ли скачете?

ПОСЛЕ БРЗОГ ИГРАЊА АГРЕСИВНИ ЉУДИ ПОСТАЈУ СМИРЕНИЈИ, А БОЈАЖЉИВИ СЕ ОСЛОБАЂАЈУ СТРАХА. И СТАРИЈИ ЉУДИ ТРЕБА ДА ИГРАЈУ, ТВРДЕ ГЕРОНТОЛОЗИ, КАО ШТО ЈЕ ЛАВ ТОЛСТОЈ И У 80. ГОДИНИ СКАКУТАО — КАЗАЧОК.

Све до почетка овог века, док благодети цивилизације нису омамиле човека, олењиле његове мишиће и олакшале сваку физичку активност, просечан грађанин је трошио 94 одсто снаге и енергије за ходање, свакодневни рад... Данас се на физички рад, у просеку, троши највише 10 одсто енергије!

Брзе ритмичке игре младих нису само данак моди, већ се преко њих задовољавају физиолошке потребе организма за покретањем — тврде многи научници, међу којима и совјетски лекар Владимир Николајев.

Дугогодишња испитивања показала су да игра мобилише како физичку, тако и духовну снагу, управо оно што су тврдили још стари Грци који су сматрали да играње уз брзу музику помаже лепом обликовању мишића, али и да повећава умне способности, јер крв брже циркулише и тако боље храни мозак. Данас је, наиме, утврђено да после брзог играња агресивни људи, склони наглим изливима беса, постају смиренији, бојажљиви се ослобађају страха, а нервозни постају расположени и весели. Игра утиче не само на грациозност и музикалност, већ усавршава и координацију покрета, јача мишиће, побољшава дисање и крвоток. Покрети у игри појачавају довод крви у плућа и она се више и боље засићују кисеоником. Снажније ради и срце, док се организам знојењем брже ослобађа штетних материја, а оптерећење и грчење трбушних мишића подстиче рад желуца и црева. Игра помаже мршавима да се угоје, а угојенима да ослабе пошто нормализује метаболизам, односно размену материје и енергије. Она учвршћује и сан боље од било ког средства за успављивање.

Израчунато је да се при брзом игрању, за један час потроши око 1800 калорија: та количина енергије одговара оној коју утроши боксер током 5 рунди ефективне борбе.

И музика благотворно утиче на организам, јер побољшава расположење, изазива позитивне емоције. Наравно, све ово је тачно под условом да се играње не изопачи, да покрети не постану „мајмунске позе" којима се привлаче погледи. Јер, често понављање опасних покрета и ненадно, противприродно кривљење тела може довести до обољења зглобова, погрбљености, ишчашења, поремећаја дисања...

Старији људи треба да играју — рецепт је геронтолога који су износили пример Лава Толстоја — и у 80. години је играо — казачок. Ипак, они који су прешли шездесету не треба да при скакутању забораве на оптерећење које при том трпи њихово срце и да се утркују са младима. Пријатељство са музиком и игром не треба прекидати изговарајући се старошћу, јер она управо раније дође ако се организам довољно не оптерећује и не троши вишак енергије.

Б. Ј.

На женској глави - више злата

Научници су у стању тачно да утврде да ли је влас косе потекла са мушке или женске главе. За поузданост својих тврдњи имају да захвале чињеници да женска влас садржи више — злата.

У реактору центра за атомска истраживања у енглеском градићу Алдермастону некслико дана „кувала се" чудна каша — сваки дан по неколико различитих узорака људске косе.

Све власи састављене су од истих састојака, али се све разликују по нивоу радиоктивности. И по још једној важној ствари, тврде ови стручњаци. Људска коса садржи незнатне, али ипак мерљиве количине мангана, бакра, натријума, јода, брома, хлора, живе и злата. А главна разлика између мушке и женске косе је у томе што код првих у саставу преовлађују натријум и хлор, док женску влас краси већа количина — злата.

У научничкој каши кувало се преко хиљаду различитих узорака људске косе из свих крајева Велике Британије. Резултати показују да су шансе да двоје људи имају идентичан састав елемената у саставу једне јединe власи, више него минимални. Претворена у бројке та могућност је 1:10 000.

Сада се размишља о могућности да се анализа косе уврсти у већ постојеће методе које полиција користи као средство идентификације. Влас косе не може се, истина, као доказ мерити са отисцима прстију, али би ипак могла да послужи. Ако ништа друго онда да открије да ли је кривац мушког или женског рода. Открију ли стручњаци злато — зна се...

БИМ И БУМ

BABALU стрип

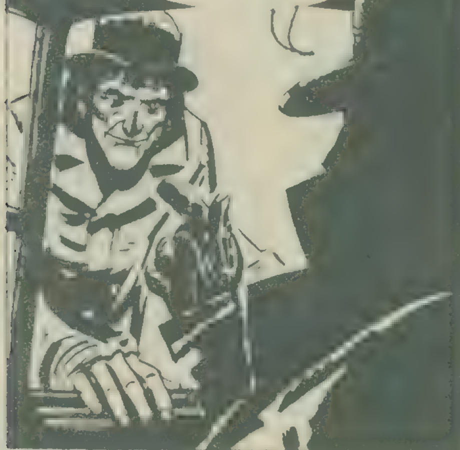

АГЕНТ У БЕКСТВУ: ПРАВИЛА ИГРЕ

ФИЛ ЏЕКСОН, АГЕНТ БРИТАНСКЕ ОБАВЕШТАЈНЕ СЛУЖБЕ, ЛАЖНО ЈЕ ОПТУЖЕН И ОСУЂЕН НА СМРТ. У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ ЈЕ ОСЛОБОЂЕН, ОГОРЧЕН НА СВОЈЕ ПРЕТПОСТАВЉЕНЕ КОЈИ МУ У НАЈТЕЖИМ ТРЕНУЦИМА НИСУ ВЕРОВАЛИ, ФИЛ БЕЖИ У ФРАНЦУСКУ...

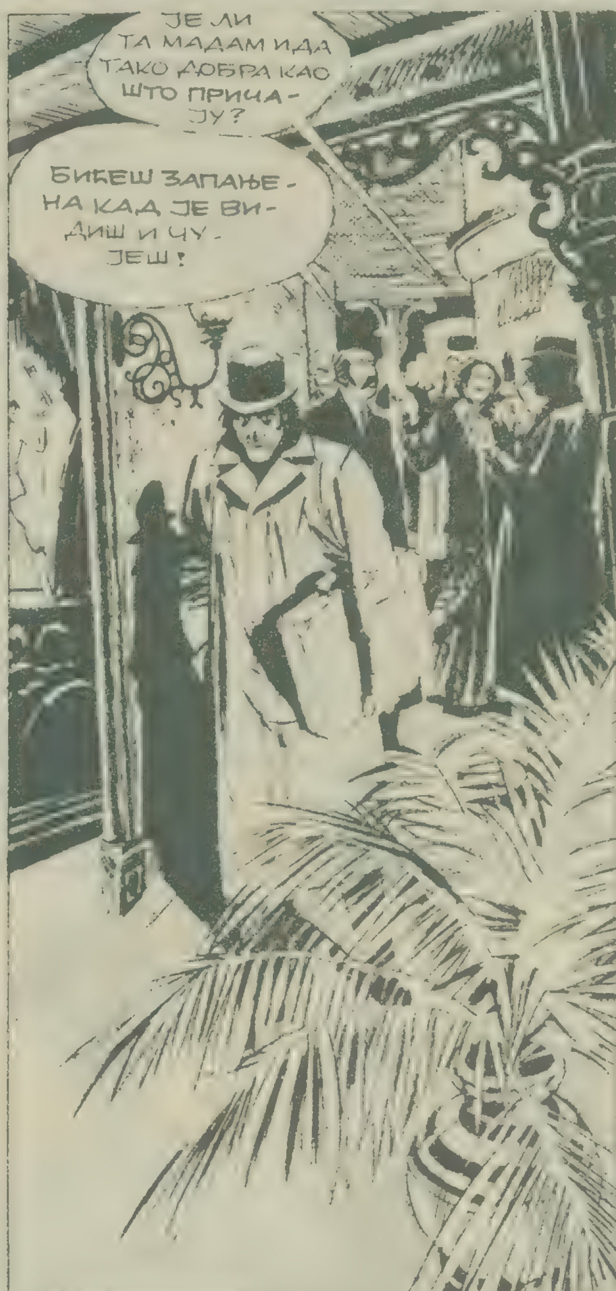

МАДАМ ИДА
ПОЗНАТИ СПИРИТИСТА

ТЕ НОЋИ У ПОЗОРИШТУ ЛОТОС ...

ЈЕ ЛИ ТА МАДАМ ИДА ТАКО ДОБРА КАО ШТО ПРИЧА-ЈУ?
БИЋЕШ ЗАПАЊЕ-НА КАД ЈЕ ВИ-ДИШ И ЧУ-ЈЕШ!

ИМАТЕ ЈОШ ПЕТ МИНУТА ДО ИЗ-ЛАСКА, МА-ДАМ!
ХВАЛА, МАРСЕЛЕ?
МАДАМ ИДА
3

ТЕТКА, СИГУРАН САМ ДА НЕШТО НИЈЕ У РЕДУ С ТОБОМ! ЗАШТО МИ НЕ КАЖЕШ?
ТОНИ, ОСТАВИ МЕ НА МИРУ! РЕКЛА САМ ТИ ВЕЋ СТО ПУТА ДА МЕ НИШТА НЕ МУЧИ!

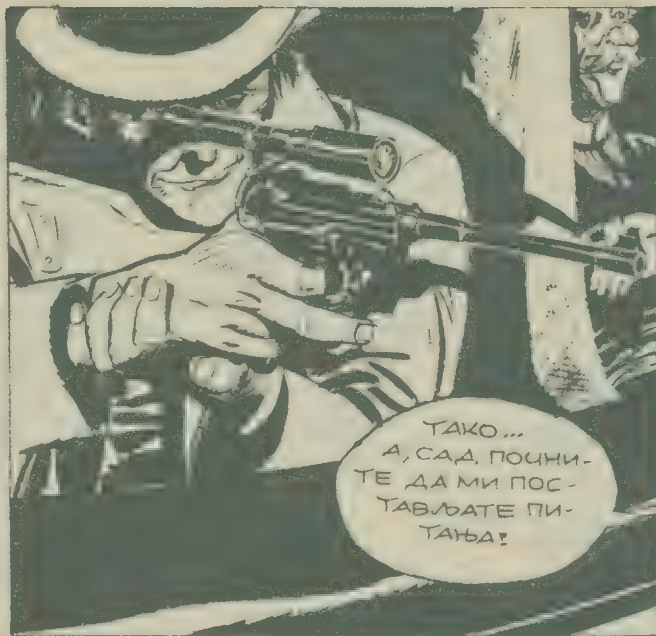

ЗА ТО ВРЕМЕ...

МЕНЕ НЕ МОЖЕШ ПРЕВАРИТИ, ТЕТКА! ПОСЛЕДЊИХ НЕКОЛИКО ДАНА ЧУДНО СЕ ПОНАШАШ!
БИНА
ЗАМАРАШ МЕ, ТОНИ!

А САДА, ЧУВЕНИ СПИРИТИСТА - МАДАМ ИДА!

ДОБРО ВЕЧЕ, СВИМА! ХОЋЕ ЛИ НЕКО ИЗ ПУБЛИКЕ ДА ДОЂЕ НА БИНУ?

ЗАТВОРИТЕ ОЧИ И МИСЛИТЕ САМО НА ОНО ШТО БИСТЕ ЖЕЛЕЛИ ДА ЗНАТЕ!

ТАКО... А, САД, ПОЧНИТЕ ДА МИ ПОСТАВЉАТЕ ПИТАЊА!

БАНГ!

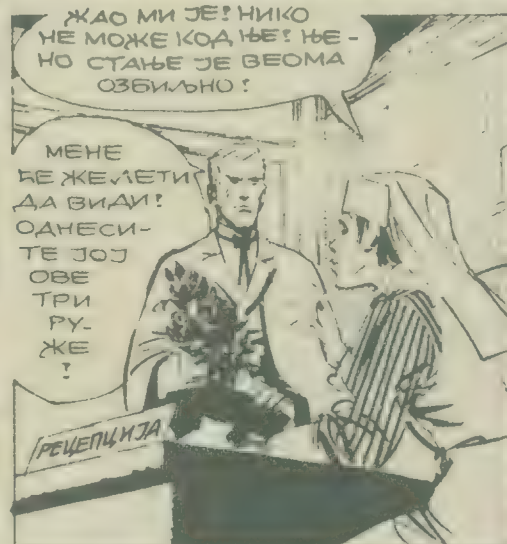

НЕЕЕ!

ЈЕСИ ЛИ ПРОЧИТАО ОВО, ПЈЕР?
КОД Пјера
КАФЕ БАР
4

СПЕЦИЈА
НЕ! ШТА ПИ-ШЕ?
НЕКО ЈЕ ПУ-ЦАО У МАДАМ ИДУ! БОРЕ СЕ ЗА ЊЕН ЖИВОТ У БОЛНИЦИ СЕНТ МИШЕЛ!

ЗАДРЖИ-ТЕ КУСУР!

ПРАВО ГЛАСА ЗА ЖЕНЕ
СВИ СМО ЈЕДНАКИ
МАДАМ ИДА! ПРАВО ИМЕ АНЕТ ПУЛАР! ТАЈНИ ЈЕ АГЕНТ ЕНГЛЕ-СКЕ ОБАВЕШТАЈНЕ СЛУЖБЕ! ЗАШТО ЈЕ НЕКО ХТЕО ДА ЈЕ УБИ-ЈЕ?

ЖАО МИ ЈЕ! НИКО НЕ МОЖЕ КОД ЊЕ! ЊЕ-НО СТАЊЕ ЈЕ ВЕОМА ОЗБИЉНО!
МЕНЕ ЋЕ ЖЕЛЕТИ ДА ВИДИ! ОДНЕСИ-ТЕ ЈОЈ ОВЕ ТРИ РУ-ЖЕ!
РЕЦЕПЦИЈА

ИМАТЕ ПОСЕТИО-ЦА, МАДАМ ИДА?
МОЈА ТЕТКА НЕ МО-ЖЕ НИКОГ ДА ПРИМИ!

ТРИ РУЖЕ? ИМА ЛИ И НЕКА ПОРУКА?
ДА! НАПИ-САО ЈЕ САМО - ПАРИЗ, 14. ОКТОБАР 1912.

5

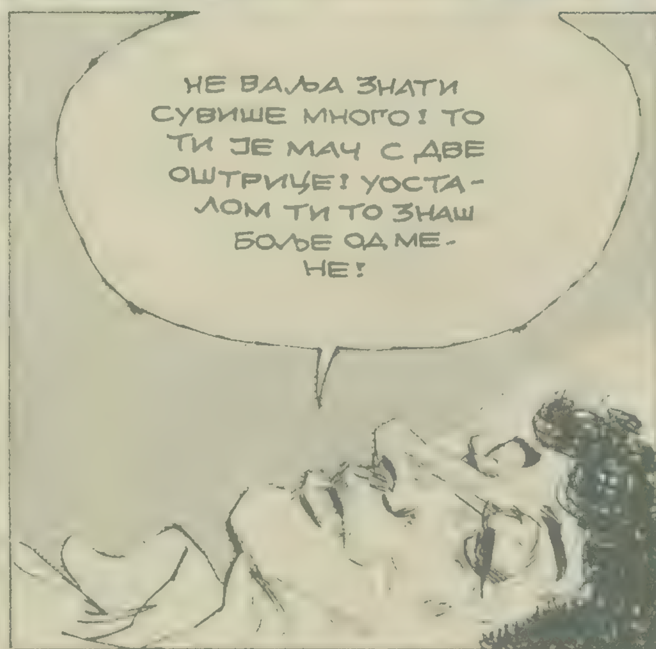

НЕКА УЂЕ!

СТАРИ ДРУЖЕ! ОПЕТ СМО У НЕВОЉИ!
КАО И ОНОГ 14. ОКТОБРА!

И ТАДА СИ МИ ПОКЛОНИО ТРИ РУЖЕ!
БИЛА ЈЕ ТО САМО МАЛА ЗАХВАЛНОСТ ЗА ЖИВОТ КОЈИ СТЕ МИ СПАСЛИ!

ТОНИ, МОЛИМ ТЕ ОСТАВИ НАС САМЕ! ИМАМО НЕШТО ДА РАЗГОВАРАМО!

ОН ЈЕ МОЈ НЕЋАК И НЕ ЗНА ЗА МОЈУ ВЕЗУ С ОБАВЕШТАЈНОМ СЛУЖБОМ!
ШТА СЕ ДОГОДИЛО, АНЕТ? КО ЈЕ ПОКУШАО ДА ВАС УКЛОНИ?
6

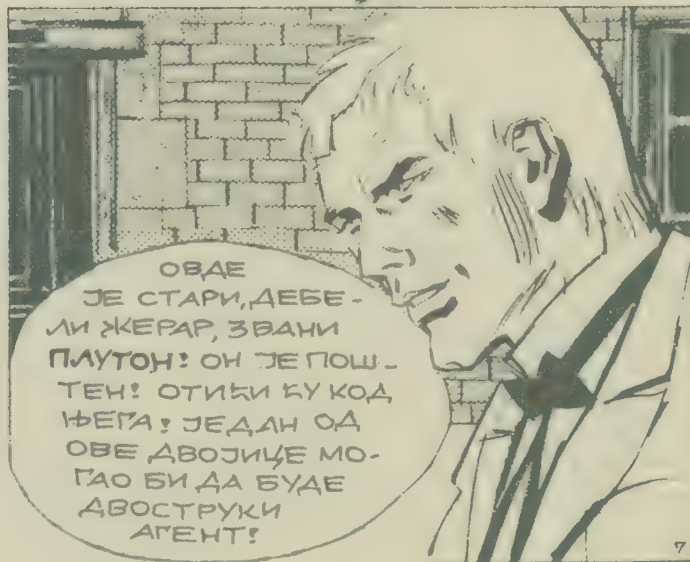

НЕ ВАЉА ЗНАТИ СУВИШЕ МНОГО! ТО ТИ ЈЕ МАЧ С ДВЕ ОШТРИЦЕ! УОСТАЛОМ ТИ ТО ЗНАШ БОЉЕ ОД МЕНЕ!

6

ЕВО О ЧЕМУ СЕ РАДИ... У НАШОЈ ГРУПИ, НЕКО ЈЕ ДВОСТРУКИ АГЕНТ! УШЛА САМ У ТРАГ, АЛИ ОН ЈЕ, КАО ШТО ВИДИШ, ТО ОТКРИО!
ЗАВРШИЋУ ОНО ШТО СТЕ ВИ ЗАПОЧЕЛИ, АНЕТ!

НЕ БУДИ ЛУД! ОТКРИЋЕ ТЕ! БОЉЕ ПУСТИ СВЕ К ВРАГУ!

АНЕТ НЕ ЗНА ДА ОВ-ДЕ ЖИВЕ ЈОШ ДВА АГЕНТА ИЗ ГРУПЕ А-2! РОБЕРТ КЕРЛИ, АНТИК-ВАР! ДОБАР ЈЕ, АЛИ АМБИЦИОЗАН! МО-ГАО БИ МЕ ИЗ-ДАТИ ПРЕТ-ПОСТАВЉЕНИ-МА У ЛОНДО-НУ!

ОВДЕ ЈЕ СТАРИ, ДЕБЕ-ЛИ ЖЕРАР, ЗВАНИ ПЛУТОН! ОН ЈЕ ПОШ-ТЕН! ОТИЋИ ЋУ КОД ЊЕГА! ЈЕДАН ОД ОВЕ ДВОЈИЦЕ МО-ГАО БИ ДА БУДЕ ДВОСТРУКИ АГЕНТ!
7

ПЛУТОН ЈЕ БИО ВЛАСНИК РАСКОШНОГ ХОТЕЛА...
7

ЕНО ГА! ГОДИНЕ НИСУ УТИЦАЛЕ НА ЊЕ-ГА!

ШТА? ФИЛ ЏЕКСОН!

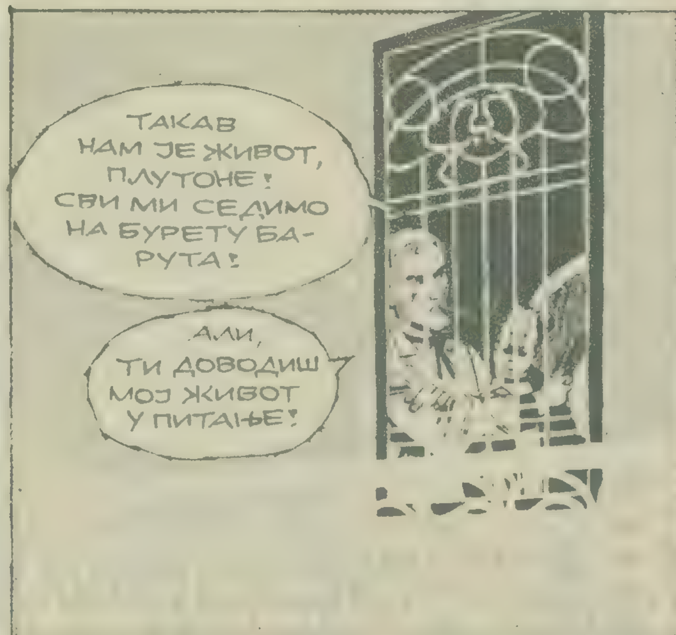

ПА, ТИ СИ ЛУД! КАКО СИ МОГАО ДА ДОЂЕШ? ХОЋЕШ ДА МЕ ПУКОВНИК СТАВИ НА СВОЈУ ЦРНУ ЛИСТУ?
ОН НЕ МОРА ДА ЗНА ДА САМ ТЕ ПОСЕТИО! ПОЂИ ЗА МНОМ!

ЗАБРАЊЕН УЛАЗ
ИМАМ НЕКА ПОСЛА И ПОТРЕБНА МИ ЈЕ ТВОЈА ПОМОЋ!
ШТА?! ПА ЗА ТОБОМ ТРАГА ЦЕЛА ОБАВЕШТАЈНА СЛУЖБА! ХОЋЕШ И МЕНЕ ДА УПРОПАСТИШ?

У ПИТАЊУ ЈЕ АНЕТ! ОНА ТВРДИ ДА ЈЕ НЕКО ИЗ ГРУПЕ ДВОСТРУКИ АГЕНТ! И СИГУРНО ЈЕ У ПРАВУ ЈЕР ЈЕ НЕКО ПОКУШАО ДА ЈЕ УБИЈЕ! ХОЋУ ДА ЗНАМ КО!
ХОЋИ ДА ТИ ПОКАЖЕМ НЕШТО!

8

ОНО ЈЕ ОСКАР БАЈРОН! СЛУЖИ КАО ВЕЗА ИЗМЕЂУ НАС И ПУКОВНИКА! АКО ТЕ ОТКРИЈЕ ОВДЕ, ПРОПАЛИ СМО ОБОЈИЦА!

ТАКАВ НАМ ЈЕ ЖИВОТ, ПЛУТОНЕ! СВИ МИ СЕДИМО НА БУРЕТУ БАРУТА!
АЛИ, ТИ ДОВОДИШ МОЈ ЖИВОТ У ПИТАЊЕ!

НЕ БУДИ ГЛУП! ДОШАО ЈЕ ТРЕНУТАК ДА ПОМОГНЕШ ГРУПИ! ЗАР ТЕ СЕ НЕ ТИЧЕ ШТО ЈЕ НЕКО ОД НАС ИЗДАЈНИК?

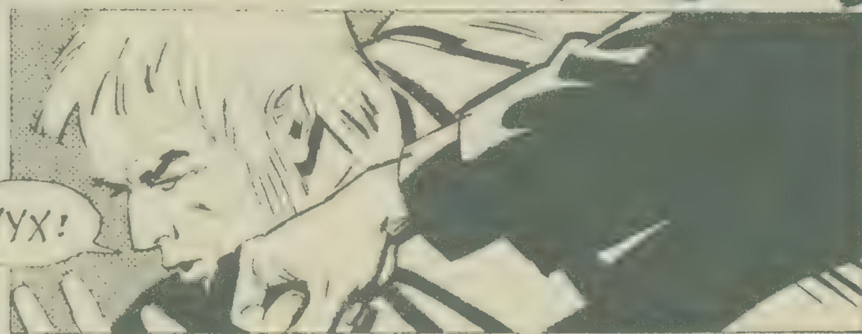

ОКЕЈ! РЕЦИ ШТА ТРЕБА ДА РАДИМ, А ОНДА ИДИ!
СТУПИ У ВЕЗУ С ПУКОВНИКОМ И ОБЈАСНИ МУ О ЧЕМУ СЕ РАДИ! МЕНЕ НЕ СПОМИЊИ! НЕКА ИЗГЛЕДА КАО ДА ЈЕ СВЕ ОД ТЕБЕ ПОТЕКЛО!

ПЕТНАЕСТ МИНУТА КАСНИЈЕ...
АКО ЈЕ ПЛУТОН ДВОСТРУКИ АГЕНТ, БРЗО ЋУ ТО САЗНАТИ! ПОКУШАЋЕ ДА МЕ УКЛОНИ КАО И АНЕТ!
ВИНА
ТО ЈЕ ОН! УХВАТИТЕ ГА!

ШТА?

ПОЖУРИТЕ! ОСЛОБОДИТЕ ГА СЕ ПРЕ НЕГО ШТО НАС НЕКО ВИДИ!

УУХ!

ПЛУТОН ЈЕ СЛЕДИО ФИЛОВА УПУТСТВА...
ПУКОВНИК ЖЕЛИ ДА НАСТАВИМ ИСТРАГУ!

САД САМО ДА ПРОНАЂЕМО ТУ ПТИЧИ-ЦУ!

10

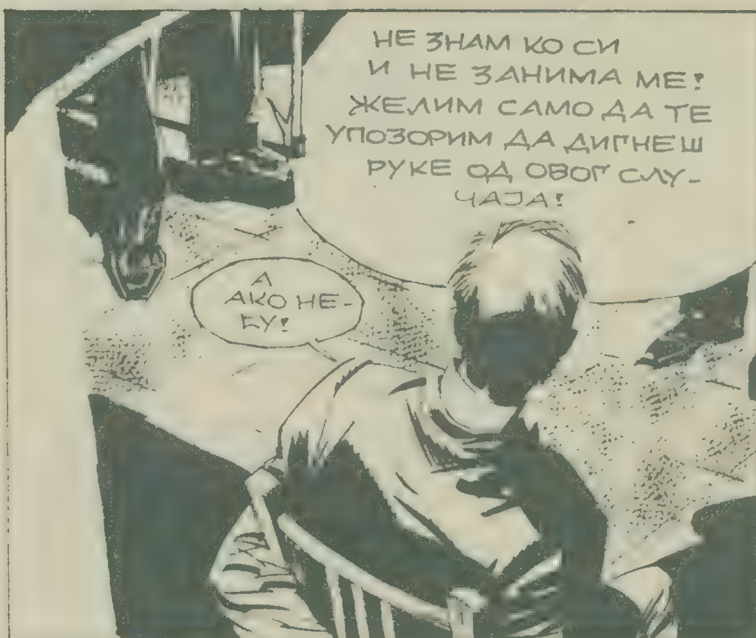

КО СТЕ ВИ И ШТА ХОЋЕТЕ?

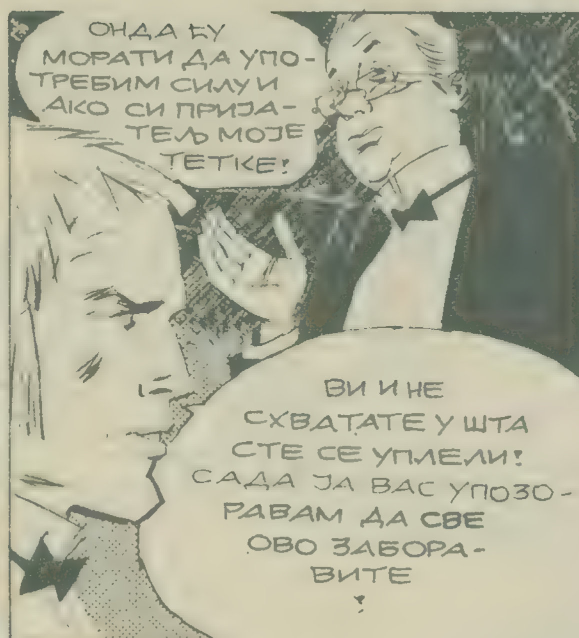

ЖЕЛИМ ДА ПОРАЗГОВАРАМО О МОЈОЈ ТЕТКИ!

У ТОМ ТРЕНУТКУ ЈЕДАН АУТОМОБИЛ ЗАУСТАВИО СЕ ИСПРЕД ГРАНД ХОТЕЛА ...

ДОБРО ДОШЛИ, МАКСВЕЛЕ!
ХВАЛА!
ГРАНД ХОТЕЛ

ГРАНД ХОТЕЛ

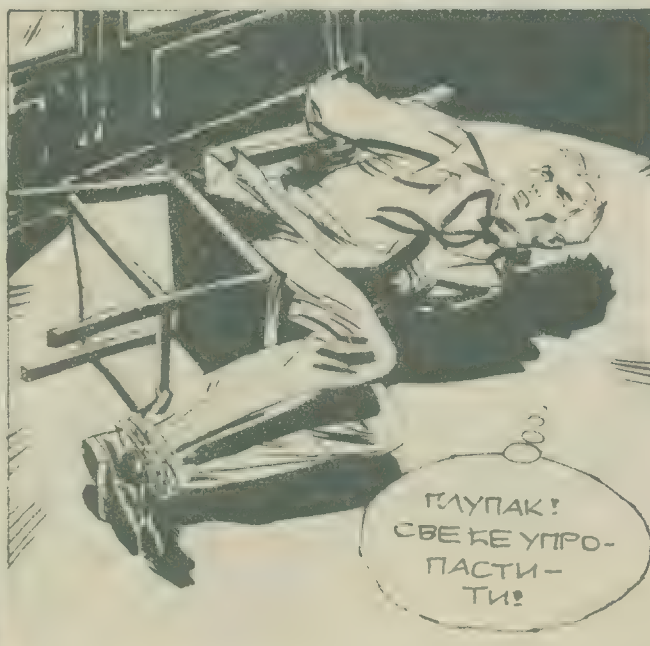

НЕ ЗНАМ КО СИ И НЕ ЗАНИМА МЕ! ЖЕЛИМ САМО ДА ТЕ УПОЗОРИМ ДА ДИГНЕШ РУКЕ ОД ОВОГ СЛУ-ЧАЈА!
А АКО НЕ-ЋУ!

ОНДА ЋУ МОРАТИ ДА УПО-ТРЕБИМ СИЛУ И АКО СИ ПРИЈА-ТЕЉ МОЈЕ ТЕТКЕ!
ВИ И НЕ СХВАТАТЕ У ШТА СТЕ СЕ УПЛЕЛИ! САДА ЈА ВАС УПОЗО-РАВАМ ДА СВЕ ОВО ЗАБОРА-ВИТЕ!

НИ СЛУЧАЗНО! У ПИТАЊУ ЈЕ МО-ЈА ТЕТКА!
РАЗГО-ВАРАЈТЕ С ЊОМ! ОНА ЋЕ ВАМ СВЕ ОБЈАС-НИТИ!

МОЈА ТЕТКА ЈЕ НО-ЋАС ИЗДАХНУЛА! А ЈА ЋУ НАЋИ УБИЦУ!
НЕ, ТОНИ! СВОЈ ЖИВОТ ЋЕТЕ ДОВЕ-СТИ У ПИТА-ЊЕ!

ЗА ТО ВРЕ-МЕ...
ЧОВЕК КОГА ЧЕ-КАМО УПРАВО ЈЕ УШАО У ХОТЕЛ!
ТИ ЗНАШ ШТА ТРЕБА ДА ЧИ-НИШ?

ГЛУПАК! СВЕ ЋЕ УПРО-ПАСТИ-ТИ!

МОРАМ ГА ЗАУСТАВИТИ ДОК НЕ БУДЕ КАСНО!

ЦАНГР!

У ГРАНД ХОТЕЛУ, ПОШТО ЈЕ МАКСВЕЛ НАПУСТИО СВОЈУ СОБУ...
13

13

ИМАМ СРЕЋЕ! НАШАО САМ ОНО ШТО ТРА-ЖИМ!

НЕ МРДАЈ!

ЈА... ЈА САМ САМО ХТЕО ДА ПО-КУПИМ НО-ВАЦ!
ИМАШ СМИСЛА ЗА ХУМОР, ПРИ-ЈАТЕЉУ!
МИСЛИШ ДА СМО БУ-ДАЛЕ!

ФИЛ ЏЕКСОН ЈЕ ОДЈУРИО У ПОЗОРИШ-ТЕ МАДАМ ИДС...
БИНА
14

ХЕЈ! ПОГЛЕДАЈ!
НАУЧИМО ГА ПАМЕТИ!

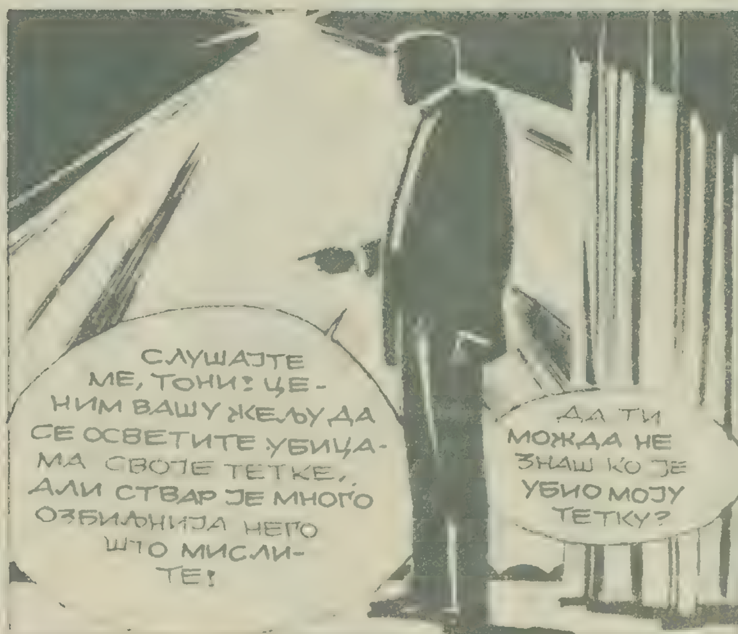

ГУБИМО САМО ВРЕМЕ! ЈА ЖЕЛИМ ДА СПАСЕМ ТОНИЈЕВ ЖИВОТ!
ААЈ!

БАШ СТЕ ТВРДОГЛАВИ!
УУХ!

ГДЕ ЈЕ ТОНИ! ОДГОВОРИ!

ЕВО МЕ! УБИЋУ ТЕ АКО НЕ ПУСТИШ МОГ ПРИЈАТЕЉА! ПАЗИ, НАОРУЖАН САМ!
15

15

СЛУШАЈТЕ МЕ, ТОНИ! ЦЕНИМ ВАШУ ЖЕЉУ ДА СЕ ОСВЕТИТЕ УБИЦАМА СВОЈЕ ТЕТКЕ, АЛИ СТВАР ЈЕ МНОГООЗБИЉНИЈА НЕГО ШТО МИСЛИТЕ!
ДА ТИ МОЖДА НЕ ЗНАШ КО ЈЕ УБИО МОЈУ ТЕТКУ?

A1
ЗНАМ, АЛИ НЕ МОГУ ДА ВАМ КАЖЕМ! ВЕРУЈТЕ, ВОЛЕО САМ ВАШУ ТЕТКУ И ЊЕНА СМРТ МЕ ЈЕ ВЕОМА ПОГОДИЛА!

ПРЕПУСТИТЕ СВЕ МЕНИ И ПРАВДА ЋЕ БИТИ ЗАДОВОЉЕНА!
ОКЕЈ! АЛИ, ХОЋУ ДА БУДЕМ СТАЛНО УЗ ТЕБЕ! ПАЗИ АКО ЛАЖЕШ!

МАЛО КАСНИЈЕ ФИЛ И ТОНИ НАЂОШЕ СЕ У ПАУТОНОВОМ РЕСТОРАНУ...
ОЧЕКИВАО САМ ТЕ, ФИЛЕ! ЕВО ТВОГ ЧОВЕКА! ЈЕДВА САМ ГА НАТЕРАО ДА ПРОГОВОРИ!
И ШТА СИ САЗНАО?

ИМЕ ЧОВЕКА ЗА КОЈИМ ТРАГАМО! ЗАИСТА САМ ИЗНЕНАЂЕН! И ПУКОВНИК ЋЕ БИТИ!

16

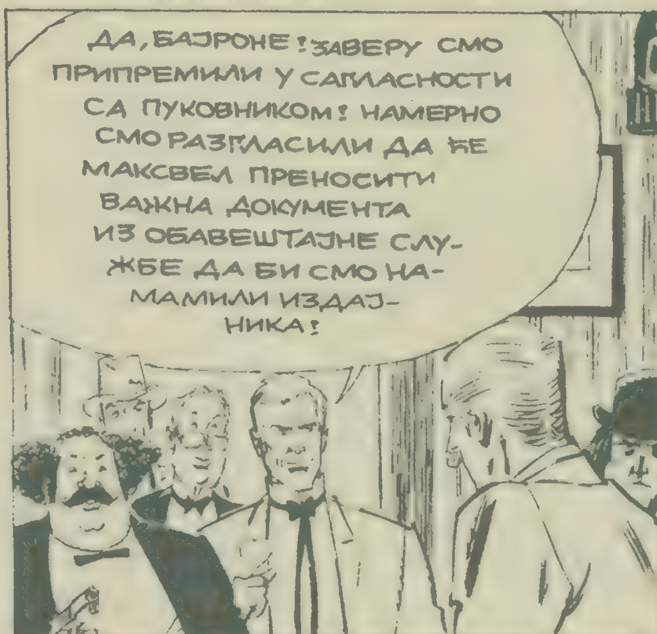

УБИЦО!
СТАНИТЕ, ТОНИ!

ОНАЈ ТИП ЈЕ ЗАИСТА ПРИТИСНУО ОКИДАЧ, АЛИ ОСОБА КОЈА ЈЕ КРИВА ЗА СМРТ ВАШЕ ТЕТКЕ НЕКО ЈЕ ДРУГИ!

КАСНИЈЕ...
ЕВО! ОН ЖИВИ У ОВОЈ КУЋИ!
ТИ ЋЕШ ПОЋИ НАПРЕД!

ЈЕСИ ЛИ ДОНЕО ДОКУМЕНТА!

ШТА ТИ ЈЕ! ШТО НЕ ОДГОВАРАШ?
УПАО САМ У ЗАМКУ!

ДА, БАЈРОНЕ! ЗАВЕРУ СМО ПРИПРЕМИЛИ У САГЛАСНОСТИ СА ПУКОВНИКОМ! НАМЕРНО СМО РАЗГЛАСИЛИ ДА ЋЕ МАКСВЕЛ ПРЕНОСИТИ ВАЖНА ДОКУМЕНТА ИЗ ОБАВЕШТАЈНЕ СЛУЖБЕ ДА БИ СМО НАМАМИЛИ ИЗДАЈНИКА!

ИЗНЕНАДА...
ЦАНГР!
БАНГ!
ХЕЈ!

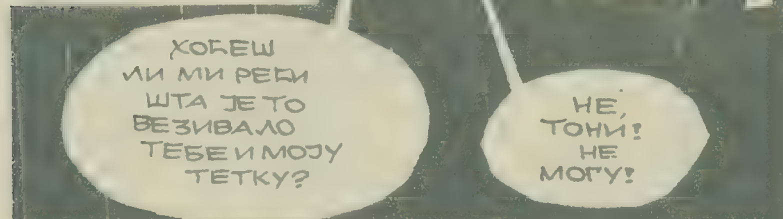

УМАЧЕ НАМ!
ПАЗИТЕ!

БАНГ!
БАНГ!
БАНГ!
МАКСВЕЛЕ, НА ВРЕМЕ СТЕ ГА ПРИМЕТИЛИ?
БАНГ

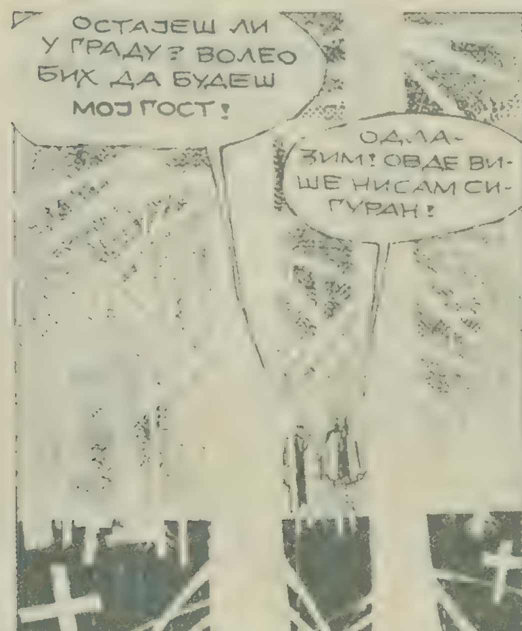

ЈАДНИ ПЛУТОН! БИО ЈЕ ДОБАР И ПРАВИ ПРИЈАТЕЉ!

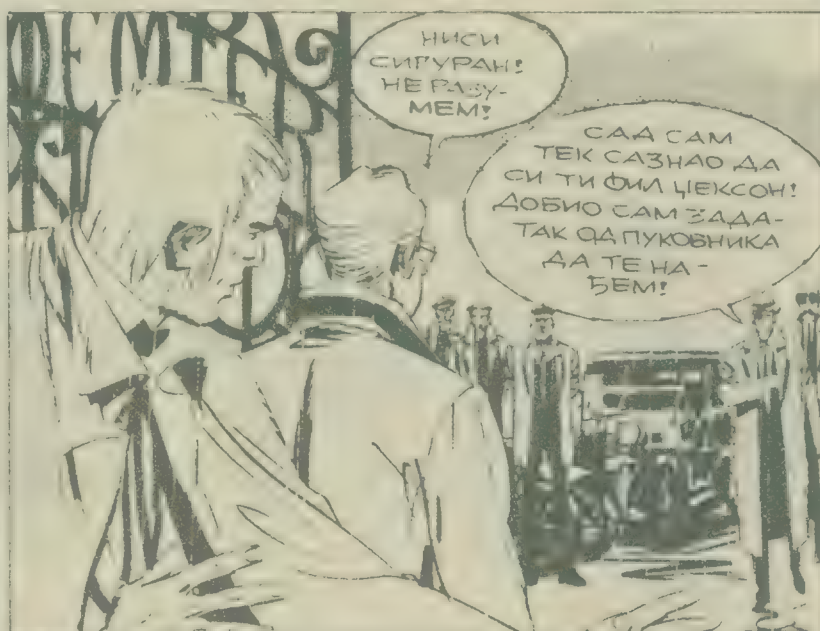

АЛИ, ЗАР НЕЋЕМО ДА ПОЂЕМО ЗА ОНИМ ЧОВЕКОМ?
НИЈЕ ПОТРЕБНО! ОН ЈЕ ТАКОРЕЋИ МРТАВ ЧОВЕК!
18
18

ФИЛ ЏЕКСОН НИЈЕ ХТЕО ДА НАПУСТИ ГРАД ДОК НЕ ПОСЕТИ ГРОБ МАДАМ ИДЕ...
ХОЋЕШ ЛИ МИ РЕЋИ ШТА ЈЕ ТО ВЕЗИВАЛО ТЕБЕ И МОЈУ ТЕТКУ?
НЕ, ТОНИ! НЕ МОГУ!

АНЕТ ПОЛАР 1854 - 1914
КАЗАЋУ ТИ САМО ДА ЈЕ ОНА БИЛА ДИВНА ЖЕНА И ДА МИ ЈЕ ПРЕ МНОГО ГОДИНА СПАСЛА ЖИВОТ!

ОСТАЈЕШ ЛИ У ГРАДУ? ВОЛЕО БИХ ДА БУДЕШ МОЈ ГОСТ!
ОДЛАЗИМ! ОВДЕ ВИШЕ НИСАМ СИГУРАН!

НИСИ СИГУРАН! НЕ РАЗУМЕМ!
САДА САМ ТЕК САЗНАО ДА СИ ТИ ФИЛ ЏЕКСОН! ДОБИО САМ ЗАДАТАК ОД ПУКОВНИКА ДА ТЕ НАЂЕМ!

НЕК ИДЕ ПУКОВНИК ДО ЂАВОЛА!
ЗА ЊИМ!

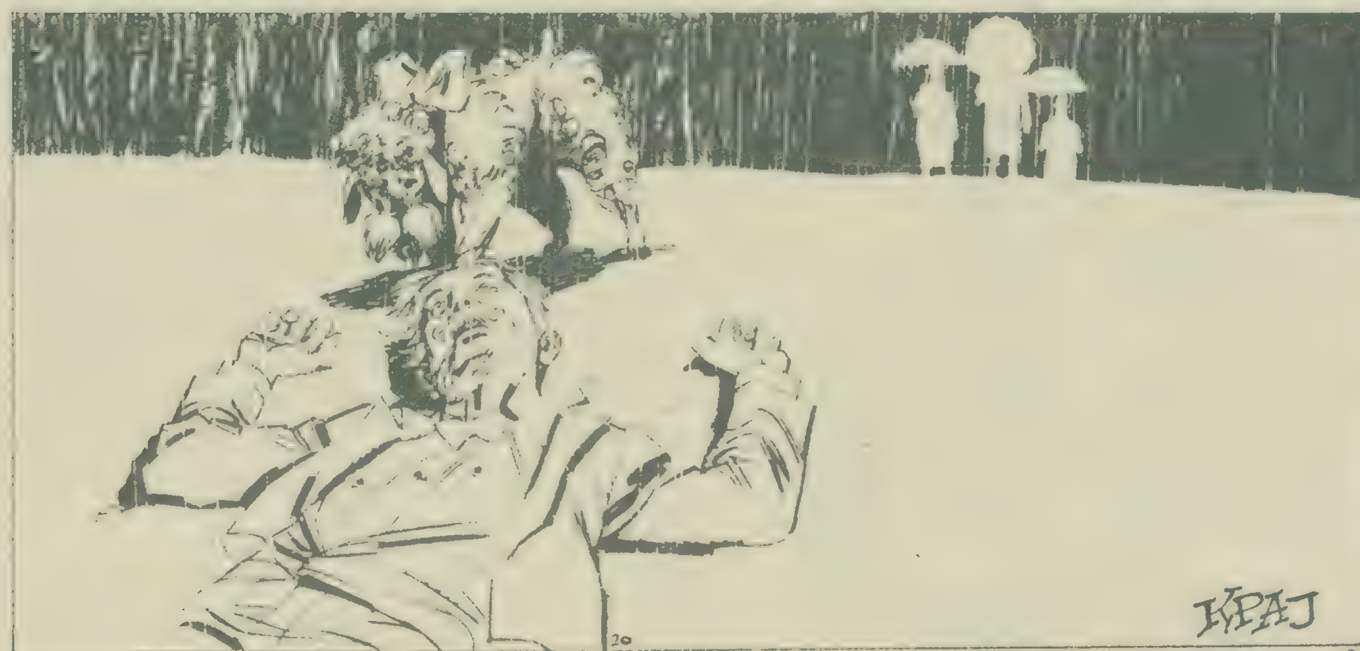

ПОЛАКО! КУД СТЕ ЈУРНУЛИ?
МАКНИТЕ СЕ!
19

ЛУДИ СТЕ! ПУСТИТЕ НАС ДА ПРОЂЕМО!
ЖАО МИ ЈЕ! МОЈ ЈЕ ОБИЧАЈ ДА ПОМАЖЕМ ПРИЈАТЕЉИМА!

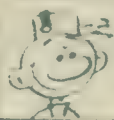

ТОНИ ЈЕ ЗАДРЖАО МОЈЕ ГОНИОЦЕ! БЕКСТВО СЕ НАСТАВЉА! ПИТАМ СЕ ДОКЛЕ ЋЕ ОВАКО?

ФИЛ ЈЕ БИО У ПРАВУ КАД ЈЕ РЕКАО ДА ЈЕ ОСКАР БАЈРОН ВЕЋ МРТАВ ЧОВЕК...
ОСКАРЕ, ОТКРИЛИ СУ ДА СИ РАДИО ЗА НАС!
НЕ! НЕ МОЖЕТЕ МИ ТО УЧИНИТИ! ДОБРО САМ ВАМ СЛУЖИО!

ЗАР СИ ЗАБОРАВИО ПРАВИЛА ИГРЕ КОЈА СЕ ЗОВЕ – ШПИЈУНАЖА?

КРАЈ

20

ПОТРЧКО: БУБАЊ

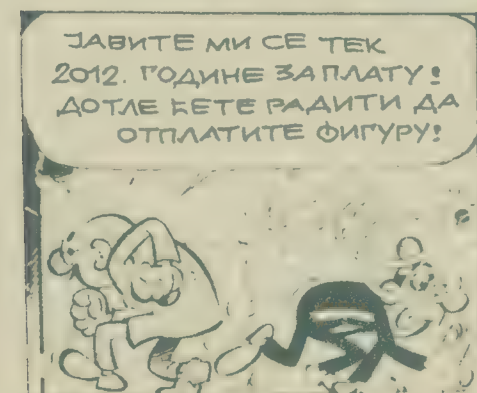

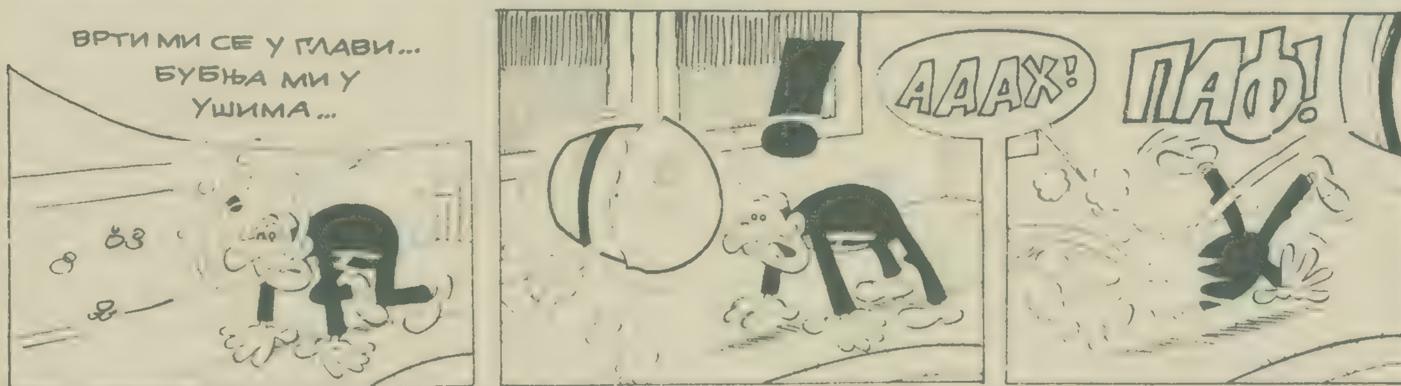

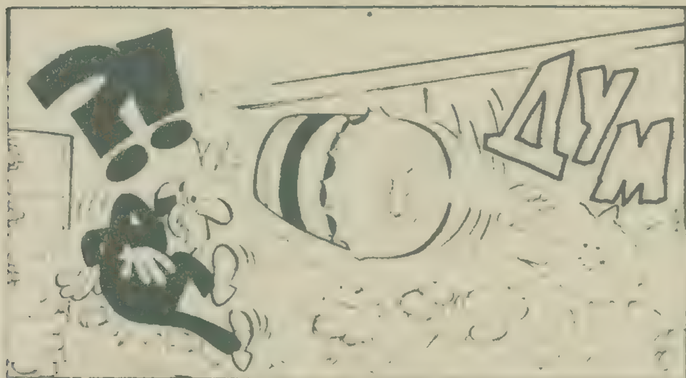
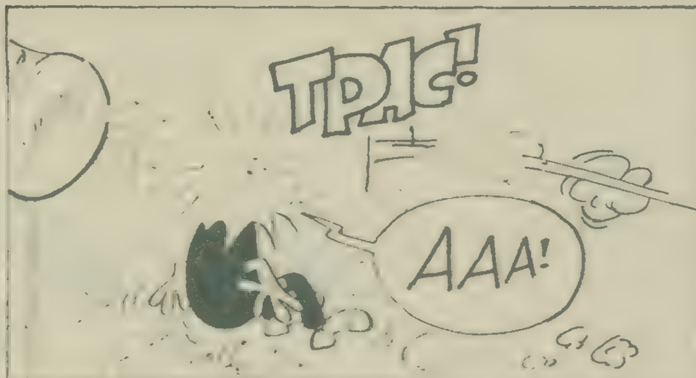

ДО ЂАВОЛА! ГДЕ СЕ СА-КРИО?
АХА! ТУ СИ, ПТИЧИЦЕ!
ДОСТА САМ ЈА ИСПАШТАО ЗБОГ ТЕ-БЕ!

ТРАС!
МОЈА ВАЗА ОД ВЕНЕ-ЦИЈАНСКОГ СТАКЛА!
ШТА? ЈА...

НЕСПРЕТЊАКОВИЋУ! ДА ВИШЕ НИШТА НИСИ ПИП-НУО!
ДУМ!
УФ! ЈОШ НИ-САМ НАШАО МЕСТО ГДЕ ЋУ САКРИТИ БУБАЊ!
НА ЖАЛОСТ, МОРАЋУ ДА ГА СЕ ОТРЕСЕМ!

ВРТИ МИ СЕ У ГЛАВИ... БУБЊА МИ У УШИМА...
АААХ!
ПАФ!

Е, САД МИ ЈЕ СВЕГА ДО-СТА!
ИСЕЦКАЋУ ТЕ НА КОМА-ДИЋЕ!

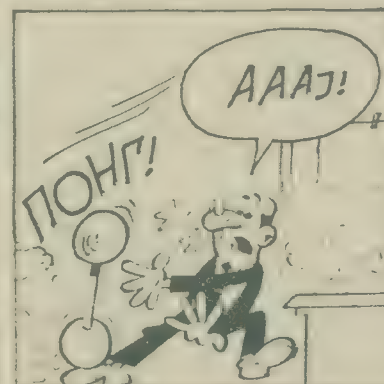

ДУМ

ТРЉС!
ААА!

О...ОВО НЕ БИ ПОДНЕО НИ НЕКО ЈАЧИ ОД МЕНЕ!

ВИДИ! ВРАТИО МИ СЕ! НЕ! ВИШЕ СЕ НЕЋУ ОДВА-ЈАТИ ОД ТЕБЕ!

ШТА? БУБАЊ ЈЕ НЕСТАО! НАЋИ ЋУ ГА ВАЛА! НЕ ПРЕДАЈЕМ СЕ ЈА ТАКО ЛА-КО!

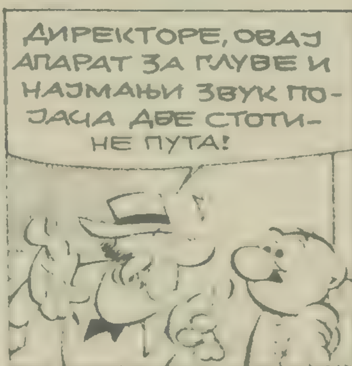
ТЕГОВИ! КО ПОРУЧЕНИ!

САД ЈОШ ДА ПРОНАЂЕМ БУБАЊ!

АААЈ!
ПОНГ!

ШЕФЕ, ШТА РАДИТЕ С ОВИМ ТЕ-ГОВИМА?

АЈ! МОЈА НОГА!

КАРАМБА! ОВОГ ЧОВЕКА НЕ СМЕШ НИШТА ДА ПИТАШ!

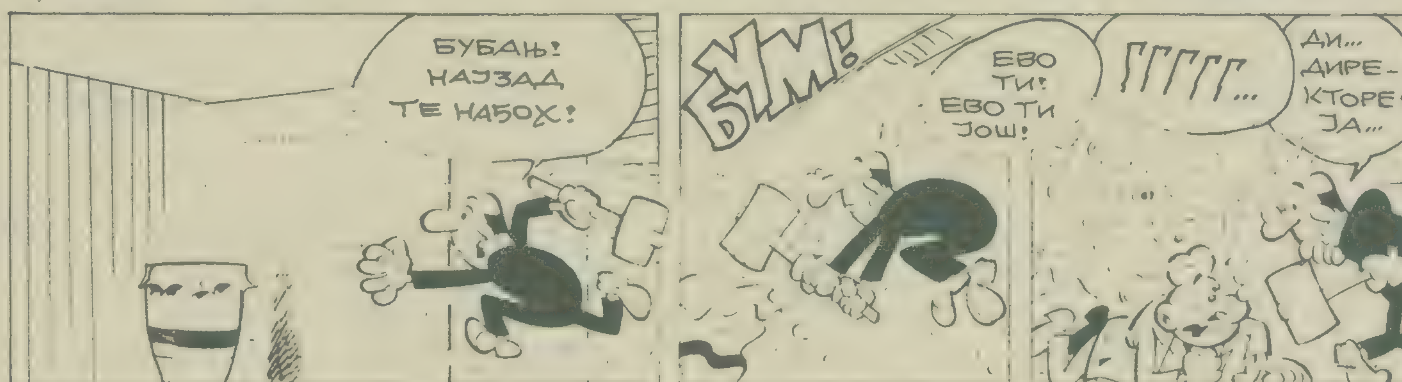
НАЈЗАД САМ НА-ШАО МЕСТО ГДЕ ЋУ САКРИТИ БУ-БАЊ!

ДИРЕКТОРЕ, ОВАЈ АПАРАТ ЗА ГЛУВЕ И НАЈМАЊИ ЗВУК ПО-ЈАЧА ДВЕ СТОТИ-НЕ ПУТА!

БАШ ДА ГА ИСПРО-БАМ!
САМО ПАЖЉИВО! АПАРАТ ЈЕ МОЋАН!

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: **црни репортер**

ПОПАЈ
BY BUD SAGENDORF

ЕВО ОЛИВЕ ... БУДИ ЉУБАЗАН, МОЛИМ ТЕ!
ФУЈ! ТАКВЕ ДЕВОЈКЕ ТРЕБАЛО БИ ЗАКОНОМ ЗАБРАНИТИ!

ДОШЛА САМ ДА ТЕ ЗОВЕМ НА РУЧАК, ДРАГИ!
АЛ' МОРАЋУ И ТАТУ ДА ПОВЕДЕМ... САСВИМ ЈЕ САМ!
!

ПОЗИВ СЕ НЕ ОДНОСИ НА ТОГ СТАРОГ ЈАРЦА!
!
КАКВО ОЛАКШАЊЕ!

У МОЈОЈ КУЋИ НИСИ ДОБРОДОШАО!
ОДЛИЧНО! ЈА И НЕ ВОЛИМ ДА ЈЕДЕМ У СВИЊЦУ!
Ц!

НЕ! САВЛАДАЈ СЕ!
ПУСТИ ДА ЈЕ САМО ЈЕДНОМ ТРЕСНЕМ!

ПОЛАКО! И ТО ЋЕМО НЕКАКО СРЕДИТИ!
7-9

ДОДАЈ МИ БИБЕР!
СМЕТА МИ ЧАК И КАД ЈЕ У КОМШИЛУКУ!
BUD SAGENDORF

Иза мита о неустрашивом ловцу на китове налази се најмање десет хиљада година човековог беспоштедног истребљивања ових животиња. Неконтролисано уништавање довело је највећег од свих сисара на саму ивицу ишчезнућа...

BWU ШТИТИ КИТОВЕ

Звучи невероватно, али наука је почела да се бави највећим од свих сисара тек недавно. Можда прекасно, јер китова је све мање. Највећа животиња наше планете — плави кит — као врста сада не броји више од 2 хиљаде примерака.

Године 1946. осамнаест земаља света коначно се ујединило у Међународну комисију за китове — светску организацију којој је поверен задатак заштите угрожене врсте.

Изгласан је закон који тачно одређује колико је китова, које врсте и у ком периоду дозвољено ловити. Добијене квоте не одређују се по уловљеним главама, већ по јединици која је добила назив BWU а у ствари представља количину уља која се може добити из једног одраслог плавог кита. Прописи потпуно забрањују лов на неке врсте којима прети истребљење (плави кит) као и лова на мајке са младунцима. Исте законске одредбе забрањују и лов у зони између седамдесетог и сто шездесетог степена западне географске дужине.

Први записи о лову на китове потичу из средњег века и односе се, као што је и за очекивање, на народе који су насељавали обале Атлантика. Најраније сведочанство записано је руком енглеског краља Алфреда и говори о Норвежанима и њиховом краљу Отару који су, у потрази за огромним пленом, одлазили чак и до Северног леденог океана.

„...најбољи китови могли су се уловити у његовој земљи... понеки пут би их за два дана уловили и по шездесет..." Тако је, још 890. године, написао Алфред.

ПРЕТЕКЛИ КОЛУМБА

Нешто касније, Холанђани, Французи и Португалци постају исто толико вешти ловци и организују читаве флоте китоловаца које крстаре северним делом Атлантика у потрази за богатим пленом.

Највештији од свих у та давна времена ипак су били Бискајци. У огромном заливу који се пружао испред њихове земље, тзв. Eubalaena glacialis — једна врста малог кита, спорог и мирне ћуди, постала је лак плен за ове спретне ловце. Временом врста је готово ишчезла из залива и Бискајци прамце својих чамаца управљају све даље.

У потрази за новим ловиштима стижу тако чак до Ирске, Исланда и Гренланда. Сасвим је сигурно да су у 14. веку допрли и до Нове Земље, а врло је вероватно и то да су кљунови њихових чамаца дотакли северноамерички континент пре Колумбових галија.

Ловили су их и Ескими и Индијанци. Како би своје примитивно оружје учинили што ефикаснијим, Ескими са Гренланда и Шпицбершких острва, умакали су врхове харпуна и стрела у отров добијен од једића. Све до пре неколико година слична пракса одржала се и код норвешких ловаца на китове — они су намерно допуштали да им харпуни зарђају, а њихове врхове умакали су у затровану крв како би изазивали инфекције.

Немилосрдно прогањани, китови се спуштају јужније, ка обалама Нове Енглеске. Управо ту лов на китове доживеће оно што је касније названо његовим „златним добом", а у ствари представља најкрвавији период човековог истребљивања једне животињске врсте.

Тек данас људи су почели да сагледавају праву природу ових животиња које су нам, ако ништа друго онда по инстинктима, врло блиске. Тако су виђене женке које, иако избодене харпунима и смртно рањене, у последњем напору у зубе узимају своје младунце и покушавају да их однесу што даље од места опасности.

Зна се чак и то да код неких врста женке приликом порођаја имају и бабицу — једну другу женку која јој помаже да на свет донесе своје младунче и која се често везује за новорођенче до те мере да ће без колебања преузети улогу мајке уколико она права не успе да преживи смртне ударце људских харпуна.

У првим деценијама 18. века мала рибарска насеља новоенглеских колонија прерастају у огромне луке и средишта трговине која их је учинила богатим: Марблхед, Њу Бедфорд и Нантакит.

Уље добијено од китова осветлило је ове нове америчке градове, а ткиво слично воску, унело у њихове домове светлост свећа. У њих се, поред првобитних становника у овом периоду, слива река помораца и авантуриста привучених сном о богатству или, барем, обећањем сталног запослења.

Да многи од тих „неустрашивих" ловаца нису били само неустрашиви ни њихови животи само авантуре говори и догађај који се одиграо 1824. године.

Име Семјуела Комстока поморски анали 19. века забележили су уз надимак „грозни". Он је организатор крваве побуне на америчком китоловцу „Глоуб". После дугих месеци лова, напетост и нерасположење морнара достигло је врхунац када је капетан одлучио да једног од њих због недисциплине казни батињањем.

Комсток је искористио огорчење морнара и 26. јануара 1824. године преузео управљање бродом. Капетан и његови официри убијени су на палуби, док су неки препуштени још страшнијој судбини — остављени су на пустим острвима усред Атлантика да тамо сачекају крај.

Суровој и пре свега моћи жељном Комстоку на крају су пресудиле пушке дотадашњих саучесника. Полулуди Семјуел хтео је да своје подвиге крунише правом круном — одлучио је да се прогласи краљем домородачког острва Мали.

СКАМОНОВА ТАЈНА

Од примитивних чунова, какве су у лову на китове употребљавали Индијанци, крајем 18. и у 19. веку прелази се на добро опремљене китоловце, бродове који се нису могли похвалити брзином, али су зато, по правилу, задовољавали најважнији од свих захтева — да им величина буде довољна да могу да понесу што више плена.

Они се тако претварају у праве пловеће фабрике чија је запремина износила од 400 до 500 тона. Уносна трговина била је и изузетно напорна за посаде: лов је често трајао и по четири године да би се брод у матичну луку враћао натоварен стотинама буради уља.

Од уловљеног кита не баца се ништа, или готово ништа. У главама уљарки и неких других врста зубана ловци су налазили и по четири тоне спермацета — драгоцене твари коју су Индијанци користили као лек, колонисти су је употребљавали за свеће, а данас се још користи као најбоља врста уља за осетљиве научне, војне и друге инструменте.

Чувену китову кост, у ствари рожнате плоче које потичу са непца групе китова који су у науци позната као „плочани" — у тонама је гутала индустрија женских стезника.

 РАЗНЕ ВРСТЕ КИТОВА (ВЕЛИЧИНА УПОРЕЂЕНА СА ВЕЛИЧИНОМ СЛОНА)

Х, ЗАР НЕ?

Најдрагоценији плен ипак је увек била материја сиве боје и пријатног мириса, тзв. сива амбра. Драгоцена твар, чија је цена још у оно време достизала фантастичну бројку од стотинак долара по килограму, у ствари је производ — стомачних тегоба великог сисара. Наиме, главате уљарке често нису у стању да сваре чврсте израслине на неким врстама сипа којима се хране, па се тако у желуцу ствара драгоцена грудва сиве боје. Она је и данас најбољи познати фиксатив за све цветне есенције које користе произвођачи мириса — и то оних најскупљих.

У потрази за китовима ловци се нису држали утврђених рута. Сваки капетан имао је своје методе, подручја и — тајне. Најчувенија је она коју је читаву деценију љубоморно чувао од других Чарлс Мелвил Скамон. Сасвим случајно, 1852. године, његов брод „Мери Елен" нашао се у близини једне лагуне. Неколико добро познатих млазева скренуло је пажњу ка петана: испод мирне површине скривене лагуне пловило је на стотине сивих китова који су ту дошли да се паре и на свет доносе мл. ,унце.

Тек 1861. године Скамонову тајну открили су и други. У међувремену он је без много муке, из године у годину, масакрирао стотине китова који су му донели хиљаде буради уља и — богатство.

ЖИВИ ТОРПЕДО

За чињеницу да морима још плове китови човек има да захвали и — проналаску нафте. Јер, када је 1859. године у Пенсилванији почела да се вади нафта и то у количинама које су је учиниле релативно јевтином, цене китовог уља почеле су вртоглаво да падају доводећи у кризу индустрију која је тако дуго цветала. Био је то почетак краја „златног доба" лова на китове, а уједно и спас за већ озбиљно угрожену врсту.

Та иста нафта претворила се сада у најопаснијег непријатеља врсте којој је пре једног века омогућила опстанак: загађивањем мора она уништава планктоне — основну храну огромних сисара — претећи тако да опасно смањи површину и број зона у којима китови могу да се хране.

Нафта је заменила китово уље као погонско гориво. На пољу козметике и фармацеутике — спасоносна замена још није нађена. Спермацети и сива амбра и даље су изузетно тражени...

Лов на китове не престаје. СССР и Јапан данас располажу највећим и најмодерније опремљеним флотама. Њихови китоловци развијају брзине и од 20 чворова, снабдевени су харпунским пушкама, сонарима, радарима и другим рафинираним апаратима који обезбеђују уносан лов.

После истраживања које је 1967. године предузео на свом броду „Калипсо", Жак Кусто је дошао до закључка који не проричу сјајну будућност огромним становницима мора: животни простор китова све се више смањује услед све веће урбанизације обале и загађења морске воде.

И морнарица САД посветила је известан број студија воденим сисарима. Резултати указују на високу интелигенцију ових животиња, чињеница коју војни стручњаци, доследни својој војној логици, покушавају да искористе у своје сврхе.

Размишља се наиме о могућности да се китови користе као оружје — снабдевени одговарајућим направама могли би, кажу ови футуристи, да послуже као подводни шпијуни и преносиоци експлозива — нека врста живих торпеда.

Човек, изгледа, никако да схвати ... М. И.

ОД СВАКОГ УЛОВЉЕНОГ КИТА ДОБИЈАЛО СЕ, У ПРОСЕКУ, ПО ЧЕТРДЕСЕТ БУРАДИ ДРАГОЦЕНЕ ТЕЧНОСТИ — ПОСАО КОЈИ СЕ, ПРАЋЕН НЕСНОСНИМ СМРАДОМ, ОБАВЉАО НА САМОМ БРОДУ У ОГРОМНИМ ПЕЋИМА ЗА ТОПЉЕЊЕ МАСТИ.

КИТОЛОВЦЕ КАКАВ ЈЕ ОВАЈ НА СЛИЦИ (18. ВЕК) ДАНАС СУ ЗАМЕНИЛИ БРОДОВИ КОЈИ МОГУ ДА РАЗВИЈУ БРЗИНУ ОД 20 ЧВОРОВА.

САВРЕМЕНА МЕДИЦИНА

И АПАРАТИ ЛЕЧЕ И БОЛУЈУ

Лекарско особље болнице „Саутерн Ценерал" у Глазгову, у Шкотској, однедавно ради много мање. Велики део терета на себе је преузео један једини лекар — компјутер.

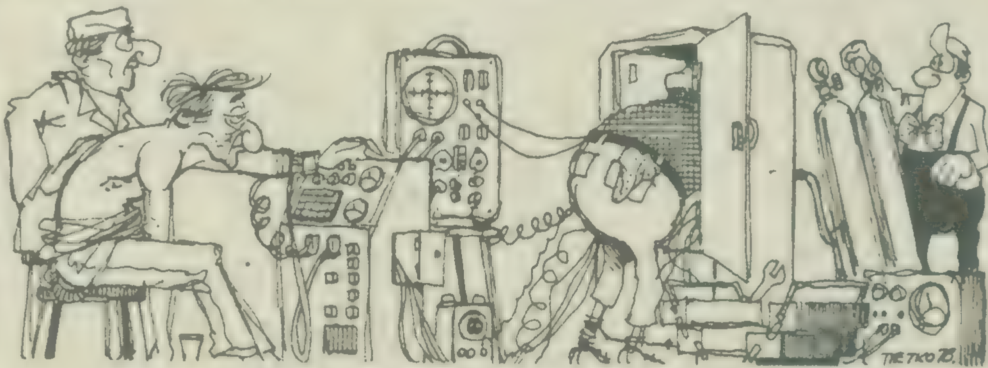
Др Компјутер обавља већину почетних прегледа пацијената. Он то, као што му његова машинска природа налаже, ради уз помоћ ТВ екрана на коме се утврђеним редоследом смењују питања. У одговор на постављено питање пацијент треба само да притисне одговарајуће дугме на контролној табли.

Када заврши са овим формалностима, компјутер прелази на општи преглед после кога своје пацијенте упућује специјалистима. За сада, кажу његове колеге, електронски лекар ниједном није погрешио.

Та иста болница има и пацијента који је у стању да болује од свих болести на овом свету. Компјутер, наравно. Овоме једино недостаје ласкава докторска титула његовог електронског брата. Као што је и право, усталом, јер овој машини посао је да — „болује"...

То је најскупљи пацијент ове, а вероватно и многих других болница, јер је овај компликовани апарат већ првог дана коштао управу 900 хиљада динара. То му је цена.

Електронски пацијент зато вредно болује. Обдарен је способношћу да пати од најразличитијих болести, почевши од повреда задобијених у саобраћајним несрећама, па до далеко сложенијих срчаних обољења.

Лече га студенти. Компјутер је програмиран да не само симулира симптоме разних болести, већ и да реагује на третман. Уколико студент погреши, компјутер ће му показати како би прави људски организам на то одговорио. Пулс може да му се убрза, успори, електронски пацијент некипут пада и у кому, а када студент у незнању баш претера, ако треба, компјутер ће чак — престати и да дише.

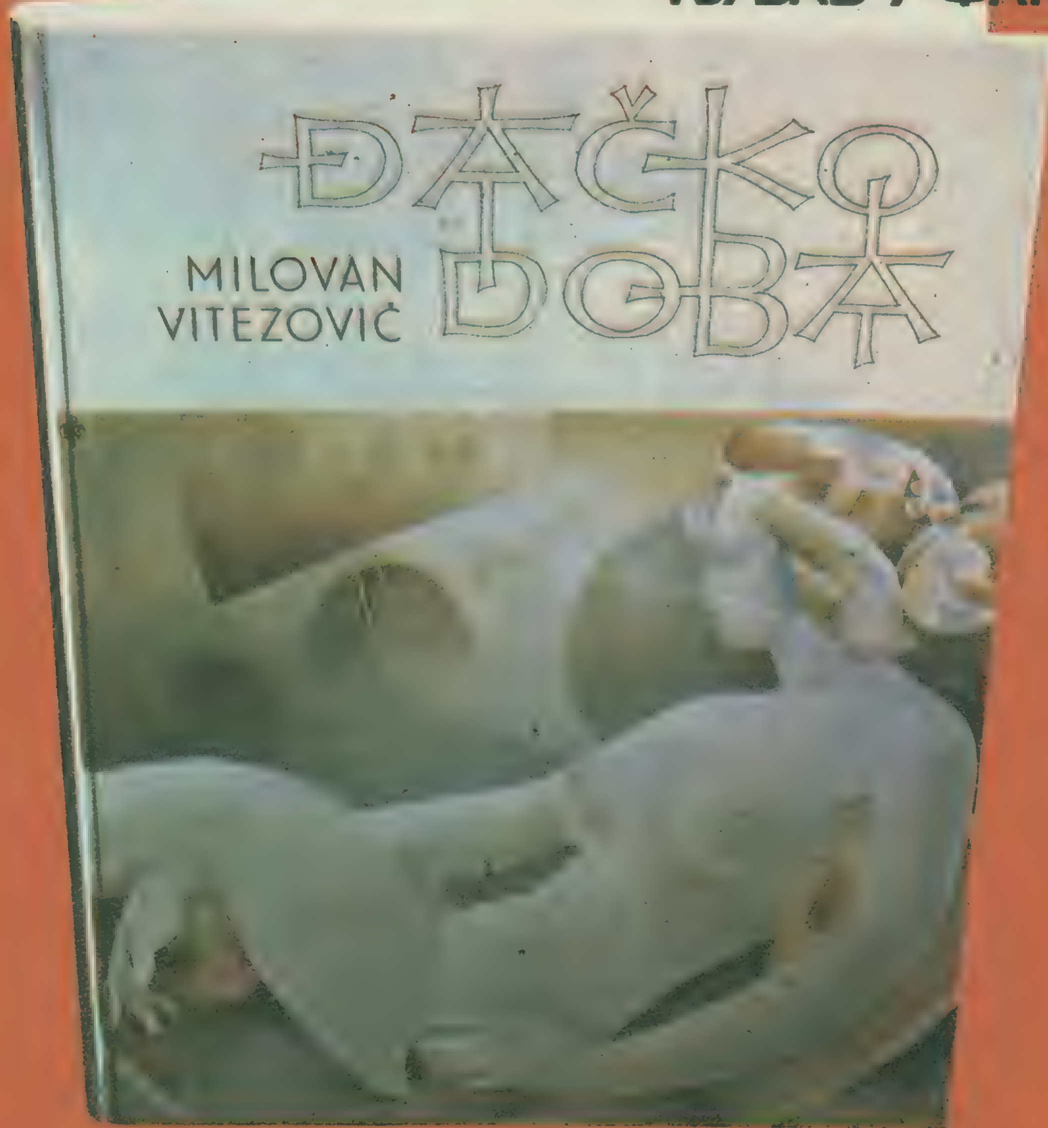
Оба компјутера за сада се још налазе само на пробном раду. Сви су изгледи да ће их задовољно особље и управа болнице на крају запослити.

М. И.

НОВА КЊИГА МИЛОВАНА ВИТЕЗОВИЋА

ЂАЧКО ДОБА

ЉУБАВ У ФАРМЕРКАМА

Поетика ђачког доба почела је са Бранком Радичевићем, песником „Ђаћког растанка" Сто година после њега, песник Милован Витезовић „удара у ситне ђачке жице", ведро и осетљиво. Витезовић је књигу песама „Ђачко доба" посветио: Бранку Радичевићу, с опоменом

У књизи „Ђачко доба" има свега више него што се очекује: четири поеме, стотинак песама и седамдесетак најљубавнијих афоризама.

ПЕСНИК ЈЕ ИШАО ОД ИСТОРИЈСКЕ ИСТИНЕ КОЈУ ЈЕ САМ НАПИСАО: „ЗАЉУБЉЕНИМА ЈЕ СВАКА КАПИЈА ТРИЈУМФАЛНА".

СЛИКАР РАДОМИР СТЕВИЋ РАС ИШАО ЈЕ КОРАК ДАЉЕ, ПРОШАО ЈЕ КРОЗ КАПИЈУ. РАС ЈЕ КЊИЗИ „ЂАЧКО ДОБА" ПРИРЕДИО ПРАВУ ИЗЛОЖБУ СЛИКА — АКТОВА НАЈЛЕПШИХ СНОВИДЉИВИХ ДЕВОЈАКА.

У песмама „Ђачко доба", као и у животу, влада мода фармерки.

Они који су већ имали између четрнаест и двадесет година, пoвероваће да су баш они били такви и да су опевани.

Они који имају између четрнаест и двадесет година, неће моћи да се не пронађу у овим песмама, опевани или допевани.

Онима који улазе у четрнаесту годину, ова кхњига биће лепша са сваким рођенданом.

„ЂАЧКО ДОБА" СЕ НЕЋЕ ЧИТАТИ ПРЕД СПАВАЊЕ. ВЕЋ ПРЕД ОДЛАЗАК У ГРАД.

ПЕСМЕ ЋЕ СЕ УЧИТИ НАПАМЕТ ИЗ ПОТРЕБЕ:

МЛАДИЋИ ЋЕ У „ЂАЧКОМ ДОБУ" НАЛАЗИТИ ШТА СВЕ НЕОДОЉИВО МОГУ РЕЋИ ДЕВОЈКАМА.

ДЕВОЈКЕ КОЈЕ СУ ВЕЋ ПРОЧИТАЛЕ КЊИГУ МОЋИ ЋЕ ДА ОДГОВОРЕ МЛАДИЋИМА ДА СУ ВЕЋ ПРОЧИТАНИ.

СА „ЂАЧКИМ ДОБОМ" СЕ МОЖЕ ПОПУНИТИ БАР СТО СПОМЕНАРА.

Књига је штампана латиницом на 128 страна, формата 20,5 × 26,5 см, богато технички опремљена, у тврдом повезу, са 26 илустрација у боји.

ЦЕНА КЊИГЕ је 180.— динара

Издавачка радна организација „Вук Караџић", Београд, Краљевића Марка 9.

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво купујем књигу „ЂАЧКО ДОБА" по цени од 180.— динара:
ЗА ГОТОВО-ПОУЗЕЋЕМ (плаћање поштару приликом пријема књиге), а по одбитку попуста од 10%
НА ОТПЛАТУ — по цени од 180.— динара, које ћу износ исплатити у две редовне месечне рате по 90.— динара, почев од ———— 1977. године. Рате ћу уплатити редовно по пријему књиге, рачуна и уплатница.
У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду.
(Непотребно прецртати

Презиме, име и очево име ____________________

Место, дан месец и година рођења ____________________

Занимање ____________________

Поштански број и место ____________________

Адреса стана ____________________

Назив и адреса радне организације ____________________

____________________ Бр. л. к. ____________________
издате од Суп-а ____________________

Овера о запослењу за купце на отплату ____________________ Купац ____________________

Пензионери уместо овере прилажу претпоследњи чек од пензије.

СНЕШКОВ ПЕХ

КРИМИНАЛ У ЛИТЕРАТУРИ И ЖИВОТУ

СВЕ ЈЕ УКАЗИВАЛО НА САВРШЕН ЗЛОЧИН. ИПАК, УБИЦА ЈЕ ПРОНАЂЕН: ОТКРИО ГА ЈЕ — УБИЈЕНИ!

Све је закувао штркљасти и увек озбиљни четрдесетогодишњи радник Артур Апфилд. Откако се још као младић обрео на великом имању Дромедери Хил, у пустињским пределима Западне Аустралије на којем су узгајене камиле, никако му није избијала из главе мисао да постане славан писац криминалистичких романа.

Свог јунака замислио је као детектива без мане и страха. Истина, Апфилд није остао само на пустој жељи, нити је био празноглавац. Од прве му је било јасно да његов детектив може да покаже сву трагачку луцидност само ако писац пред њега стави сложен задатак, односно измисли замршен злочин.

Прве две књиге које је Апфилд објавио продате су у једва стотинак примерака. Пораз га није обесхрабрио. Знао је да кључ романа лежи у савршеном убиству. Коначно, једног дана га је смислио.

СЛАБА ТАЧКА — СИТО

И одиста: с које год стране инспектори пришли Апфилдовом убиству, нашли би се пред нерешивом загонетком. По њему, жртву је једноставно требало намамити у крај опустошен пожаром (пожари су, иначе, чести у том делу Аустралије), убити је из пушке, а затим леш спалити на ватри која данима зна да тиња. После тога убица је морао да сакупи пепео убијеног, несагореле кости и остале несагориве ствари које је имао код себе и да их просеје кроз сито. Оно што остане у ситу, а то су углавном комадићи костију, зуби, метак или клинци из ципела, дакле једини трагови који би инспекторе могли да упуте на неки траг, ваљало је растопити у сумпорној киселини. На крају је убицу чекао посао да преко гомилице тако просејаног пепела стави нагорелог кенгура који често нађе смрт у таквим пожарима и тиме одстрани могућност да се чак пронађе пепео убијеног.

Апфилд се одушевио својим „проналаском". Сад је био сигуран да ће његов следећи криминалистички роман имати успеха. За сваки случај хтео је да поровери ствар, па је на имању испричао како је замислио савршено убиство и понудио фунту свакоме ко открије било какву грешку.

Радници су лупали главу јер је фунта била примамљив износ, али и поред свих настојања нису успели да реше Апфилдов „ребус". Њему то није било довољно. Једног дана отишао је до имања Нардни Стејшн, удаљеног тридесетак километара, са жељом да чује и тамошње раднике. Кад се већ чинило да се Апфилдовој причи не може пронаћи слаба тачка, јавио се тридесетогодишњи радник Луис Карон.

— Убиство је лепо замишљено! — обратио се мирно Апфилду. — **У овим пространствима веома је изводљиво! Међутим, изводљиво је и да сито буде поцепано, незнатно али довољно да кроз тај повећани отвор приликом просејавања прође делић кости, клинац од ципеле, новчићи... Ето доказа да је спаљен човек, ето и трага за инспектора!**

КАРОН ЈЕ НЕСТАО

Несуђени славни писац криминалистичких романа је занемео. Али брзо се прибрао, а потом радосно потапшао по рамену Карона.

— У праву си! Фунта је твоја! У страха су велике очи: извесно

је да убица у брзини не би приметио да је сито поцепано!

Чим се вратио на имање, Апфилд се бацио на писање. Роману је дао назив „Виндејски песак". Један штампани примерак с посветом поклонио је Карону.

Само неколико дана касније Карон је нестао.

Гајећи према њему наклоност због бистрине и проницљивости, Апфилд се заинтересовао за његов нестанак. Иако у Аустралији није чудно да људи без речи оду са имања, или се изгубе из града у потрази за бољим местом под сунцем, нешто му је говорило да ту нису чиста посла. Пожурио је у Перт до Каронове заручнице. Од ње је добио обавештење да је Луис озбиљан и миран човек и да је не би напустио тек тако. Напоменула је да Карон сву своју уштеђевину држи у врећи од камиље коже коју носи уза се. Није заборавила да нагласи да је навлачио алкицу на скупљени врх вреће.

Апфилд је одмах алармирао полицију. У полицији су закључили да нестанак Луиса Карона не мора да значи да је убијен, али су дали задатак детективу Менингу да протумара по околини и види о чему се ради. Апфилд се није одвајао од њега. Мучила га је мисао како је могуће да човек буде убијен, а да нема леша. Изненада, после неколико дана лупио се по челу и узвикнуо:

— Савршено убиство! Како се раније нисам сетио!

Детектив га је збуњено гледао. Апфилд је улетео у џип као ветар. Менинг је сео поред њега.

— Карон је убијен па спаљен! — мрмљао је радник.

Неколико часова обилазили су места пожара који су се догодили по честарима минулих дана и најзад наишли на први траг. Била је то Апфилдова књига „Виндејски песак", сасвим мало захваћена пламеном и без четири странице које је неко истргао. Апфилд је видео да недостају баш оне странице на којима је описао савршено убиство.

ДА СИ ЧИТАО ДАЉЕ...

Наставио је да пажљиво осматра тле по околини. Менинг је ишао за њим питајући се у себи да ли уопште има посла с паметним човеком. Убрзо је писац криминалистичких романа наишао на делић људске кости, а онда и на алкицу коју је описала Каронова заручница. Пут до нагорелог кенгура и гомилице пепела испод њега није био далек.

Уследило је Апфилдово објашњење у полицији и лабораторијска анализа пепела која је показала да пепео потиче од људских костију недавно спаљених.

Онај ко се домогао Кароновог новца, вероватно га већ обилато троши. Полицији није било тешко да прочешља читав крај и да сазна како се неки радник по имену Раулес, кога су сви звали Снешко, због плаве косе, разбацује парама. Притиснут унакрсним испитивањем, Снешко је признао да је убио Луиса Карона из користољубља. Није могао да се начуди како је откривен. Објаснио му је Апфилд:

— Из моје књиге истргао си четири странице, управо оне које описују савршен злочин, и добро их проучио. Ниси, међутим, читао остале странице. Да јеси, видео би да је злочинац починио грешку са ситом. Тешко је замислити да би убица куповао ново сито за просејавање пепела спаљеног леша. Обично дохвати прво које му је при руци, а таква су готово сва бар мало поцепана од употребе. На могућност да се приликом просејавања кроз тај отвор „провуче" и доказ злочина указао ми је за живота убијени Карон. Да си читао даље,... али ниси!... Карон те је открио!

Овај злочин, јединствен у историји криминалистике, дуго се препричавао у Аустралији. Раулес је осуђен на смрт и погубљен.

М. Т.

„народна књига"

Припремила је за ваше најмлађе Н О В О, X-то КОЛО БАЈКИ
Први пут на нашем језику Шест књига десетог кола бајки:

1. ШПАНСКЕ БАЈКЕ
2. КОРЗИКАНСКЕ БАЈКЕ
3. ГРЧКЕ БАЈКЕ
4. ТУРСКЕ БАЈКЕ
5. ЈЕВРЕЈСКЕ БАЈКЕ
6. ИРАНСКЕ БАЈКЕ

Овим колом најлепших бајки објављених први пут на нашем језику пружићете нова сазнања најмлађима.

Књиге су повезане у пуно платно са илустрацијама на корици. Штампане су ћирилицом.

Десето коло бајки можете поручити појединачно и у комплету

— Код издавача „Народна књига", Београд, Шафарикова 11
— У Салону књиге „Народне књиге", Цетињска 6. Чланови Клуба читалаца „Народне књиге" приликом куповине за готово добијају стални попуст
— У Сервису „Народне књиге", Николе Спасића 2

У нашим пословницама у:

— Новом Саду, Трг Братства и јединства 5
— Смедереву, Липе, Маршала Тита 50
— Лесковцу, Вождова 9
— Скопљу, Бит Пазар бб
— Ченти, Жарка Зрењанина 64

„НАРОДНА КЊИГА" — БЕОГРАД, Шафарикова 11

НАРУЏБЕНИЦА — 1 ИП

Овим неопозиво наручујем ДЕСЕТО коло бајки

1. **ЗА ГОТОВО** — по цени од динара 360.— уз попуст од 10% тако да ћу износ од динара 324.— платити поштару кад ми уручи књиге.
2. **НА ОТПЛАТУ** — по цени од динара 360.— коју ћу вам отплатити у три месечне рате. Рате ћу уплаћивати до 10-ог у месецу до исплате целе суме.

____
(Презиме, очево име и име)

____
(Поштански број, место, улица и број)

____
(Радна организација у којој је купац запослен)

____
(Овера радне организације за купце на отплату) (Потпис купца, бр. л. к. и где је издата)

М. П.

Купци на отплату оверавају наруџбеницу у радној организацији где раде а пензионери при куповини на отплату прилажу претпоследњи чек пензије. У случају спора надлежан је I општински суд у Београду

EUROCREM®
намазан на хлеб

MMMMMMMMMMMMMMMMMMMMM...

EUROCREM

ЈЕ ХРАНЉИВ,
УКУСАН, ЗДРАВ
ЈЕР САДРЖИ МЛЕКО,
ЛЕШНИК, КАКАО...

EUROCREM

ЗА ГЕНЕРАЦИЈУ КОЈА РАСТЕ!

ФОТО-ПРИЧА

СВИТ/SWEET/

Група СВИТ, која је дуго важила за један од најбољих поп-састава, поново је после дуже паузе на самом врху, мада је музика коју данас свирају знатно комплекснија и амбициознија од њихових ранијих остварења. Њихови последњи хитови „Љубав је као кисеоник" (»Love Is Like Oxygen«) и „Калифорнијске ноћи" (»California Nights«) показали су да су они као композитори и музичари сазрели и да се од њих сада може очекивати још боља музика.

У данашњој фото-причи доносимо кратку историју ове популарне групе.

ЕНДИ СКОТ (Andy Scott), други слева, године 1967. свирао је гитару у прогресивној групи ИЛЕСТИК БЕНД (ELASTIC BAND). Понекад је с њима певао и БРАЈАН КОНОЛИ (Brian Connoly), сасвим десно.

Прва слика групе из 1968. године. Тада су се још звали СВИТ ШОП (SWEET SHOP), а гитару је свирао ФРЕНД ТОРПИ (Frand Thorpy), други слева.

У пуном саставу, 1972. године славили су успех за успехом. Хитови »Funny, Funny«, »Co-Co«, »Poppa Joe«, »Little Willy« и »Wig-Wam« смењивали су се на топ-листама широм света.

Године 1976. група тражи нов правац и после доста лутања и непопуларних испада, чак се и повлаче са сцене.

СВИТ данас. Променили су и свој изглед и музику.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

КАЛИФОРНИЈСКЕ НОЋИ

(CALIFORNIA NIGHTS)

Музика и текст: СВИТ
Изводи: СВИТ

The New York girls
They've gone down to California
Don't say they didn't warm ya
'bout spending time in Miami flat
That ain't no place to be anyway
Oh looking for someone
In their life
Waiting for love to shine its light

Everybody dancing
California nights
Summer in the city

California nights
Boogie thru to morning
California nights

Those Vegas chicks have gone
And thrown it all away
They're gonna settle down in L. A.
They've heard the stories of
Hollywood and stars
Sunset Boulevard and
Custom cars

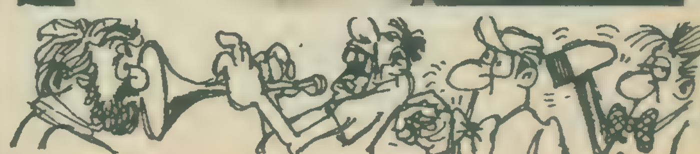
From roulette to roolet,
Changing signs
Cesars to Rainbow life unwinds
Ev'rybody's dancing...

ЕНДИ ГИБ (ANDY GIBB)

Зоран Лековић

ЗОРАН ЛЕКОВИЋ, популарни певач забавних мелодија из Београда, налази се на одслужењу војног рока у Скопљу. То је и разлог што се не појављује на фестивалима забавне музике и што не снима нове плоче. Војничку униформу замениће за цивилно одело крајем ове године.

И поред тога што је одвојен од естрадне сцене, Зоран је и даље, захваљујући својим старешинама, наставио да другује са музиком. Основао је седмочлани састав са којим је већ наступао по околним местима, у пограничним касарнама, на омладинској радној акцији, а у току јула и августа он и његова група забављали су младе Скопљанце на игранкама. Зоран је био и учесник свеармијског такмичења у Сплиту, а веома је активан и на осталим пољима културно-забавног живота у касарни.

„Тренутно се моји другови и ја припремамо за завршно такмичење „Младост у песми, речи и вештини". У другом кругу овог такмичења моји другови из јединице Љубена Димитровског успели су да освоје треће место, а пошто смо добро припремљени, очекујемо још бољи пласман на крају", рекао нам је Зоран.

БИ ЏИЗИ (BEE GEES) су тренутно једна од најпопуларнијих група у свету. Њихове плоче продају се у милионским тиражима, а фотографије три брата можете видети у свим листовима. Недавно је и четврти члан ове породице, ЕНДИ ГИБ, готово преко ноћи постао познат. Својим синглом „Игра сенки" (»Shadow Dancing«) постигао је фантастичан успех, а његова плоча »Love Is Thicker than Water« вероватно ће постати још већи хит.

Преносимо део интервјуа који је Енди Гиб недавно дао новинарима у Лондону.

ПИТАЊЕ: Да ли ти смета популарност браће?

ЕНДИ: *Па, у почетку ми је сметала, јер су ме сви гледали као млађег брата познатих звезда. Међутим, баш та њихова популарност и мени је у огромној мери помогла. Људи су куповали моје плоче из радозналости, желећи да виде да ли је то неки наставак БИ ЏИЗА. Мислим да бих сам далеко теже успео да се пробијем.*

ПИТАЊЕ: Пре извесног времена твој хит »Shadow Dancing« скинуо је са првог места песму твоје браће. Постоји ли због тога међу вама завист?

ЕНДИ: *О некој зависти нема ни говора. Ипак смо ми једна породица. Они ми чак и помажу да компонујем и често радимо заједно. Веома смо блиски и посећујемо се скоро сваког дана. Заједнички се радујемо, без обзира да ли су успеси моји или њихови.*

ПИТАЊЕ: Какви су твоји даљи планови?

ЕНДИ: *У јуну сам завршио своју прву успешну турнеју по Америци, а сада ме чека много телевизијских наступа који ће уједно промовисати и моју нову плочу. На јесен идем са браћом на турнеју, а после тога, када видим како они то раде, вероватно ћу доћи и у Европу.*

ЛЕД ЦЕПЕЛИН

(LED ZEPPELIN)

Изгледа да се Роберт Плант, певач групе ЛЕД ЦЕПЕЛИН, донекле опоравио од несреће која га је задесила прошлог лета. Недавно је, после годину дана мировања, поново почео да вежба са својим пријатељима. Међутим, још није познато да ли спремају материјал за нову плочу или мисле на неку турнеју.

Да вас подсетимо: за време прошлогодишње турнеје ЛЕД ЦЕПЕЛИНА по Америци, изненада је од тровања умро Робертов деветогодишњи син. Чланови групе су одмах прекинули турнеју и вратили се у Енглеску да би се нашли при руци потпуно сломљеном Роберту, који је тада изјавио да се више никада неће бавити музиком. Тако је будућност групе постала сасвим неизвесна. Џими Пејџ, гитариста ЛЕД ЦЕПЕЛИНА, изјавио је новинарима почетком ове године, да је будућност групе у Робертовим рукама али да они неће на њега вршити никакав притисак. Ако заиста буде желео да поново ради, они ће бити спремни, а ако одлучи да заувек напусти музику, онда ће тако и бити.

Сада, после годину дана, Роберт Плант се очигледно предомислио и ЛЕД ЦЕПЕЛИН ради пуном паром, што значи да ћемо моћи и даље да уживамо у музици ове велике групе, сигурно једне од најбољих у свету.

Џетро Тал

(Jethro Tull)

****

ЏЕТРО ТАЛ се поново налази на турнеји. Последња плоча групе „Тешки коњи" (»Heavy Horses«) постигла је изванредан успех и дуго се налазила на свим листама популарности.

Као и увек када ова група гостује у неком граду, карте за концерт су унапред распродате. Озвучење које данас употребљавају једно је од најбољих и ЏЕТРО ТАЛ на концерту постиже звук готово исти као и на плочи. Репертоар који изводе састоји се већином од композиција с последњег албума, али на крају концерта изводе и своје најпопуларније хитове.

На овој турнеји Јан Андерсон носи костим средњовековног витеза — и то је све што је остало од њихових некадашњих спољних ефеката. Овога пута група је посветила пажњу искључиво музици. Све више изводи лагане композиције ,обојене енглеским фолклором. Јан свира акустичну гитару, све је мање рок-нумера, што неке млађе поштоваоце ове групе доводи до погрешног закључка да се састав уморио. ЏЕТРО ТАЛ је данас у свом најбољем издању, увежбани су до перфекције и баш у лаганим песмама, које сачињавају већи део програма, њихово изванредно музицирање долази до пуног изражаја.

Међутим, Јан Андерсон не крије да су турнеје за њега све напорније. Он са својом породицом живи на шкотском острву Скај, у кући старој преко 500 година. Бави се земљорадњом и гаји коње. У Лондон долази само да би снимио нову плочу или када треба да крене на неку нову турнеју.

Када заврши турнеју, ЏЕТРО ТАЛ ће почети са снимањем нове плоче која ће бити више у рок-маниру, а Јан припрема и акустичан соло-албум.

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем плоче стране производње по веома повољној цени. То су ЛП плоче на којима је заступљен блуз, соул, реге, рок... Заинтересованима шаљем списак плоча.

Коле Килибарда,
Ђ. Ђаковића 30
36000 Краљево

Желео бих да продам плоче: „Шта би дао да си на мом мјесту" (БИЈЕЛО ДУГМЕ) и „Црна дама" (СМАК).

Владимир Таговић,
Насеље ЈНА V/4
34000 Крагујевац

* * *

Желим продати 18 сингл-плоча (Д. Топић: Да ли знаш да те волим", Р. Шербеџија: „Барбара", Лутајућа срца: „Брод за срећу", Про арте: „Једна мала плава", Група 777: „Убола се дјевојка на трн", Здравко Чолић „Она спава", ABBA: »Fernando«, »Money, Money", »The name of the Game«, Brotherhood of Man: »Save Your Kisses for Me« и др.) и ЛП групе ПРО АРТЕ: „Црвене јабуке" и „Мој прадјед је пуцао из топа". Заинтересовани нека се јаве на адресу:

Невенка Ђуђар,
Св. Марковића 143
56230 Вуковар

ПЛАСТИК БЕРТРАН

(PLASTIC BERTRAND)

Ретко се догађа да нека песма, која није певана на енглеском језику, доспе на топ-листе у Енглеској и широм Европе. То се управо догодило Белгијанцу ПЛАСТИК БЕРТРАНУ који се својим првим хитом „Као да лебдим" (»Ca plane pour moi«) прославио на читавом континенту.

Овај двадесет четворогодишњи певач, донедавно сасвим непознат, рођен је у Бриселу. Отац му је Француз, а мајка Рускиња. Завршио је трговачку школу и радио две године као продавац, али је био отпуштен због неприкладног одевања. Наиме, Бертран је увек носио стара широка одела, са сувише кратким ногавицама, тако да купцима није улигао довољно поверења. Када је престао да ради, одлучио је да му музика, која му је до тада била само хоби, постане и право занимање. Као изванредан бубњар, придружио се најпопуларнијој групи у Белгији која се звала ЕЛТОН МОТЕЛО. Са њом је на енглеском снимио композицију „Млазни младић, млазна девојка" (Jet Boy, Jet Girl«), која је прошла сасвим незапажено. Пластик Бертран, чије је право име Бертран Лакомбе (Bertrand Lacombez), одлучио је тада да сам сними песму „Као да лебдим", која је у ствари француска верзија песме „Млазни младић, млазна девојка". Мислио је да ова песма може да постигне успех у Француској и Белгији ,али оно што се догодило збунило је чак и њега самог. Бертран тада одлучује да напусти групу и почне соло-каријеру. Очигледно је направио правилан потез, јер је тренутно један од најтраженијих певача у Европи. Доста пажње привлачи и његов чудан изглед. Често га описују као пластичну лутку обучену у панк-стилу, што и није далеко од истине. Занимљиво је да име Пластик није случајно: наиме, то је његов надимак још из раног детињства, а дао му га је отац јер се увек играо само пластичним играчкама.

НАША КАРИКАТУРА

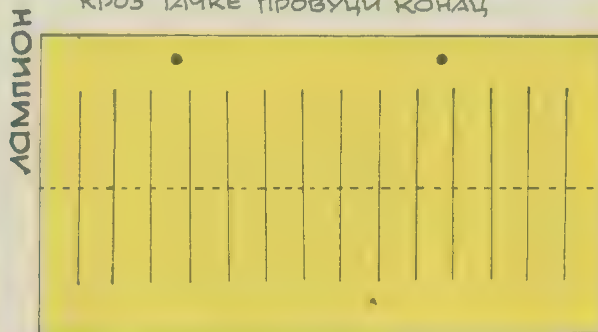
(PLASTIC BERTRAND)

НАЈЛЕПШЕ ЛУТКЕ СВЕТА

КРОЗ ТАЧКЕ ПРОВУЦИ КОНАЦ

ЛАМПИОН

ПРЕСАВИЈ ПО ЦРТИЦАМА

ПРОРЕЖИ ДУЖ ПУНИХ ЦРТА

КРОЗ НАЗНАЧЕНУ ТАЧКУ ПРОВУЦИ КОНАЦ О КОМЕ ВИСИ ЛАМПИОН

РУКЕ

ЗАЛЕПИ

ПРОРЕЖИ ДУЖ ЦРТИЦА И ПРОВУЦИ РУКЕ

ТЕЛО

КИНЕСКИЊА ЛИ ЧИЈАО или СУНЦОКРЕТ

Узмите пинг-понг лоптицу, обојите је ружичастом темпером тако што ћете четкицу најпре насапуњати, а затим умочити у боју, да би се боја примила за површину лоптице. Нацртајте лице и лоптицу пробушите на месту где треба да је врат и навуците је на чачкалицу (пазите да рупа не буде превелика, па да се глава клати). Затим од црне вунице залепите најпре шишке, а после дугу косу, коју ћете уплести у кике. На горњем делу кика вежите машне. Руке и тело лутке са наше слике залепите на хамер или тањи картон, тело залепите по означеном месту, тако да добијете купу, прорежите на местима означеним на телу и кроз њих провуците руке. Лампион немојте лепити на картон. Само га исеците, пресавијте по цртицама, прорежите по пуним цртама и залепите по означеном месту. Тако ћете добити лампион облика као на нашој слици. Лампион обесите помоћу конца за штап који лутка држи у руци... Када сте све то спојили, убаците чачкалицу са главом у тело лутке.

12 САНТИМЕТАРА СМРТИ

ИАКО ЈЕ ДЕЧАКУ НОГА ОТЕКЛА, А СРЦЕ КУЦАЛО ЈАЧЕ И БРЖЕ НЕГО ИНАЧЕ, НИКО, ПА НИ ЛЕКАРИ, НИЈЕ ВЕРОВАО ДА ГА ЈЕ УБОЛА СКОРПИЈА, И ТО НА КАЛЕМЕГДАНУ! МЕЂУТИМ, БИОЛОЗИ МИСЛЕ САСВИМ ДРУГАЧИЈЕ.

ЈАЧЕ ОД АТОМСКЕ БОМБЕ!

Скорпије из рода Pandinus су међу највећим и — најотровнијим. Од врха репа до краја штипаљки које служе као суперосетљиве антене њихова дужина износи око 20 сантиметара. Убод овог скорпијског џина је смртоносан, тако да становници жарких предела Африке, где живи Пандинус, често страдају од његовог убода.

Колико је скорпија била чак и поштована, најбоље говори и то да су још древни астрономи једно сазвежђе јужног звезданог свода назвали по овој животињи. И један зодијачки знак је — скорпија.

Због свог изузетно отпорног организма скорпије су једина жива бића која су у опитима атомског оружја преживела и топлотни и радиоактивни удар. Кад су амерички и француски војни стручњаци и научници ступили на острва где је злоћудна атомска печурка уништила и најпримитивнији вид живота — скорпије су и даље живеле као да се није догодило ама баш ништа!

Скорпије су код нас раширене од Марибора до Ђевђелије и од острва до границе са Мађарском.

Један дванаестогодишњи дечак из Београда никада неће заборавити недељу, 25. јун ове године. Оно што је дотад читао у пустоловним романима или гледао у филмовима о далеким тропским крајевима — сад је сам доживео, и то буквално на сопственој кожи. И мада је тај страшни догађај за дечакове родитеље, другове и лекаре који су му помагали изгледао једноставно невероватан и више плод дечје маште и страха него истине, за биолошке стручњаке све ово није било ништа.

Дечака је тог топлог јунског предвечерја на Калемегдану ујела, или тачније речено убола — скорпија. И то не једном, већ неколико пута, како то ова озлоглашена животиња увек чини, муњевито и болно.

ВЕЛИКА ЗАБЛУДА

У игри „Индијанаца и каубоја", желећи да се што боље сакрије од својих другова, дечак се склупчао иза једног старог каменог зида. Босим стопалом одгурнуо је велики камен који му је сметао и голом ногом стао на хладовиту, влажну земљу. Тад је, један за другим, осетио неколико жестоких убода, много болнијих него ујед пчеле или осе, од којих му се тело згрчило, застао дах и сузе наврле на очи.

Стреловито му је кроз главу пролетела мисао да је то вероватно змија. Вриснуо је и погледао у ногу: на земљи, где је до малопре лежао камен, угледао је чудну животињицу од неколико сантиметара сличну раку, како се полако, са оштрим репом савинутим горе, завлачи под стену. Са пренеражењем је препознао скорпију.

Скоро за неколико минута дечаку је стопало отекло и поцрвенело. Убрзо је у целој нози осетио утрнулост, у глави болно брујање и снажну мучнину у стомаку.

Неколико дана је овај дечак лежао, повремено повраћајући, иако због губитка апетита није јео готово ништа. Срце му је каткад куцало јаче и брже него иначе, и све то су биле најчешће последице догађаја као овај на Калемегдану. Многи и даље нису могли да верују да је дечака заиста убола скорпија, уверени да ове животиње живе искључиво у тропским областима и да их код нас нема.

Али, сви који су овако мислили и мисле, уверени да су у праву, у ствари су потпуно у заблуди. Јер, скорпије живе и код нас, и могу се наћи у готово сваком граду и сваком селу.

Шта, уосталом, о њима и раширености на територији наше земље кажу стручњаци који их проучавају?

ЋЕ ПЛИВАЈУ ГУЈЕ И ЈАКРЕПИ...

Скорпија код нас није тако непозната као што изгледа у први мах. Јер, неколико народних назива за ово, без претеривања — право чудовиште, говоре да је скорпија одувек била житељ и нашег поднебља, а не само врелих области Африке, Азије, Аустралије и обе Америке.

И Вук Караџић унео је скорпију у свој чувени „Рјечник" и то као реч „јакреп", наводећи при томе и десетерац из народне песме „Ће пливају гује и јакрепи".

Наш народ, дакле, називао је и назива скорпију и јакреп или акреп, спомињући овај често неодређен појам као нешто страшно, гадно, грозно и оганно. Али акреп није једино име за скорпију у нашем језику: у речницима, а и у говору свих наших крајева, може се наћи, односно чути, и назив шпурак, штипавац, шкорпија и сл.

Од око пет хиљада врста скорпија код нас живи десетак, разних величина, боја и — отровности. Јер, све, ама баш све, скорпије су отровне. Истина, убод неких од њих изазива слабије реакције људског тела од убода пчеле, али зато се неке по жестини свог отрова могу мерити с најопаснијим змијама. Ове друге, које у већини случајева својим брзопотезним убодом жртву сигурно усмрћују, код нас, срећом, не живе. Међутим, то никако не значи да су скорпије нашег поднебља за потцењивање. Најбољи пример за ову тврдњу је Euscorpius italicus, једна од наших најотровнијих скорпија која се под камењем, испод подова старих кућа, или под кором дрвета може наћи од Истре до Скадарског језера, укључујући и острва.

Ова врста скорпије, величине 6—7 сантиметара, у бројним и изолованим колонијама насељава и околину Загреба и Љубљане. Отров који се врло брзо преко савитљивог и изузетно покретног репа с иглом на врху излива у тело жртве је неуротоксин. Из његовог назива може се закључити да највише делује на нервни систем човека, животиње или инсекта.

Иако ове животиње најчешће насељавају топла и сунчана станишта, оне воле и влагу и таму. Зато се преко дана завлаче испод стена и пањева, у пукотине зидова и под кору дрвећа, све док не падне мрак. А тада, потпуно нечујно, полазе у лов. И то какав лов!

Погрешно је мишљење да су скорпије тако зле да одмах нападају и боду све живо на што наиђу. Напротив, то су врло опрезне и плашљиве животиње и човек није ни изблиза угрожен како се то обично мисли. Међутим, ако је угрожена скорпија, ако се изненади у свом тајном скровишту — тада је неумољива и онај ко је несмотрен осетиће сву снагу њеног отрова.

А што се отрова тиче, Mesobuthus gibbosus је, бар код нас, најотровнија скорпија. Ова жућкаста наказа, велика чак до 12 сантиметара, која живи под стенама Црне Горе и Македоније, својим отровом, кад закасни лекарска интервенција, усмрти чак и човека или већу животињу.

Иако су по свом изгледу, начину живота и озлоглашености омрзнуте свуда где живе, скорпије су врло нежне и необичне мајке, и да чудо буде веће — веома корисне, чак и за човека. Јер, оне вредно и у огромним количинама тамане муве, комарце и њихове ларве, штетне гусенице и мноштво других напасника из многобројног света инсеката.

Женка коти живе младе који се одмах попну мајци на леђа и она их тако уводи у живот и свет. Ускоро ће се сићушни, љутити младунци први пут у животу и пресвући, јер њихов чврст и сјајан оклоп — не расте.

Међутим, шта да се уради ако скорпија врх свог репа забоде и у наше тело?

Неопходно је да се што хитније обрати лекару, јер постоји нарочит серум против убода скорпије. Опасан је и узалудан сваки покушај исисавања отрова, јер се тада ситуација може још више искомпликовати.

Најбољи је лек — опрез. Босу ногу или голу руку опасно је стављати на она места где, вероватно, живе скорпије. А њих има заиста свуда.

И. Лончар

како су весла кројила историју

Прво весло људи нису морали да праве. Највероватније, сасвим случајно, неки наш далеки предак упао је у воду, а када је, доследно законима физике, почео да тоне, замлатарао је рукама у напору да се домогне обале. Тако је, а да му то баш и није била намера, човек први пут завеслао. Руке је користио и за покретање дебала, првобитних облика чамаца. Када је с временом и стеченим искуством одлучио да то дебло још и издуби, направио је одлучујући корак напред у бродоградњи. Догађај ништа мање значајан и за дугу историју весла.

Јер, у тренутку када је сео у издубљено дебло — човек је открио да руке више неће моћи да користи за веслање: биле су прекратке за ту сврху. Прво и најлакше решење било је — обична кора дрвета, довољно дугачка да замени прекратке руке. Када је то парче коре причврстио на штап — направио је прво право весло, лопатицу коју и данас користе многи примитивни народи. Најранији облик весла добио је назив по доњем проширеном делу који подсећа на лопату, истина врло често високо стилизовану, јер су јој њени градитељи давали најразличитије облике: могли су то да буду правоуганици са заобљеним ивицама, лепезе, кругови, а не ретко израђиване су и по узору на опнасте кожице између прстију птица пливачица. Весла, у облику у каквом их ми данас знамо, разликују се од својих претеча и лопатица, и по томе што се ова прва ослањају на бок чамца.

Египатски бродови на весла продирали су Нилом све до Медитерана. Ту су поданици фараона трговали и долазили у контакт са другим поморским народима, пре свега Феничанима. Весла су излазила из бокова бродова, а веслаче је у ратним походима штитила висока ограда. Уз осталу опрему, средоземни народи преузели су од Египћана и весла, али су убрзо почели да користе и једра. Због веће могућности маневрисања весла ће се задржати на ратним бродовима.

Славу велике поморске силе од Египћана ће преузети Грци. Бродови које су они користили у доба тројанских ратова познати су нам само по имену. Судећи по називу, пентеконторе су морале да имају педесет весала — чињеница која изненађује и данашње поморце. Каснији тип грчких ратних бродова проучен је зато до детаља. То су чувене тријере где су веслачи смештени у три реда који се налазе један изнад другог. Просечна дужина тријера износила је 42 метра, а ширина до 6 метара. У то доба за сваким веслом налазио се по један веслач, док ће у 17. веку бити правило да весло покреће више људи. У току пелопонеских ратова тријера се непрекидно усавршавала, па је и ова врста ратног брода тада на Средоземљу достигла врхунац.

Римске триреме разликују се од свог грчког узора — само по имену. На тим бродовима који су по правилу имали по 176 весала, Рим ће се сукобити са Картагином. После пуне 23 године непрекидних окршаја (пунски ратови) некада моћна Картагина разрушена је до темеља, а Римљани су одлучили да своје победничке бродове ипак замене лакшим и покретљивијим лађама. Као узор су им послужили бродови Либурна — илирског племена, познатих гусара и морепловаца који су у то доба насељавали северне области на Јадранском мору. Уместо три, ове лађе имале су сада највише два реда веслача. У бици код Акцијума 31. године пре н. е. флоту Марка Антонија и Клеопатре поразио је Октавијан бродовима саграђеним по узору на либурнске.

Бродови којима су у 9. и 10. веку Викинзи допрли све до Исланда, Гренланда и североисточне Америке добили су назив по изрезбареним главама немани на врховима прамаца. Најпознатији су тзв. дракари (Drakkar — змај), лађе дугачке око 45 метара, са 34 весла и једним јарболом који се пре окршаја спуштао. Када је припадао неком великом вођи, дракар је могао да има раскошне позлаћене украсе, жарко обојене јарболе и пурпурну ужад и једра. Биле су то тако вешто прађене лађе, да их данас с правом сматрају прецима свих средњовековних бродова западног света, а њихове творце можда најбољим бродоградитељима свих времена.

У 10. веку на западу Средоземног мора појавиле су се лађе које ће пуних 800 година суверено владати Медитераном — галије. После вековног усавршавања, оне ће врхунац савршенства достићи у 17. веку. Били су то ниски дугачки бродови витка облика без високих надоградњи. Иако је свака галија имала по два велика латинска једра, у јеку окршаја маневрисало се веслима. Најчешће их у то доба израђују од јасена, а њихова дужина била је утврђена и за сва весла иста — 11,83 метра. Покретали су их галиоти, најчешће ратни заробљеници. Оковани ланцима они су проводили цео живот везани за клупе дугачке свега 2,33 метра, а никада шире од 16 сантиметара. И док је споља позлаћена и окићена галија пружала предивну слику, унутрашњост је крила незамисливу суровост и беду живота њених веслача. Често се у записима из тих времена наилази на описе неподношљивог смрада који се са њих ширио. Бити заповедник било је зато нешто сасвим друго. Свака великашка кућа сматрала је за част да јој синови служе на галији, па се тако временом створила и нека врста касте којој у Француској чак ни моћни Ришеље није успео да одузме повластице. Њихова слава почела је да тамни тек када су се ратни бродови на једра наоружали већим бројем топова.

Фантастична прича

ЗОРАН МАОДУШ

Ни крив ни дужан нашао сам се између две ватре: с једне стране била је моја жена која ми не верује ни реч, а с друге стране — Зинаид Ок који жели да ме казни.

ДЕДА

Зинаид, врати се! Врати се, молим те! Не могу више овако — полудећу на часну реч! Врати се, Зинаид, врати се!

Можда нећете веровати, али ја већ два месеца изговарам ове исте речи. Кукам, молим, претим, али — све је узалуд. Не идем више ни на посао. Како и да одем у канцеларију, кад изненада могу нестати из ње? Кући долазим око три или четири сата ујутро — понекад пијан, понекад ме доводи милиционер или неки непознати грађанин. Жени не умем да објасним ни где сам био, ни шта сам радио, а она, наравно, не верује да ја то стварно не знам. Ни ви не разумете, зар не? Знам, знам да не разумете. Како бисте и разумели кад ни ја сам не разумем? Све ћу вам испричати, редом и поштено, па сами пресудите. Дакле, све је почело једне суботе увече...

Сањам

Те судбоносне суботе, лешкарио сам на каучу и смишљао нову причу за „Политикин забавник". Како нисам могао да се концентришем на писање, оставих оловку и сав се посветих гледању телевизијског програма. У току је био неки шоу у којем су неки млади црнци певали црначке тужбалице из тридесетих година овог века. Разнежих се.

„Ех, да је деда Лаза жив, сад би се сетио своје младости!", помислих, сетивши се свог покојног деде, кога сам веома волео.

— У праву си! — рече неки, мени веома познат глас.

Тргох се на те речи. Жена и син су спавали у другој соби, а ја сам био сам у овој. „Ко ли је то ушао, а да га ја нисам уопште чуо? И како је ушао кад су улазна врата закључана?", помислих и окретох се.

Истог тренутка, од страха ми се следи крв у жилама, а сва коса на глави подиже увис. На столици, поред кревета, седео је — мој покојни деда Лаза! „Немогуће", помислих ужаснуто. „Па он је мртав већ више од тринаест година! Мора да сањам!" Усправих се нагло у кревету и протрљах очи. Затим поново погледах. Он још био ту!

— Па, ја и нисам тај твој деда! — рече он благим, дединим гласом.

— Не... не... него ко... ко си? — једва промуцах.

— Ја сам Зинаид Ок — рече он и устаде са столице. Затим приђе каучу и пружи ми руку. — Нема потребе да се бојиш. Нећу ти учинити ништа нажао.

Оклевајући, стиснух пружену руку. Промрмљах своје име и додадох да ми је мило што смо се упознали.

— Заиста ти је мило? — рече Зинаид Ок, пажљиво ме посматрајући. Затим одлучно одмахну главом. — Не верујем да ти је мило. Сав се тресеш од страха. — Он поново седе на столицу, прекрсти ноге и погледа ме у очи.

— Хајде да одмах рашчистимо ситуацију — рече.

Ја се сложих, климнувши кратко главом.

— Пре свега, схвати да ја нисам тај твој деда или како га већ зовеш — рече одлучно. — Претпостављам да ти је то неки предак. Из твојих мисли видим да уз њега везујеш појам „умро". Не знам шта то значи, али мора бити да је нешто страшно, кад си се толико уплашио.

Гледао сам га збуњено. Тек сам сада приметио да тај Зинаид Ок или мој покојни деда, или господин Било Ко, чита моје мисли таквом лакоћом као што неки високообразовани човек чита дечју песмарицу.

— Па то није ништа нарочито — рече он изненађено. — На Харстену и осталим планетама то је нормална појава. То свако може. Зар ви на овој планети не можете да читате мисли? — Он се наже према мени радознало ме посматрајући.

— Не, не можемо! — рекох раздражено.

Дошљак са Харстена

Он се поново завали на наслон столице.

— Ох, па то сасвим мења ситуацију — утврди забринуто. — Ви сте, значи, на далеко нижем ступњу цивилизације него што смо ми претпостављали. У том случају...

Било ми је доста свега. Спустих ноге на под и погледах га оштро.

— Слушај, момак! — рекох љутито. — Остави се те лакрдије Харстена и других глупости. Пре свега, објасни како си ушао у мој стан. Друго, изјасни се кратко и јасно због чега си то урадио и шта хоћеш од мене? Треће...

Он подиже руку и прекиде ме.

— Полако, не даш ми да дођем до речи — рече. — Ево како сам ушао.

Одједном, он нестаде. Погледах запрепашћено столицу на којој је седео. Била је празна. Секунд касније, опет је био ту. Буљио сам у њега као у неку сабласт, не верујући својим очима. Он се благо осмехну.

— Све ћу ти објаснити — рече полако. — Ја сам са планете Харстен, највеће од девет насељених планета у сунчевом систему Кирол. Он је удаљен од вашег Сунчевог система свега око 25 светлосних година. Ми већ одавно пратимо развој живота на овој планети. По једном документу, старом око две стотине хиљада земаљских година, и ваша и наша раса воде порекло од расе Херола. Та прастара раса имала је намеру да насели читав космос или бар његов добар део. Тако су прво дошли у наш, а затим и у ваш Сунчев систем. Прво су населили Харстен, а затим и Земљу. Наравно, далеко касније, када је Харстен постао претесан, ми смо се проширили на осталих осам планета (од седамнаест колико их има у нашем систему) на којима је било могуће живети. Пошто смо релативно близу, није нам било тешко да пратимо ваш развој. Већ дуже време се договарамо и коначно смо се сложили да је време да вас званично посетимо. Мене су изабрали да успоставим први контакт, а касније би дошла и цела делегација. Долазећи овамо, случајно сам изабрао тебе, а да се не би уплашио, узео сам лик онога на кога си тренутно мислио. Међутим, изгледа да сам погрешио, јер...

— Добро, добро, није важно — прекидох га нестрпљиво. Али, објасни ми како си дошао овамо? Чиме си прешао толики пут?

Наздравље

Он се насмеја.

— Много питаш одједном — рече. — Дошао сам уз помоћ мисаоне енергије. То је једна енергија која може да превали огромна растојања за релативно кратко вре

ме, јер јој је брзина простирања већа од брзине светлости. Осим тога, она се не креће искључиво праволинијски као светлост и када наиђе на препреку не одбија се, већ је обилази. — Он се трже. — Ох, опрости, занео сам се. Ти сигурно то знаш и сам.

Збуњено климнух главом.

— Да, да, разуме се да знам. — рекох. Затим устадох и пођох до ормана са пићем. — Него, Зинаид, да ми прославимо овај сусрет. Ипак, је ово историјски тренутак.

Дохватих флашу домаће љуте ракије и напуних две чашице. Једну ставих испред Зинаида, а другу подигох да наздравим.

— Па... — рекох најсвечаније што сам умео — дижем ову чашу за будућу плодну сарадњу двеју цивилизација и нека се...

У том тренутку врата се отворише и на њима се појави моја жена. Зинаид Ок нестаде.

— Са ким то причаш? — упита жена љутито, подбочивши се.

— Ни са ким — слагах је.

— Причаш сам са собом, шљокаро ниједна! — загрме она. — Срам те било, усред ноћи седиш, пијанчиш и још причаш сам са собом! Па бар да... — Она прекиде тираду и приђе столу. Загледа се у чашу на столу, затим погледа у ону у мојој руци и разрогачи очи. — Па ти стварно замишљаш да ту има још некога! Дакле, ти си потпуно зрео за лудницу! Пијандуро над пијандурама...

Видех да је загустило и реших да се предам.

— Стани, жено, објаснићу ти.. — почех ја.

Она заплака.

— Објашњавај ти коме хоћеш мени си све рекао! — цикну и залупи вратима.

Зинаид Ок се поново појави.

— Опасно неко створење — рече опрезно.

— Моја жена — рекох сломљено. Затим поново подигох чашицу са ракијом. — Живели! — Ја нагох чашицу и испразних је до дна.

— Живели! — рече и Зинаид Ок и такође испразни чашицу. Онда одједном промени боју. Прво је поцрвенео, затим побелео и, на крају, добио боју траве. Прискочих и почех да га ударам по леђима.

— Шта ти је, Зинаид? — упитах забринуто.

Зинаид Ок нестаде. Зачух глас:

— Ово ниси смео да урадиш. Ово је чист алкохол...

— Па, да, алкохол. — рекох безбрижно. — Добра ракија, зар не? Права домаћа...

Поново зачух глас, хладан и далек:

— Замало да ме отрујеш. Могао си да ми кажеш да не желиш да контактираш са мном, а не да покушаваш да ме убијеш. Осветићу ти се за то, знај! Збогом!

— Ма шта причаш! — повиках ја згрануто. — Па видео си да сам и ја попио то исто! Зинаид, врати се! Чекај да ти објасним! Не љути се! То је неспоразум!

Никакав одговор није се чуо. Само се отворише врата од собе и на њима се поново појави моја жена, жалосно климајући главом.

— Стварно те жалим! Ти си потпуно изгубљен! — рече и затвори врата за собом.

Врати се!

Тако је то било. И Зинаид ми се заиста осветио. Прво сам (разуме се — против своје воље) неколико пута нестао из канцеларије усред радног времена. Затим сам два-три пута ушао пијан код директора псујући све од реда, па су ми коначно запретили отказом. Узео сам боловање и седео код куће. Али, ни ту нисам био миран. Кад бих сео да једем, никада нисам могао знати да ли ћу се пробудити пред вратима стана пијан као клада или ћу се пробудити у станици милиције где сам приведен због нереда који сам направио, или ћу се наћи у возу за Минхен без пребијене паре у џепу, или ћу се освестити под мостом, или у крађи аутомобила... Најгоре у целом том хаосу јесте што ја никада не знам да ли сам стварно нешто урадио или нисам. Напросто, не сећам се ничег, ама баш ничег.

Својој сам жени испричао све од речи до речи, али она ми не верује ни слова, иако је све жива истина. Каже да такву сулуду причу може да измисли само неко ко је, попут мене, због пића пао у делиријум тременс. Не замерам јој. Јер, сваки пут кад нешто хоћу да јој кажем, језик ми се заплете, а и из уста ми засмрди ракија, иако већ одавно не држим у кући ни кап алкохола.

И пријатељи су ме напустили. Нико ми више не долази нити жели да ме види у својој кући. А родбина, дубоко забринута за моју судбину, већ данима решава да ли да пронађе човека који би ме чувао или да ме одмах стрпају у лудницу.

Тако то траје већ два месеца. Ја, очајан и сам, седим у својој соби, палим цигарету за цигаретом, плачем и дозивам:

— Зинаид, дођи! Врати се, молим те! Све ћу учинити што зажелиш, све, све, само ме ослободи ових мука! Помози, молим те! Зинаид, Зинаид, врати се.

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Многе речи не доказују разборито мишљење.

(Талес)

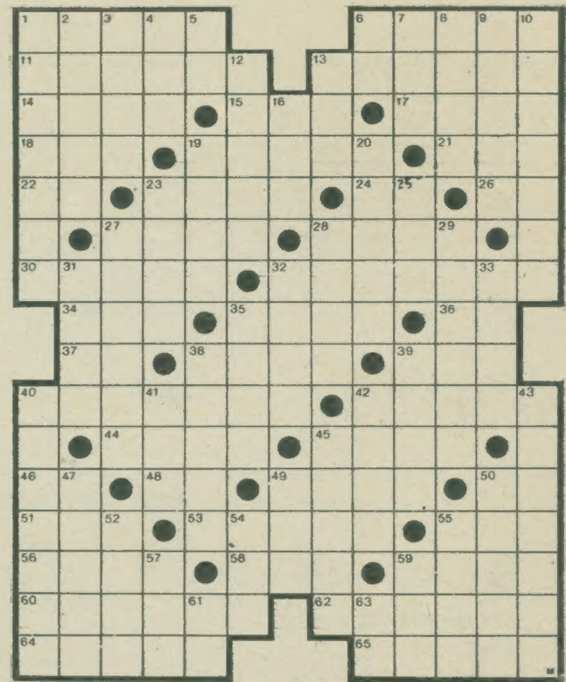
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Једночлани математички израз, **6)** стари назив за Тајланд, **11)** староримско божанство, синоним лепоте, **13)** врста поврћа (мн.), **14)** тетка, **15)** узвик негодовања, **17)** место на Фрушкој гори, **18)** папагај, **19)** музички облик, **21)** лука на Црвеном мору, **22)** афирмација, **23)** део гимнастичке вежбе, **24)** слово грчке азбуке, **26)** коњ, **27)** канцеларија, биро, **28)** део чизме (мн.), **30)** војник, **32)** најтежа атлетска дисциплина, **34)** врста детерџента, **35)** исламски свети град, **36)** једна америчка новинска агенција (скр.), **37)** знак за иридијум, **38)** град у Чехословачкој, **39)** црна шумска креда, **40)** перика, **42)** део трамваја, **44)** дрека, вика, **45)** град и лука у Алжиру, **46)** самогласник и сугласник, **48)** телевизија, **49)** ловина, **50)** ауто-ознака Крања, **51)** билијарски штап, **53)** град у САД, **55)** змијски цар (мн.), **56)** старогрчки краљ, **58)** суморан, тмуран, **59)** речни рибар, **60)** божанско пиће, **62)** друго, **64)** на силу узети, **65)** дрвено седло.

УСПРАВНО:

1) Борац с биковима, **2)** музичко драмско дело, **3)** музички знак, **4)** шпански узвик, **5)** ауто-ознака Мостара, **6)** предлог, **7)** везник, **8)** име књижевнице Рибникар, **9)** покрајина у Грчкој, **10)** јединица за мерење снаге атомске бомбе, **12)** цитат, **13)** часовник, **16)** тишина, **19)** еп, **20)** врста папагаја (мн.), **23)** име сликара Предића, **25)** прави час, **27)** удар, **28)** мушки капут, **29)** стандардна мера, **31)** једновалентни радикал, **32)** месечеве промене, **33)** полудраги камен, **35)** запрљано, замазано место, **38)** листопадно дрво, **39)** држава у Азији, **40)** део ткачког прибора, **41)** нахрањен, **42)** часак, тренутак, **43)** нападач, **45)** хемијски елемент велике специфичне тежине, **47)** питомац, **49)** код, **50)** аустралијски медвед, **52)** плетенице, **54)** кола за спавање и ручавање (скр.), **55)** наша филмска и позоришна глумица (Нада), **57)** пошта, телеграф, телефон (скр.), **59)** отац (слов.), **61)** иницијали нашег нобеловца, **63)** два иста сугласника.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: ШОН КОНЕРИ, АЛЕН ДЕЛОН, Сиким, Ибо, Ивањи, сек, јадац, ар, да, анал, Та, т, иње, дл, так, акреп, демон, Сана, рр, зидић, Марија Кири, Тиса, Отон, Истрани, О.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА", Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурџихана Ђозић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88.00 динара
6 месеци	176.00 динара
1 година	352.00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	176.00 динара
6 месеци	352.00 динара
1 година	704.00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „Политикин забавник"

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Škr	167.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr	64.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун „НИП" „Политика" код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054, са обавезном назнаком претплата на „Политикин забавник"

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавничe,

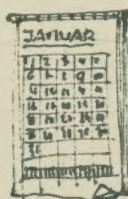
ЈАНУАР, ФЕБРУАР...

Помози ми да сазнам по коме, или по чему, су мјесеци: јануар, фебруар, март, април, мај ... добили називе.

Бојана из Ријеке

Према старом римском календару година је имала десет месеци (Martius, Aprilis, Maius, Junius, Ju-

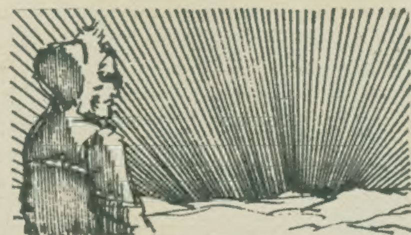
lius, Augustus, September, October, November, December). Години је тако недостајало 60 дана, па се сматра да су овај календар донели варварски народи са севера где је оштрија клима и где су у доба највеће хладноће два месеца „мртва". Ianuarius и Februarius додани су касније. Први од њих је месец бога Јануса; други је месец чишћења; Martius носи назив по Марту римском богу рата; Maius по римској богињи Маји, Меркуровој мајци; September према septem (седам), јер је по старом римском рачунању месеци, пре реформе коју је увео Јулије Цезар, био седми месец у години; November од novem (девет), јер је био девети месец у години... Годину од дванаест месеци стари Словени су прихватили као и хришћанство. Неки словенски народи преузели су притом називе латинско-византијског порекла, неки су задржали своје старе називе везане за значајне појаве у природи или неке пољске радове.

О ПОЛАРНОЈ СВЕТЛОСТИ

Желео бих да у Малој пошти напишеш нешто о поларној светлости.

Драган Анђелковић,
Панчево

Поларна светлост јавља се у слојевима атмосфере високим 60—400 километара, и то у виду слабијих или јачих светлосних снопова или млазева разних боја, најчешће бледозелене. Понекад се јавља и у облику огромних живописно обојених завеса са наборима, ори-

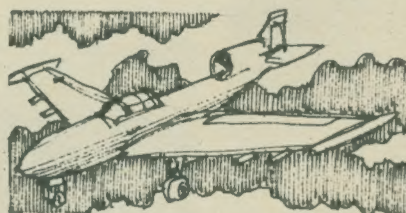
јентисаних обично на магнетски меридијан. Ова појава над високим ширинама око магнетских полова обеју Земљиних хемисфера некад се види само по неколико минута, а понекад може да траје и по неколико часова. Настаје за време поремећаја геомагнетног поља и резултат је продора електрона и протона Сунчевог ветра у високе слојеве Земљине атмосфере. Тако настаје допунска јонизација и побуђује слабије или јаче видљиво зрачење.

ПРОПАЛИ ПЛАНОВИ

Можете ли ми нешто рећи о млазним ловачким авионима „месершмитима"?

Гордана Павловић,
Смедеревска Паланка

Нацистичка Немачка имала је велике планове са овим млазним борбеним авионима, од којих су неки били једномоторци, а неки и четворомоторци. „Месершмит-262" био је млазни двомоторни ловац чији је прототип полетео 18. јула 1942. године. Чим је испитан, позван је Хитлер да га види, а лет је демонстрирао чувени ас Галанд. Конструктори су очекивали похвалу, али уместо тога запањила их је Хитлерова неупућеност јер је питао колико бомби може да понесе тај „муњевити бомбардер". Пошто су му објаснили да ловац не

носи бомбе, запретио је да неће дати ни паре за серијску производњу овог авиона све док га не преправе. Ипак, касније је тај авион, уз прећутно одобравање Хитлера, почео серијски да се производи, јер су савезнички бомбардери из дана у дан разарали немачка индустријска постројења. У току рата израђена су 1433 „месершмита — 262" који су летели брзином од 850 километара на час, а од наоружања су имали по три топа и 24 ракете за борбу против бомбардера. Хитлер је пред крај рата планирао да производи и хиљаду ових млазњака месечно, али су му планови пропали.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

За двије наше разгледнице дајем једну нашу маркицу, а за једну страну дајем страну маркицу. **Гордана Трнски, 43300 Копривница, Иве Маринковића 14.**

— • —

Ко ми пошаље металну значку добиће три броја Забавника, а за пластичну један Забавник. **Срђан Етемовић, 35213 Деспотовац, Маршала Тита 4.**

— • —

За постер Здравка Чолића у природној величини дајем значку „Вечерњег листа" и „Викенда", **Весна Корбар, 41000 Загреб, Ткалчићева 78.**

Маркице, значке или салвете нудим за постере или фотографије Здравка Чолића. **Јасмина Рашковић, 25350 Параћин, Стари Вујадин 28.**

— • —

За двије салвете дајем разгледницу са наше обале. **Весна Румиха, 41000 Загреб, Горњи Буковац 28.**

— • —

Нудим две налепнице „КОП" за једну гвоздену значку. **Оливера Доганџић, 38320 Ђаковица, Садик Ставлеци 119.**

— • —

За сувенире са ликом ФК „Партизан" и сличице „Супер мото" (1, 3, 5, 7 и 110) дајем две значке. **Горан Голубовић, 26346 Јасеново, Железничка 15.**

— • —

Сваком ко ми пошаље металну значку шаљем 10 салвета, за пластичну 5. **Снежана Петрушински, 78000 Бањалука, Звонка Гарића 140.**

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Обавештавамо претплатнике да је услед повећања цене листа дошло и до промене цене претплате. Почев од броја 1397 од 6. 10. 1978. године, нове претплатне цене износе:

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца 88,00 динара
6 месеци 176,00 динара
1 година 352,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца 176,00 динара
6 месеци 352,00 динара
1 година 704,00 динара

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	$	88.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Skr.	167.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr.	64.—

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „ПОЛИТИКА" — ООУР „Продаја" — претплата на лист „Политикин забавник",

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „ПОЛИТИКА" код „Инвест-банке" — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

Све уплате примљене до 5. 10. 1978. важе до истека претплате по старим ценама. Почев од 6. 10. 1978. обрачунаваћемо нове цене према горњем ценовнику.

WALT DISNEY
МИКИ

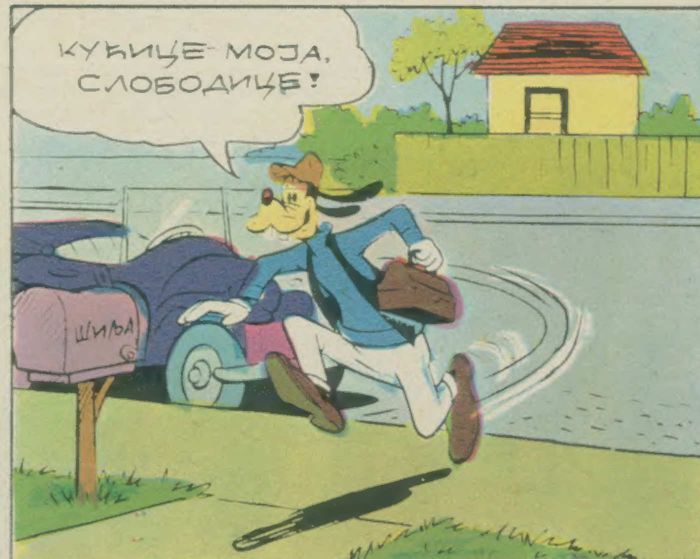

...ОСАМ ... СЕ-ДАМ ... ШЕС'... ПЕТ ...

...ЧЕТ'РИ... ТРИ ... ДВА ... ЈЕДАН ...

КРАЈ РАДНОГ ВРЕМЕНА!

ФАБРИКА
ЈЕДВА САМ ЧЕК'О!
ПАРКИНГ
Copyright © 1978 Walt Disney Productions World Rights Reserved

КРЕНИ, СТАРИ! ЗНАШ ДА СЕ ЖУРИМ!

КУЋИЦЕ МОЈА, СЛОБОДИЦЕ!
ШИЉА

ПРВО ДА ПОТ-ПАЛИМ ВАТРУ...
СКВАК!

ЧЕМУ ВАТРА ДОК ЈЕ ДАН ТОПАО?
ЗБОГ АТМОСФЕРЕ... ДОК ЧИТАМ!
6-4

ОД ЈУТРА ЧЕКАМ ДА ПОЧНЕМ НОВ КРИМИЋ!

ЈА САМ ДАНАС ЗАВИРИО У КЊИГУ...

Distributed by King Features Syndicate
НАСТОЈНИКО-ВА ЖЕНА ЈЕ УБИЦА!